

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2015

Markéta Kašparová

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra dějin a didaktiky dějepisu

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Role hudební skupiny Extempore v českém undergroundu

Role of music group Extempore in the czech underground

Markéta Kašparová

Vedoucí práce:	Doc. PhDr. Alena Míšková, Ph.D.
Studijní program:	Učitelství pro střední školy
Studijní obor:	ČJ – D

2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Role hudební skupiny Extempore v českém undergroundu vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 1. 4. 2015

.....

podpis

Na tomto místě chci poděkovat vedoucí své diplomové práce, doc. PhDr. Aleně Míškové, Ph.D. za udání směru mé práce. Dále za trpělivost, cenné rady a potřebnou podporu. Také bych chtěla poděkovat svým rodičům za připomínky k textu a poskytnutí zázemí pro mé studium. V neposlední řadě bych ráda poděkovala svému příteli za pomoc s finální úpravou textu a za povzbuzení k práci.

ABSTRAKT

Diplomová práce se předně zabývá hudební skupinou Extempore od jejího založení Jaroslavem Jeronýmem Neduhou roku 1973 po její rozpuštění Mikolášem Chadimou v roce 1981. Mapuje důležité události v životě skupiny a jejích členů. Neduha vedl Extempore v letech 1973 – 1979, poté ze skupiny odešel a její vedení předal Mikoláši Chadimovi. Oba vtiskli Extempore charakteristickou podobu po hudební, textové i vizuální stránce. Extempore získalo značný ohlas, což s nelibostí sledovala Státní bezpečnost. Práce má za cíl zmapovat roli Extempore v českém hudebním undergroundu. Pro tento účel obsahuje teoretické vymezení celé pražské neoficiální bigbítové scény (neboť Extempore patří mezi pražské skupiny) ve výše uvedeném časovém rozmezí; to vše v kontextu středního proudu. Konkrétně se zaměřuje na alternativní hudební scénu a na hudební underground. Pro celistvost přehledu je stručněji pojednáno o folkovém sdružení Šafrán a o nové vlně, která ovlivnila tvorbu Chadimova Extempore. Postupně vyvstalo, že od roku 1979 byla skupina více a více tlačena do ilegality, až došlo k úplnému zákazu koncertování v Praze. Skupina se ovšem dále snažila o veřejné vystupování a o svobodnou tvorbu. Důležitým poznatkem je, že Extempore se neztotožnilo s undergroundovými skupinami okolo Ivana Martina Jirouse a s jeho ideou undergroundu. Dění okolo Extempore, Jaroslava Jeronýma Neduchy a Mikoláše Chadimy doplňují archivní materiály, především materiály Archivu bezpečnostních složek.

KLÍČOVÁ SLOVA

Extempore, alternativní hudební scéna, underground, rock, bigbít, Neduha, Chadima

ABSTRACT

This thesis deals with the music group Extempore since its foundation by Jaroslav Jeronym Neduha in 1973 until its annulment by Mikolas Chadima in 1981. The thesis shows the important moments of the group and its members. Jaroslav Jeronym Neduha was Extempore's frontman by the year 1979 then he left the group and its management handed to Mikolas Chadima. Both gave to Extempore its characteristic style in the musical aspect, lyrics and performance. Extempore gained lots of fans, so the State Security focused on them as a obnoxious music group. The thesis has the aim to reveal Extempore's role in Czech musical underground. Firstly I defined alternative culture in relation to underground and official culture with focus to the music. Also I described Prague's unofficial big beat scene between 1973 - 1981. Primarily the thesis is focused on alternative music scene and musical underground. The review also contains other noncommercial movements during that time - folk association Safran and younger musical movement New Wave that inspirated Chadima's Extempore. Since the 1979 Extempore has been more and more pressed to the illegality until they got ban to perform their music in any Prague's club. Anyways they pushed for public performances and they kept up in free creation. An important outcome is fact that Extempore never has been associated with music groups around Ivan Martin Jirous and also his idea of underground. All that happened around music group Extempore, Jaroslav Jeronym Neduha and Mikolas Chadima completes documents from archives, especially documents from Archiv bezpečnostních složek.

KEYWORDS

Extempore, alternative music scene, underground, rock, big beat, Neduha, Chadima

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Vymezení české alternativní kultury.....	10
2.1 Oficiální kultura.....	14
2.2 Underground.....	17
2.3 Alternativní kultura.....	19
3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let	23
3.1 Hudební scéna undergroundu.....	36
3.2 Alternativní hudební scéna	47
3.3 Šafrán.....	72
3.4 Punk a nová vlna	74
4. Hudební skupina Extempore v letech 1973 – 1981	82
4.1 Extempore J. J. Neduhy (1973 – 1978)	84
4.2 Extempore Mikoláše Chadimy (1978 – 1981)	102
5. Extempore v záznamech Státní bezpečnosti.....	122
5.1 Případ plánované emigrace.....	122
5.2 Postih Extempore v rámci celostátní akce „KAPELA“.....	127
5.3 Vyšetřování Mikoláše Chadimy a akce „MANEKÝN“	132
6. Závěr.....	134
7. Zdroje.....	136
8. Seznam příloh	144

---

1. Úvod

Název diplomové práce zní *Role hudební skupiny Extempore v českém undergroundu*. Podle mého názoru není možné tuto roli nalézt bez prozkoumání neoficiální české hudební scény v době působení předrevolučního Extempore.

Proč píší “neoficiální hudební scéna” na místo “undergroundu”? I tato nutnost postupně vyplynula během mé přípravy na studium dané problematiky. Není pochybnosti o tom, že pomyslná hranice mezi undergroundem a alternativní scénou je tenká. Obě scény, či obecněji kultury, mají společný zájem ve svobodné tvorbě a také společného “nepřítele” v podobě totalitního režimu. Ten také underground a alternativní scénu postihoval a do určité míry i zlikvidoval.

Skupina Extempore byla součástí pražské komunity nezávislých hudebních skupin, proto se zaměřuji na Prahu. Specifičností pražských undergroundových a alternativních hudebních skupin je vzájemné prolínání jejich členů, kdy s nadsázkou můžeme říci, že “každý spolupracoval s každým”. Myslím si, že na základě tohoto jevu se jednotlivé skupiny vzájemně ovlivňovaly, a tím pádem dávaly jednotný esprit svému hnutí. Skupinu Extempore je proto třeba vidět jako součást tohoto celku umělců, kteří chtěli tvořit svobodně.

Diplomová práce je rozčleněna do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá teoretickým vymezením alternativní kultury v dialektickém vztahu s undergroundem a oficiální kulturou. Pro tento účel jsem vybrala literaturu tak, aby výsledek byl maximálně reprezentativní.

Druhá kapitola se již věnuje reálnému dění na jednotlivých neoficiálních hudebních scénách v období působení hudební skupiny Extempore. V úvodu kapitoly jsem se věnovala příchodu rockové hudby do Československa a tomu, jaký měla vliv na mládež. Progresivní rock zde stojí ve vztahu s režimem podporovaným středním proudem. Dále jsem zmapovala dění na scénách hudebního undergroundu a hudební alternativy. Pro oba proudy jsem vybrala jejich nejvýznamnější hudební skupiny a v krátkosti představila jejich tvorbu

a přínos. Závěrečnou část kapitoly jsem věnovala nové vlně a punku. Tento mladší proud má své místo v diplomové práci, jelikož ovlivnil tvorbu pozdního Chadimova Extempore.

Třetí kapitola se věnuje přímo skupině Extempore a je rozdělena na dvě části. V první části chronologicky sleduji peripetie a vývoj Extempore Jaroslava Jeronýma Neduhy na alternativní scéně. Neduha byl výraznou osobností české alternativy a svým vystupováním provokoval státní činitele. Ti na jeho osobu - a tím na celou skupinu - vyvíjeli stále silnější tlak, čímž dopomohli k Neduhově odchodu ze skupiny a k posunu Extempore do ilegality. Druhá část postihuje období, kdy Extempore bylo režimem zatlačeno do undergroundu. Vedoucím Extempore byl Mikoláš Chadima. Tato kapitola mimo chronologicky řazených událostí ze života skupiny sleduje způsob, jakým se Extempore vypořádalo s téměř úplným zákazem hraní, a to až do jeho rozpuštění v roce 1981.

Poslední kapitola vznikla díky studiu archivních materiálů Archivu bezpečnostních složek. Jedná se hlavně o zápisy z výsledků jednotlivých členů skupiny a osob z jejího blízkého okolí. Mnoho informací poskytli také tajní informátoři, kteří donášeli informace o členech Extempore Státní bezpečnosti. Tyto materiály mi daly možnost zrekonstruovat tři případy vyšetřování skupiny.

---

2. Vymezení české alternativní kultury

V této kapitole jsem záměrně čerpala z děl autorů, kteří se zabývají alternativní kulturou tak, aby se každý z nich díval na dané téma z jiného úhlu pohledu. Snažila jsem se pečlivě vybrat maximálně reprezentativní a aktuální publikace. Záznamů, které se jakýmkoliv způsobem dotýkají tématu alternativní kultury v našem domácím prostředí, je hned několik, jedná se ale z valné většiny o vzpomínky pamětníků dané éry. Z těchto autorů jsem si zvolila Mikoláše Chadimu, který je autorem vzpomínkové publikace *Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Autor byl členem několika výrazných alternativních kapel včetně skupiny Extempore, které se tato práce týká. Podává vyčerpávající přehled o dění okolo jejich aktérů. Autorův pohled na danou problematiku je ovšem osobní a o to sugestivnější.

Tato kapitola si nicméně klade za cíl být nestranným vymezením alternativní kultury s důrazem na její rockovou scénu. Dále jsem tedy čerpala ze syntetizujících prací Josefa Alana, který nabízí „alternativu“ ze sociologického pohledu a z práce Miroslava Vaňka, který se na stejnou problematiku dívá z pohledu historického.

Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 – 1989 je publikací Josefa Alana a kolektivu autorů. Josef Alan v předmluvě sám specifikuje záměr: „...byla opuštěna původní představa chronologického výkladu celku alternativní kultury a bylo přijato rozhodnutí soustředit se na klíčová témata, členěná podle kulturních oblastí.“¹ Autor přiznává, že tím bylo potlačeno historiografické zaměření práce. Stranou pozornosti zůstávají jiné formy alternativní kultury, jako je móda, bydlení, formy zábavy, vzhled krajiny, měst atd.

---

¹ Tomáš Bitrich ... [et al.] ; editor Josef Alan. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 – 1989*. 1. vyd. Praha: NLN, 2001. s. 5

Miroslav Vaněk o své publikaci *Byl to jenom rock'n'roll?* mluví jako o prvním díle, které zpracovává českou rockovou hudbu z historického hlediska. Zaměřuje se na tři generace v letech 1956 – 1989. Jedna z hlavních otázek díla je, zda rocková hudba přispěla k pádu komunismu v Československu, nebo ne. S tím úzce souvisí další otázka, a to, zda podoba specifických kultur jako underground a „alternativa“ byla ovlivněna režimem či byla jakýmsi „ostrůvkem svobody“ tehdejší mládeže.

Účelem této kapitoly je vymezení alternativní kultury v československém prostředí 70. a 80. let. Její podobu lze charakterizovat na základě dialektického vztahu s kulturou undergroundu a s kulturou oficiální. Vzhledem k tématu této práce se budu soustředit na hudební produkci daných kultur. V neposlední řadě právě nejvýraznějším uměleckým projevem „alternativy“ byla hudba. Hudební publicista Josef Vlček, citován Josefem Alanem, se o roli hudby vyjadřuje tak, že: „...hudební alternativa byla v 70. a 80. letech pravděpodobně nejmocnější složkou české alternativní kultury.“²

Preferovaným hudebním stylem alternativní hudby byla rocková hudba, proto právě jí se bude tato kapitola zabývat. V průběhu práce budu užívat jako synonymní výrazy rock, beat, bigbít, rock'n'roll, jelikož souhlasím s tvrzením Miroslava Vaňka, že většina fanoušků, hudebníků a hudebních kritiků považuje tyto výrazy za zaměnitelné.³

Proč v našich zemích zdomácněl právě výraz bigbít, Vaněk vysvětluje tak, že rock'n'roll zněl pro Čechy příliš americky. Nicméně připouští, že teorií existuje více.

Z jakého důvodu právě rock byl hudebním stylem (nejen) alternativní kultury? Prvně je třeba charakterizovat rock jako hudební fenomén. Dle Vaňkovy publikace jednotná definice rocku neexistuje. Nejvíce se ovšem přiklání k definici Aleše Opekara: „Rock je oblastí moderní populární hudby, historicky vznikla v USA v polovině padesátých let. Zvukovou složku určuje obsazení elektricky zesílených nástrojů, nejčastěji tří kytar se zpěvem a soupravou bicích nástrojů, k nimž mohou přistupovat klávesové nástroje a méně často některé sólové nástroje, např. saxofon. Rock se vyznačuje dravou energickou výbušností a úderností hudebních prvků, čerpaných z rhythm & blues, country & western a swingové populární hudby; následně fúzuje jakékoliv další hudební inspirace, včetně umělé

---

² Tomáš Bitrich ... [et al.] ; editor Josef Alan. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 – 1989*. 1. vyd. Praha: NLN, 2001. s. 201

³ VANĚK, M. *Byl to jenom rock'n'roll?* 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 69

evropských i odlehklých mimoevropských. Ve společenském fungování rocku vystupuje do popředí jeho tělesné sepětí s životními způsoby mladých, zejména městských generací 2. poloviny 20. století, které se stále proměňují, mimo jiné působením rychlého rozvoje masových médií a zvukové a nahrávací techniky, a jejichž součástí je i široká amatérská základna.⁴ Rock byl jiný a zlomový v tom, že se jednalo o doposud neexistující hudební styl určený primárně mladé generaci. Mladá generace byla považována za jedinou, která dovede rockovou hudbu pochopit. Rock bořil sociální, jazykové, rasové, státní a ideologické hranice. Mohl být použit jako nástroj k vyjádření protestu proti vládě, establishmentu, měšťákům a jakékoliv další konzervativní autoritě.

Do Československa se rock dostal v období 50. let a byl zde označen komunistickými politiky a kritiky za úpadkovou hudbu importovanou z kapitalistického Západu.⁵ Podle vztahu, jaký čeští rockeři zaujímal k vládě a režimu, se česká rocková scéna vnitřně diferencovala a vytvářela tak specifické kulturní proudy. Tento jev vynikl především v období normalizace. *„Pop i rock se stal ne-li hlavním, pak určitě jedním z hlavních diferenciačních prvků subkultur, nezbytnou formou názorové konfrontace, ale také zábavnou hrou, jejíž pravidla jsou tak proměnlivá, že je lze těžko jednou provždy stanovit.“*⁶

Mezi autory zabývajícími se touto problematikou v tomto ohledu panuje shoda. Odlišnosti nalezneme jen v názvosloví.

Miroslav Vaněk rozděluje minoritní kultury existující paralelně s kulturou masovou mezi „subkultury“ a „kontrakultury“. K vymezení pojmu subkultury je třeba osvětlit pojem „masová kultura“. Autor souhlasí s Josefem Alanem v jeho pojetí masové kultury tak, že se jedná o: *„...masové šíření, vedené zájmem dosáhnout k lidovým masám.“*⁷ Čili se jedná o dominantní kulturu v dané společnosti. Patří sem oficiální a státem podporovaná hudba v průběhu celé komunistické éry Československa.

---

⁴ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 210

⁵ První historická zmínka o rock'n'rollu v Československu souvisí s pražskou Redutou, kde v roce 1956 vystupoval Akord Club, který jako první zahrál českou verzi Halleyova Rock Around the Clock. Písnička byla nazpívána Jiřím Suchým pod názvem Tak jak plyne řeky proud.“ VANĚK, Miroslav. Tamtéž s. 210

⁶ HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí: předmluva A. Opekara. 1. vyd. Praha: Panton, 1989.

⁷ Tomáš Bitrich ... [et al.] ; editor Josef Alan. Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 – 1989. 1. vyd. Praha: NLN, 2001. s. 15

K subkultuře: „Subkultura je dle sociologa A. Cohena založena na společenském sdílení vědění, víry, hodnot, předsudků apod., které jsou tradiční pro sociální skupiny a které jsou dosahovány aktivní participací v takových skupinách. Subkultura má odlišné normy od širší kultury.“⁸ Příslušníci jednotlivých subkultur se identifikují v rámci své skupiny jednotnými názory, postoji, životním stylem a také vzhledem. Pro rockery bylo například typické nošení dlouhých vlasů. Autor za subkulturu považuje alternativní scénu.

Kontrakultura se z pohledu masové kultury vyznačuje radikálně odmítavým postojem. „Podle A. Giddense je pro tzv. kontrakulturu charakteristická výrazná symbolika. Rozumí se zde subkultura, která vytváří a reprodukuje normy,...jež ostře kontrastují a analogickými normami a hodnotami dominantní či hlavní kultury. Nejde tedy o pouhou odlišnost, ale o radikální odmítání, o vědomou kontradikci.“ Kontrakultura může svoji kritiku omezit na některé oblasti oficiální kultury nebo může cíleně směřovat k negaci celého systému.“⁹

Za naši nejvýraznější kontrakulturu Vaněk považuje underground.

Budu se ale dále držet názvosloví Josefa Alana. Alan sice užívá obecnější „alternativní kultura“ a „kultura undergroundu“ nebo jednoduše „underground“, tato označení ale považuji za natolik vžitá pamětníky dané doby i jejich mladšími příznivci, že by Vaňkovo rozdělení působilo v této práci nepřirozeně.

Nutno doplnit, že Mikoš Chadima ve své vzpomínkové publikaci¹⁰ rozděluje už přímo rockové kapely dle názvosloví, které se, dle jeho názoru, užívalo v Československu v sedmdesátých letech; a to na oficiální a amatérské. Obě skupiny pak dále rozvětňuje na další podskupiny, se kterými se níže budu zabývat. S Chadimovým rozdělením Vaněk v zásadě souhlasí, nicméně připouští, že autor je občas zaujatý.¹¹

---

⁸ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 43 také: COHEN, A. Subcultural Conflict and Working Class Community. New York, 1972, s. 33 (přelož. Miroslav Vaněk)

⁹ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 46 také: GIDDENS, A.: Sociologie. Praha, 1999.

¹⁰ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvizitací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 7 - 8

¹¹ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 54

2.1 Oficiální kultura

Jak na Západě, tak i v naší zemi byla oficiální kultura nejbližší masovým posluchačům. Jedná se o kulturu, o které se dá říci, že je „vyráběna“ namísto „tvořena“. Určena ke konzumu. Tato kultura nezatěžuje své posluchače náročným hudebním či textovým vyjádřením, hlubokými myšlenkami, postoji, anebo názory. Cílem je posluchače nenáročně bavit namísto intelektuálního obohacení. Charakteristické jsou chytlavé melodie a texty, které si posluchač jednoduše zapamatuje.

Oficiální kulturu čili i oficiální hudbu používal komunistický režim ke kontrole mas. Konkrétně na její podobu dohlíželo ministerstvo kultury ÚV KSČ. „Komunistická moc od kultury očekávala už něco jiného, že se stane bojovým ‚pomocníkem‘ strany a ukázkovou dekorací režimu.“¹² Dále dle Alana: „Jádrem oficiální kultury zůstával ideologický program socialistického realismu, byť procházel mnohými modifikacemi...“¹³ Díky těmto modifikacím se hranice oficiální kultury stávají nejasnější a docházelo k jejich posunům. Na rozdíl od Vaňka Alan okrajově zařazuje do oficiální kultury i kulturu alternativní. Jeho vlastními slovy: „...docházelo permanentně k testování hranic alternativnosti.“¹⁴

Hlavním důvodem, proč umělci dobrovolně pracovali v souladu s režimem, byly výrazné rozdíly ve výdělcích. Dále pak možnost nemuset být denně v práci a touha po slávě.

O koncertování, vydávání desek a celkovou mediální propagandu interpretů a kapel se staraly instituce jako Pragokonzert, Pražské kulturní středisko (PKS), Supraphon, anebo později Opus a Panton. Zadarmo ale samozřejmě tato péče nebyla.

Mikoláš Chadima vzpomíná na systém kvalifikačních zkoušek neboli „přehrávek“.¹⁵ Ty byly povinné pro každou kapelu, která měla zájem o profesionální statut, ovšem podstoupit je mohl i jednotlivec. Do roku 1973 byly přehrávky podstatně jednodušší.

---

¹² Tomáš Bitrich ... [et al.] ; editor Josef Alan. Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 – 1989. 1.vyd. Praha: NLN, 2001. s. 12

¹³ Tamtéž, s. 12

¹⁴ Tamtéž, s. 13

¹⁵ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 7

Hudební skupině stačilo zahrát pouze tři až pět písní, které porota náhodně vybrala ze seznamu skladeb, a poté byla zhodnocena.

Po roce 1973, v období „normalizace“, se přehrávky zpřísnily. Rozdělily se do tří částí: „Teoretické, praktické a marxáku, kterému se říkalo politika. První se skládala z písemného testu znalostí hudební nauky jednotlivých hudebníků. V druhé hrála kapela před – teď již „odbornou“ porotou. Část třetí, nejméně oblíbená, spočívala v pohovoru hudebníka s ideologickým pracovníkem agentury (nebylo jasno, jestli kulturní nebo tajné), který měl za úkol zjistit, jak to vypadá s politickou uvědomělostí zájemce o profesionální kariéru.“¹⁶ Došlo-li v kapele k personálním změnám či dokonce k rozpadu, ztrácela automaticky profesionální statut. Z tohoto důvodu byly profesionální skupiny velmi stabilní ve svém složení, a jak Chadima hodnotí situaci: „Celej tenhle systém byl podle mého názoru jednou z hlavních příčin nudného stavu celé naší pop music. Stálí zaměstnanci agentur se čas od času mezi sebou vystřídali a stejnej šunt se ve staronovém obsazení mydlil dál.“¹⁷ Seskupení pro udržení profesionálního statutu musela dále podstupovat pravidelné rekvalifikační zkoušky.

Zpěváci a zpěvačky mimo to měli možnost vstupovat do „...hudebních formací vedených tzv. uměleckými vedoucími, kapelníky či impresárii, trefnějši je však pojmenování „šéfy klanů“, neboť seskupení fungovalo jako skutečné klany, rodinná společenství, i když ne pokrevního rázu.“¹⁸ Tito „šéfové“ byli Ladislav Štajdl, Karel Vágner, Petr Hannig a František Janeček. Všichni byli v přímém kontaktu s tajemníkem kulturního oddělení Ústředního výboru KSČ.

Mikoláš Chadima oficiální hudební skupiny rozlišuje na vládní, prodejné, slušné a na tzv. čekatele. Vládní skupiny se nacházely na vrcholu přízně moci. Prodejné skupiny byly ochotny spolupracovat s vládními orgány ještě více než ty vládní, jen aby se mezi ně mohly začlenit. Cítuji-li Chadimu, tak prodejné byly ty hudební skupiny, „...jejichž bezzubá tvorba se nerozcházela ani s jejich vlastními představami, ani s představami

---

¹⁶ CHADIMA, Mikoláš. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nově vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 7

¹⁷ Tamtéž s. 7

¹⁸ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 52

ideologického dohledu.“¹⁹ Formace, které řadí mezi slušné, se nacházejí na dně hierarchie profesionálů. Snažily se v daných možnostech o nezávislou tvorbu i za cenu hrozících potíží. Nakonec takzvané čekatelé byly hudební soubory, které byly amatérské. Snažily se maximálně přizpůsobit požadavkům kulturní politiky tak, aby získaly profesionální statut. Příkladem jejich snažení je vystupování na festivalech politické písně.²⁰ Na festivalech „... nevystupovali jen ‚čekatelé‘, ale všichni, kteří se potřebovali zalíbit, vydat desku, zajistit si zahraniční zájezd, a také ti, kteří se domnívali, že na ně bylo pozapomenuto a kteří v profesionálním showbyznysu chtěli nadále působit.“²¹

Porovnáme-li české oficiální interprety se západními, „západní popové superstars naplňovaly hlediště sálů i tribuny stadionů, na nichž koncertovaly, měly a mají své obdivovatele především v prostředí střední třídy a sobě blízké generace, vydělávají miliony z prodaných zvukových nosičů, ale nepředstírají, že by přinášely více než zábavu... V českém prostředí se však to, co do roku 1968 bylo skutečně neškodnou zábavou, dá v období normalizace ve svých nejkřiklavějších případech charakterizovat jako morální selhání.“²²

---

¹⁹ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 9

²⁰ Tamtéž s. 9

²¹ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 54 - 55

²² VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 53 - 54

2.2 Underground

Underground má kořeny v angloamerické kultuře (USA, VB). Koncem 60. let se oddělil proud, který byl charakterizován protiválečnými postoji, bojem o občanská práva a potřebou sociální a politické rovnosti.

O tyto umělce jevil zájem především menší nahrávací společnosti. Skupina zpravidla (až na výjimky) nemusela nikde prokazovat svou způsobilost před cenzory. Sice se texty mohly stát předmětem polických sporů, nicméně oficiální zákaz jejich šíření neexistoval.

V československém normalizačním prostředí nabyl underground odlišné podoby než na Západě.²³ Svůj obsah získal radikálním vymezením proti oficiální kultuře. Tito umělci se z vlastní vůle vzdali možnosti oficiálního vystupování i možnosti vydat vlastní desku. To vše v zájmu svobodné a nezávislé tvorby, jako projev pohrdání konzumní společností i jako výraz protestu. Byli také nejvíce pronásledováni VB a StB²⁴.

Underground se sám považoval za apolitický, jeho aktivity zpolitizoval až režim sám. „Tohle (pozn. nelegální hraní) zbývalo pro kapely, který byly už natolik provařeny, že při vyslovení jejich jména (nebo jména vedoucího) potencionální zřizovatelé bledli, nebo pro ty kapely, které odmítaly jakýkoliv kontakt s celým výše popsaným systémem.“²⁵ Josef Alan charakterizuje underground jako: „...výrazná orientace na oblast umění, lpění na tvůrčí nezávislosti, uzavřenost do vlastního světa...důraz na opravdovost, autenticita, tvůrčí poctivost atd. vedl až k nezájmu o široké publikum a k pohrdání profesionalitou – což ovšem mohlo být motivováno počátečním amatérstvím a diletantismem – k osobité poetice naplněné slangem, vulgarismy, naturalistickými popisy sexuálních scén, ,estetikou

---

²³ V československém prostředí se underground rozšířil především v letech 1973 – 1975. Specifický se stal v tom, že se zúžil jen na „podzemní“ hudbu. Nově se v té době hlásily k undergroundu kapely: Aktual, Bílé světlo, DG 307 a Umělá hmota. Tamtéž s. 247

²⁴ VB je zkratka pro Veřejná bezpečnost, StB – je zkratka pro Státní bezpečnost

²⁵ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvafikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 8 -9

ošklivosti‘ atp.²⁶ Alan vnímá underground jako životní styl.²⁷ Ivan Jirous se vyjadřuje o undergroundu jako o 3. českém hudebním obrození: „Cílem undergroundu u nás je vytvoření druhé kultury. Kultury, která bude naprosto nezávislá na oficiálních komunikačních kanálech a společenském ocenění a hierarchii hodnot, jak jimi vládne establishment...kultury, která zbaví ty, kdo se k ní budou chtít připojit, skepse, že se nedá nic dělat, a ukáže jim, že se toho dá udělat mnoho, když ti, kdo chtějí, chtějí málo pro sebe a víc pro druhé.“²⁸ A radikálnější pojetí undergroundu Ivana Jirouse: „Underground je duchovní pozice intelektuálů a umělců, kteří se vědomě kriticky vymezují vůči světu, ve kterém žijí. Je to vyhlášení boje establishmentu, zavedenému řízení... Stručně řečeno, underground je aktivita umělců a intelektuálů, jejichž dílo je nepřijatelné pro establishment, a kteří v této nepřijatelnosti nejsou trpní a pasivní, ale snaží se svým dílem a svým postojem o destrukci establishmentu.“²⁹ Zde je již patrné zpolitizování a odboj undergroundu proti režimu.

Nevýhodou undergroundu byla jeho uzavřenost širokému publiku, tedy i potencionálním posluchačům, mimo undergroundové „zasvěcence“. K tomu se vyjádřil Chadima v reakci na Jirouse: „Nevím, jestli mu někdy došlo, že díky jeho pojetí se underground dopouštěl toho samého (pozn. izolace). Z pochopitelných důvodů se o androš-akcích dovídalo jen pár lidí z okolí. Já sám (i mnoho známých) bychom se tenkrát rádi na tyto akce podívali, ale jak zjistit ,kdy a kde‘...proto jsem byl přesvědčen, že izolovat se od širšího publika je nesmysl a každá kapela by se měla snažit hrát legálně pro co nejvíc lidí.“³⁰ Pohled z druhé strany nabízí Milan „Mejla“ Hlavsa: „...Od roku 1974 byly naše koncerty soukromý, takže atmosféra na nich...stále tytéž tváře...to pro kapelu

---

²⁶ Tomáš Bitrich ... [et al.] ; editor Josef Alan. Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 – 1989. 1. vyd. Praha: NLN, 2001. s. 19

²⁷ Tamtéž, s. 19

²⁸ JIROUS, I. Zpráva o třetím československém obrození [online]. [stav k 12.1. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/zprava-o-tretim-ceskem-hudebnim-obrozeni-unor-1975/>>

²⁹ JIROUS, I. M. Magorův zápisník. 1. vyd. Praha: TORST, 1997. s. 196

³⁰ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 88

není moc dobrý.“³¹ Musíme ale připustit, že existovaly skupiny, kterým opravdu nic jiného nezbylo, jako na příklad Plastic People of the Universe.

Uzavřenost undergroundu mimo Mikoláše Chadimy kritizovali i další aktéři hudební scény té doby jako Václav Černý, Ivan Sviták, Radim Palouš a hlavně Milan Knižák.³²

Inspirací v Československu byla hudební skupina z New Yorku, The Velvet Underground, jejímž zakladatelem byl Lou Reed. Českým vzorem byl básník, spisovatel a filozof Egon Bondy, který underground přiblížil k radikální levici s proletářskými rysy. Druhý směr nesl rysy křesťanství. Osobnostmi tohoto směru byly např. Vratislav Brabenec, Svatopluk Karásek a Jiří Němec. Oba směry se vzájemně doplňovaly.

2.3 Alternativní kultura

Pro analýzu československé rockové scény ve vztahu k totalitnímu režimu a k celé naší tehdejší společnosti je důležitá znalost alternativní scény. Přívlastek „alternativní“ pochází dle Vaňka od pamětníků 70. a 80. let, Mikoláše Chadimy a Josefa Alana.³³ „Toto označení považuji za naprosto dokonalé a výstižné, neboť tato rocková větev představovala alternativu jak vůči popu a oficiální bigbítové (rock’n’rollové) hudbě, tak ale zároveň alternativu vůči opačnému pólu, tj. undergroundu...“³⁴ Alternativní kultura tedy vyplňovala prostor mezi kulturou oficiální a undergroundem. Hudební skupiny se dělily na dva hlavní okruhy. Hanspaulský okruh, orientovaný hlavně na blues, jazz, soul a částečně reggae, reprezentovaly kapely Bluesberry a Classic rock’n’roll band. Dále sestava kolem Ondřeje Hejmy a Ivana Hlase. Druhý okruh kapel měl blíže k experimentátorství. Vaněk uvádí například Extempore nebo Stehlík.³⁵

Mikoláš Chadima považuje za alternativní ty skupiny, které jsou amatérské a nezávislé. Seskupení, která záměrně odmítala profesionální statut, jelikož omezoval jejich možnost svobodné tvorby. Na rozdíl od undergroundu ale pro ně existovala možnost legálního vystupování.

³¹ LINDAUR, V. - KONRÁD, O. Bigbít. 1. vyd. Praha: Torst, 2001. s. 73

³² VANĚK, M. Byl to jenom rock’n’roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 255

³³ VANĚK, M. Byl to jenom rock’n’roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 59

³⁴ Tamtéž, s. 59

³⁵ Tamtéž, s. 256

Hudební skupiny měly tři možnosti existence. V každém případě bylo zapotřebí mít svého zřizovatele. Tím mohla být jakákoliv společenská organizace, která poskytovala kapele určitou garanci a později i dohled nad ideovou a hudební způsobilostí. První možností bylo hrát jako tzv. poloprofesionálové. Označení je dle Chadimy nepřesné a právo takto hrát měly ty skupiny, kterým se podařilo úspěšně složit LH přehrávky (LH = lidoví hudebníci).³⁶ Tyto zkoušky probíhaly podobně jako u profesionálních kapel, ovšem byly jednodušší. Podmínkou bylo, že majitel LH přehrávek se nesmí hraním v hudební skupině živit.

Dalším způsobem, jak veřejně vystupovat, byla tzv. ZUČ neboli zájmová umělecká činnost. V tomto případě stačilo pouze povolení zřizovatele. Skupiny však neměly nárok na honorář. Dle Chadimy tento způsob existence zaručoval největší svobodu mezi legálními způsoby hraní.³⁷ V případě, že z vůle režimu musela ukončit své působení na hudební scéně, sestoupila tato seskupení do undergroundu.

Vaněk, stejně jako Chadima, jmenuje mezi přední představitele alternativní scény Extempore, Amalgam, Zikkurat, Stehlík, F.O.K., Švehlík, Kilhets, Psí vojáky, Žabí hlen, Duševní hrob. Nicméně na rozdíl od Chadimy považuje tyto skupiny jen za pomyslnou špičku alternativní scény, která sahá i za hranice Prahy. Dle jeho vlastních slov Mikoláš Chadima spatřuje alternativní hudební scénu jen v blízkém okruhu spřízněných kapel.³⁸

Stejně jako oficiální kultura a underground i alternativní kultura byla definována skrze totalitní režim a jeho postoj vůči myšlení a tvorbě. Komunistický režim se díval velmi nedůvěřivě na vše nové a inovativní. K udržení poměrů, které mu vyhovovaly, využíval různé formy represí a postihů. Nicméně alternativní umělci si nacházeli různé způsoby, jak tato omezení obejít tak, aby mohli nadále hrát legálně.

„Základem pro hledání a utváření alternativy v rámci rockové kultury v permanentně pociťovaném konfliktu s mocí byl více či méně sebevědomý důraz na zodpovědnost vůči sobě, své profesi a dílu, ale i osobám blízkým a především

³⁶ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvafikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 8

³⁷ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvafikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 8

³⁸ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 60

*na rozhodujícím se jednotlivci závislým (děti, starší rodiče apod.). Zde se formovaly strategie, koncepce ústupků, či rezistence vůči vnějším tlakům, nárokům...*³⁹

Vaněk se neztotožňuje a Josefem Alanem v zařazení kultur undergroundu, disidentu, opozice, illegality a podzemí do kultury alternativní. Podle jeho názoru to „... překračuje prostor a limity charakteristické v prostředí rocku právě pro alternativu.“⁴⁰ Nicméně souhlasí s Alanem v tom, že hranice alternativní kultury jsou ve všech směrech pohyblivé a rozmazané. Dále se ztotožňuje s Alanovým tvrzením, že umístění alternativy se nachází na ekonomickém, kulturním a sociálním okraji společnosti.

Nezanedbatelnou roli pro alternativní umělce hrála Jazzová sekce.⁴¹ „Mezi rockovou alternativou a Jazzovou sekcí existovaly a zhruba od 2. pol. 70. let se rozvíjely oboustranně přínosné a vstřícné vztahy. Jazzová sekce podle svých aktuálních možností nabízela alternativním kapelám prostor k veřejnému vystoupení, který by jinak stěží našly. Zvláště významným počinem Jazzové sekce bylo založení amatérské scény u Zábranských v Karlíně a vedení Jazzové školy hrou, která pořádala jak různé přednášky o moderní hudbě, tak i zájezdy. Naopak „tichou poštou“ šířené zprávy mezi mládeží prakticky z celé republiky, že v rámci Pražských jazzových dnů... lze poslouchat živý rock, přitáhly k jazzové sekci stovky mladých lidí.“⁴² Jazzové sekci se mezi léty 1974 – 1982 podařilo uspořádat celkem jedenáct hudebních přehlídek nazývaných Pražské jazzové dny. V Amatérské scéně U Zábranských v Karlíně měla během těchto přehlídek příležitost ke koncertování i amatérská seskupení. Postupně se i Jazzová sekce stala trnem v oku režimu, a proto byla likvidována stejně jako alternativní kapely. Ty se tak dostávaly do poloilegality nebo illegality stejně jako underground.

Čím více ale režim útočil, tím větší vznikala o danou kulturu a její hudební produkci zájem. Z toho plyne diskutabilní otázka, zda rok 1989 znamenal svým krokem k demokracii

³⁹ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 61 - 62

⁴⁰ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 62

⁴¹ Jazzová sekce vznikla 30.11. 1971 a byla součástí Svazu hudebníků ČSR. Nesoustředila se jen na rock a jazz, ale mezi její aktivity patřily i experimenty ve výtvarném umění nebo vlastní literárně-kritická produkce. Mimo jiné podporovala amatérskou tvorbu, ačkoliv to nevyhovovalo umělcům oficiální scény. Sekce sama sebe definovala jako „dobrovolné, samostatné a otevřené zájmové amatérské sdružení.“ Tamtéž s. 257

⁴² VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 65

konec alternativní kultury a undergroundu, nebo ne. Dle Vaňka underground svým způsobem dále přetrvává, nicméně jeho existence „v podzemí“ je dobrovolná a nikoliv vynucená stávajícím politickým programem. Alternativní kultura podle autora prožívá „pauzu“.

Co se týče vztahu mezi alternativní scénou a undergroundem, lze konstatovat, že procházel vývojem. Hlavní pocity ze strany undergroundu byly nedůvěra, strach a opovržení. Alternativní umělci pak kritizovali uzavřenost undergroundu okolnímu světu. Každopádně pro „alternativu“ byl underground přese všechno přirozenějším partnerem než oficiální kultura.

---

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

Tato kapitola má za cíl být exkurzem do reálného dění na rockové scéně Československa v průběhu 70. a na počátku 80. let. Důraz je kladen na neoficiální rockovou hudbu, čili na underground, hudební alternativu, novou vlnu včetně punku a okrajově je představeno folkové sdružení Šafrán. Vše je podáno v kontextu oficiální hudební produkce komunistického Československa.

Mimo zdrojů, ze kterých jsem čerpala v předchozí kapitole, jsem použila další knižní a elektronické zdroje včetně periodik.

Dění v Jazzové sekci sugestivně doplňují vzpomínky jejího aktivisty a později i předsedy Karla Srpa. Jeho publikace nese název *Výjimečné stavy: povolání Jazzová sekce*.⁴³ Karel Srp byl roku 1969 signatářem žádosti o povolení Jazzové sekce. Roku 1971 se stal členem jejího výboru, až postupně stál v čele sekčního výboru. Mimo to byl redaktorem všech tiskovin, které sekce vydávala, a dramaturgem Pražským jazzových dnů. Karel Srp byl také signatářem mnoha protirežimních peticí a společně s dalšími členy sekce byl v letech 1986 – 1988 vězněn.

Autor zaznamenal nejdůležitější momenty Jazzové sekce od jejího vzniku až po její likvidaci státem. Publikace je doplněna o oficiální dokumenty týkající se Jazzové sekce. Dle autora předmluvy, Jiřího Zaorala, Karel Srp zaznamenal nejširší rejstřík osob, které se podílely na přípravě listopadového převratu roku 1989. Karel Srp prý sice psal jen na základě vlastní paměti, nicméně dle Jiřího Zaorala „...sáhl hezky hluboko do trezoru.“⁴⁴

---

⁴³ SRP, K. *Vyjímečné stavy, povolání Jazzová sekce*. 1. vyd. Praha: Pragma. 1994.

⁴⁴ SRP, K. *Vyjímečné stavy, povolání Jazzová sekce*. 1. vyd. Praha: Pragma. 1994. s. 7

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Působení Jazzové sekce na základě dokumentů zaznamenává autor publikace *Jazzová sekce v čase a nečase 1971 – 1987*,⁴⁵ jazzový publicista a aktivista Jazzové sekce Vladimír Kouřil. Jeho práce je nestranná, souhrnná a informačně bohatá.

Dále informace o Jazzové sekci čerpám z publikace Miroslava Vaňka *Byl to jenom rock'n'roll?*⁴⁶

Informace o nezávislé iniciativě Charta 77 jsem čerpala z brožury Jiřího Gruntoráda *O nezávislých iniciativách v Československu*.⁴⁷ Jedná se o stručný přehled jednotlivých nezávislých iniciativ v totalitním Československu. Autor je zároveň signatářem Charty 77 a členem dalších sdružení. Cílem brožury je zachycení všech iniciativ na našem území (které autor mohl znát) po březnu roku 1989, kdy byla brožura vydána.

Dále jsem použila vědeckou edici autentických dokumentů Charty 77 v časovém rozmezí let 1977 – 1989 *Charta 77: Dokumenty 1977 – 1989*⁴⁸ od Blanky Císařové a Viléma Prečana.

Co se týče hudebních skupin, snažila jsem se přednostně čerpat z publikací, které je přímo mapují, dále ze souhrnných publikací týkajících se československého bigbítu 70. a 80. let.

K undergroundu se váže *Magorův zápisník*⁴⁹ od Ivana M. Jirouse. Nalezneme zde různé zápisky, polemiky a názory přední postavy českého undergroundu a uměleckého vedoucího skupiny Plastic People of the Universe.

K samotné skupině jsem použila publikaci vytvořenou na základě rozhovoru Jana Pelce s Milanem „Mejlou“ Hlavsou *Bez ohňů je underground*.⁵⁰ Jedná se o mapování éry Plastic People na základě vzpomínek vedoucího člena skupiny.

---

⁴⁵ KOUŘIL, V. *Jazzová sekce v čase a nečase 1971 – 1987*. 1. vyd. Praha: Torst, 1999.

⁴⁶ VANĚK, M. *Byl to jenom rock'n'roll?* 1. vyd. Praha: Academia, 2010.

⁴⁷ GRUNTORÁD, J. *O nezávislých iniciativách v Československu*. 1. vyd. Praha: Reprint Xerox, 1989.

⁴⁸ CÍSAŘOVÁ, B., PREČAN, V. *Charta 77, Dokumenty 1977 – 1989: O populární hudbě*, č. 31/83, 1.vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007.

⁴⁹ JIROUS, M., I. *Magorův zápisník*. 1. vyd. Praha: Akcent, 1997.

⁵⁰ HLAVSA, M., PELC, J. *Bez ohňů je underground*. 3. vyd. Praha: BFS, 1992.

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Ke skupině Extempore jsem čerpala z internetových stránek Jaroslava Jeronýma Neduhy,⁵¹ vedoucího skupiny. Dále z publikace Karla a Zdeňka Slabých Svět jiné hudby.⁵² Jedná se o přehled jednotlivých skupin a osobností, které se podílely na podobě alternativní (jiné) hudby komunistického Československa. Nakonec jsem čerpala z publikace „Alternativa, svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let“⁵³ od Mikoláše Chadimy, člena a vedoucího skupiny Extempore od roku 1978.

Ke skupině Žabí hlen jsem použila publikaci mapující život této skupiny v obrazech, *Žabohlenění aneb život v minulém čase*.⁵⁴

K undergroundové i k alternativní scéně jsem rovněž použila bakalářskou diplomovou práci Pavlína Radochové *Podíové prezentace undergroundových a alternativních skupin*.⁵⁵

Přímo k nové vlně se váže publikace Excentrici v přízemí⁵⁶ Vladimíra Hanzela, která nabízí mimo seznámení s novou vlnou i oficiální přehled hudebních skupin osmdesátých let. Novou vlnou se zabývá i Miroslav Vaněk ve své studii Kytky v popelnici.⁵⁷

V neposlední řadě jsem použila informace z publikace Jaroslava Ridela a Jiřího Černého, *Kritik bez konzervatoře*,⁵⁸ která zaznamenává vzpomínkový rozhovor těchto dvou hudebních publicistů. Jejich vzpomínky mapují vývoj československé hudební scény po dobu 45 let.

---

⁵¹ Neznámý autor: historie in: Je Je Neduha & Extempore [online]. [stav k 29.1. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.extempore.sneznik.cz/historie.htm>>

⁵² SLABÝ, Z. K., SLABÝ, P. Svět jiné hudby. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 2002.

⁵³ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993.

⁵⁴ SLAVÍK, M., ZADROBÍLEK, V.: Žabohlenění aneb život v minulém čase. Praha: Trigon, 1993.

⁵⁵ RADOCHOVÁ, P. Podíové prezentace českých undergroundových a alternativních hudebních skupin, bakalářská diplomová práce na Ústavu hudební vědy na FFMU Brno, Brno 2009

⁵⁶ HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí. 1. vyd. Praha: Panton, 1989

⁵⁷ VANĚK, M. Kytky v popelnici in: Ostrůvky svobody, Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AVČR, Votobia, 2002.

⁵⁸ RIEDEL, J. Kritik bez konzervatoře: rozhovor s Jiřím Černým. 2. vyd. Praha: Galén, c2007

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Stěžejní informace o sdružení Šafrán jsem našla publikaci Vladimíra Vlasáka *Folkaři. Báječní muži s kytarou, kteří psali dějiny*.⁵⁹

Z periodik jsem použila časopis *Melodie*. Ten vznikl v roce 1963 a jako jediný oficiální periodikum mapuje domácí a zahraniční pop, rock a jazz.

Co se týče elektronických zdrojů, tak mnoho zajímavých informací přináší dokument České televize (ČT) *Bigbít*.⁶⁰ Jedná se o internetovou encyklopedii rocku 20. století. Projekt zahrnuje jak světový, tak i československý rock. Součástí je i soubor videí vytvořených převážně na základě rozhovorů s pamětníky. Průzkum archiválií měl na starosti Petr Hrabalik, garantem projektu byl Radim Hladík.

Z internetového archivu ČT jsem použila i dokument *Tajné akce StB – Bojanovice*. Jak již napovídá název, dokument⁶¹ se týká policejního zásahu během festivalu druhé kultury v Bojanovicích.

Cenný manifest undergroundu vytvořil v únoru roku 1975 jeho teoretik a aktivista Ivan Jirous přezdívaný „Magor“. Jmenuje se *Zpráva o třetím českém hudebním obrození*⁶² a poskytl mi jak historiografický přehled, tak i autentické programové prohlášení.

Také jsem čerpala z internetových stránek skupin nebo jejich členů.

Na stránkách Milana Knižáka⁶³ nalezneme rozhovor, který vedl Jaroslav Riedel s Milanem Knižákem a který přináší zajímavé postřehy o skupině Aktual. Dále jsem takto čerpala informace o skupině Umělá hmota⁶⁴ a Amalgam⁶⁵ (osobní internetový blog Vlastimila Marka).

---

⁵⁹ VLASÁK, V. *Folkaři. Báječní muži s kytarou, kteří psali dějiny*. Řitka: Daranus, s.r.o. 2008.

⁶⁰ HRABALIK, P. *Bigbít, internetová encyklopedie rocku* [online]. [stav k 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/>>

⁶¹ Dokument České televize, *Tajné akce StB: Akce Bojanovice*. Režie: Pavel Křemen, 2009. [online], [vid. 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10209991308-tajne-akce-stb/409235100221008-akce-bojanovice>>

⁶² JIROUS, I. *Zpráva o třetím československém obrození* [online]. [stav k 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/zprava-o-tretim-ceskem-hudebnim-obrozeni-unor-1975/>>

⁶³ RIEDEL, J. Interview M. Knižák a J. Riedel [online]. [stav k 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.milanknizak.com/195-hudba/221-kapela-aktual/>>

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

V této kapitole byly rovněž použity archivní materiály z Archivu bezpečnostních složek Praha a z Národního archivu Praha.

Do Československa se rocková hudba dostala koncem 50. let. Komunistický režim obávající se všeho nového tento hudební styl okamžitě označil za úpadkový o to více, že k nám přišel ze Západu.

Establishment si dobře uvědomoval vliv rocku, a z toho důvodu byl rock jedním z nejregulovanějších druhů umělecké činnosti u nás. Tento trend se zde držel až do roku 1989. Nejednotu měřítka kulturních pracovníků zdůrazňuje Josef Vlček: „Přitom KSČ nebyla od osmdesátých let schopna vytvořit jednotnou koncepci práce s mládeží, takže rozhodování o přijatelnosti či nepřijatelnosti určitého hudebního produktu bylo postaveno na subjektivním estetickém názoru kulturního pracovníka.“⁶⁶

Z počátku bylo možné tuto hudbu poslouchat jen v sálech, na periferiích nebo v malých divadlech, kde byla dokonce částečně tolerována. Jak jsem již zmínila, první historická zmínka o rocku v Československu odkazuje k experimentálnímu jevišti jazz klubu Reduta, kde se konalo vystoupení Akord Clubu v roce 1956. Nicméně pro první léta rockové hudby v Československu měly velký význam i další malé scény: Semafor, klub Olympic, Sluníčko nebo F – club (nyní Futurum).

„Rock’n’roll se šířil především v padesátých letech nejprve v originálech (či převzatých) verzích, a to na tancovačkách a čajích, ať již byla tato hudba reprodukována z desek či pásků, nebo ji hrála živá kapela.“⁶⁷

Tento trend sledovali s nevolí státní činitelé. Čtenáři byli skrze pro-komunistická média informováni o rocku jen hanlivým způsobem. Další fázi byly zákazy a policejní

---

⁶⁴ LUNDÁK, D. Umělá hmota: Historie kapely [online]. [stav k 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.umelahmota.cz/historie.htm>>

⁶⁵ MAREK, V. Amalgam v Lucerně [online]. [stav k 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://blog.baraka.cz/2014/09/amalgam-v-lucerne/>>

⁶⁶ VLČEK, J. Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let, in: Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945-1989, ed. Josef Alan, Praha: NLN, 2001. s. 203

⁶⁷ VANĚK, M. Byl to jenom rock’n’roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 208

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

stíhání. Existovaly ale i produkce, které se snažily bigbít podporovat. Pro příklad uveďme pořad Jiřího a Miroslavy Černých „Dvanáct na houpačce“.

Průniku rocku a vzniku bigbítových seskupení režim zabránit nedokázal. „*Boom zakládání bigbítových kapel má své vysvětlení, bylo v něm kus módy, vrozená potřeba amatérského muzicírování, která nebyla v našich zeměpisných šířkách ničím novým, a v neposlední řadě šlo o hudbu amatérsky dostupnou, stačilo pár kytar, bicí a mohlo se hrát, dokonce po pár zkouškách s přesvědčením, že to „zní“ a že s dobrými snímači lze utáhnout i poměrně velké sály.*“⁶⁸

Některé hudební skupiny pak ve snaze co nejvíce napodobit své západní vzory přebíraly i nevhodné chování během vystupování, jako je například ničení vybavení sálů. Těžko posoudit, u koho se jednalo o upřímný projev revolty a u koho pouze o módní chování.

Co se týče jazykového kódu, tak převážně z počátku měli interpreti těžké rozhodování, zda otextovat své skladby česky nebo anglicky. Výsledkem byl seznam obsahující písně jak anglické, tak i české. Hudební publicista Josef Vlček dodává, že hudba měla za cíl maximálně oslovovat veřejnost, proto během sedmdesátých let začaly převládat texty v českém jazyce. „*Rockové texty ... ovlivnily českou poezii především svým frázováním (zpěvák obvykle spíš křičel, a proto musely být verše zhuštěné tak, aby to udýchal) a hovorovým jazykem.*“⁶⁹

Mezi přední československé hudební skupiny, které oficiálně vystupovaly, patřily Flamengo, Framus Five, Komety, Synkopy 61, George and Beathovens, Primitives Group, Donald, Colour Images a přímo na Slovensku například The Beatmen a nebo The Soulman.

Událostí roku 1967 bylo, že se v Lucerně podařilo uspořádat první beatový festival. Festival lákal fanoušky na atraktivní obsazení. Svou atmosférou dle Vaňka dokonce mohl připomínat v menším slavný hippie festival Woodstock anebo Monterey.⁷⁰ Beat festival probíhal v poměrně klidné atmosféře postupného uvolňování československé společnosti.

---

⁶⁸ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 211-112

⁶⁹ VLČEK, J. Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let, in: Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945-1989, ed. Josef Alan, Praha: NLN 2001. s. 231

⁷⁰ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 225

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Ondřej Konrád hodnotí festival s odstupem času v měsíčníku Gramorevue: „Po dvaceti letech, které od festivalu uplynuly, se dá dost těžko říci, jaký měl festival umělecký průměr, protože v paměti zůstala nejvýrazněji zapsána spíš ta lepší vystoupení a zbytek se ztrácí v mlze, nemluvě o tom, že leckdo tu doplatil na zvukové potíže nebo nervozitu (především ti méně zkušení). Jako na každé podobné akci hrály i na festivalu skupiny pro něj nezralé nebo ne docela odpovědně vybrané, tvořily však tu nejmenší část vystupujících. Obecně vzato přinesl festival daleko víc pozitivního – od zmíněné žánrové pestrosti přes potvrzení očekávaných kvalit zavedených souborů k objevení celé řady jednotlivých talentů (nebo celých skupin); to všechno v příjemné atmosféře bez větších incidentů a s minimem lokálpatriotických projevů.“⁷¹

Nicméně mimo pozitiv přinesl i negativum v podobě vystřízlivění československého publika z domnění, že nejlepší domácí interpreti dosahují mezinárodní úrovně. „*Ondřej Konrád spatřoval klad beat festivalu v konfrontaci se zahraničím, podle něho díky němu padl jeden mýtus – že se naše kapely vyrovnají těm evropským.*“⁷²

V polovině 60. let, kdy docházelo k postupnému uvolňování, které vrcholilo Pražským jarem roku 1968, se v našich větších městech a především v Praze objevily první skupiny „vlasatců“ nebo také „mániček“, čili mužů s dlouhými vlasy na protest proti režimu.

Podle očekávání už roku 1966 došlo v Praze k přijetí vyhlášky, na základě které začali být stíháni. Po zadržení docházelo k násilnému ostříhání. „Vlasatci“ měli zákaz vstupu do některých veřejných prostor jako kina, restaurace nebo dokonce i některá nádraží.

„Byl to typický symbol příslušnosti k určité společenské vrstvě. Vyjadřovaly nepřizpůsobení se společenskému systému a protest proti němu, ať ve Spojených státech amerických nebo v Československu.“⁷³

Reakcí na zatýkání bylo pražské vystoupení „beatníků – hippies“ dne 23.10. 1966. Jednalo se o první zdokumentované vystoupení ve východní Evropě. Mezi slogany, které

---

⁷¹ KONRÁD, O. Kdopak by se rocku bál. Gramorevue. 1989. roč. 25, č. 12

⁷² VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 228

⁷³ VLČEK, J.: Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let, in: Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945-1989, ed. Josef Alan, Praha: NLN, 2001. s. 204

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

skandovali, byla hesla jako: „Pryč s holiči“ nebo „Vraťte nám vlasy“.⁷⁴ Název českého hnutí hippies byl Czechoslovakia Hippie Club Soul. Každopádně od amerického hnutí se program díky odlišným podmínkám značně lišil.

„Česká hudební alternativní kultura se zrodila ze dvou základů. Na jedné straně byla pod vlivem podobných tendencí ze zahraničí, na druhé straně ji formoval nesouhlas s novým politickým režimem zvláště po roce 1969. Dnes bývá příliš zdůrazňována stránka domácí politiky, nicméně hlavní prvky undergroundové scény se vytvářely už před rokem 1969 pod vlivem toho, co se do ČSSR doneslo o radikálních proudech hippies.“⁷⁵

Miroslav Vaněk cituje Jiřího Černého: „*Po beatnících to byl opět nový způsob života, a kdyby u toho nebyly ty drogy, tak by byli hippies nejmírumilovnějším národem kritizujícím kapitalismus.*“⁷⁶

Drogy ale v našich zemích nebyly zdaleka tak výrazný problém, jako tomu bylo na Západě. Většina pamětníků rockového „zákulisí“ líčí kontakt s nimi jako výjimečný nebo jednorázový. Především proto, že jejich dostupnost byla u nás značně omezena.

Na počátku sedmdesátých let, v rámci normalizace, došlo k zavírání pražských klubů, jako byly Aréna, Sluníčko, Olympic, Music F Club a Play Club. Miroslav Vaněk k tomu dodává: „Pokud Československo mohlo být v šedesátých letech považováno za zemi s největší muzikantskou úrovní v rámci tzv. východního bloku, pak počátek let sedmdesátých znamenal pád a období stagnace. Pád z pomyslných výšin nepřišel náraz, byl pozvolný a setrvalý.“⁷⁷ Stejně tak tvrdí Mikoláš Chadima: „Všechno to skončilo zavřením Arény, Sluníčka, Olympiku, Play Clubu, Efkáče (pozn. F Club) a dalších. Pražské kapely se začínaly rozpadat a bejvalý hvězdy odcházely do pop music... V Praze a okolí začala kralovat diskotéka. Každý trouba, kterej měl pár desek, si mohl vydělat až 600 Kčs za večer.“⁷⁸

---

⁷⁴ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 232

⁷⁵ VLČEK, J. Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let, in: Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945-1989, ed. Josef Alan, Praha: NLN, 2001. s. 208

⁷⁶ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 235

⁷⁷ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 241

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Přes toto všechno se v Praze udržel klub, kde bylo možno zhlédnout koncerty alternativních souborů. Jmenoval se Labyrint a jeho zakladatelem byl hudební aktivista Miloš Čuřík. Koncerty sice nevynikaly kvalitou hudební produkce, za to dávaly možnost zhlédnutí svobodné tvorby. Dokonce se podařilo roku 1974 uspořádat první přehlídku amatérských souborů.

Na počátku sedmdesátých let tedy hudební skupiny let šedesátých „odrostly“ anebo se v důsledku zásahu státních činitelů rozpadly. Profesionální soubory, které se nechtěly zcela podřítit režimu, ho mohly zkusit nějakým způsobem obejít (příkladem je Vladimír Mišík, který po rozpadu Flamengo založil Formaci a později Etc.). Dále hudebníci mohli emigrovat (Ernouš Šedivý, Ivan Kunt, Jiří Kozel), anebo se profesionálního statutu vzdát, jako Plastic People of the Universe.

„Na počátku sedmdesátých let dochází v Praze k drastickým opatřením, jimiž establishment prakticky likviduje rockovou hudbu jako hnutí. Je zakazován anglicky zpívaný repertoár, jsou měněny anglické názvy skupin, řada předních rockových hudebníků se stává politováním hodnými doprovodnými hráči komerčních hvězd pop music.“⁷⁹

Amatérské soubory prořídly a bylo pro ně problematické uspořádat vystoupení.

„Vydrželi jen ti, kteří museli tvořit z vnitřního popudu, a ti, co mysleli, že vydělají prachy, odpadávali. Něco starého umíralo a rodilo se něco nového.“⁸⁰

A dále jak tvrdí Ivan Jirous: *„Establishment může přiskřípnout jen toho, kdo se chce mít líp než druzí.“⁸¹*

V první fázi likvidace rockové hudby bylo toto prázdné místo nahrazeno dechovkou. Poté byla posluchačům poskytnuta „nezávadná“ normalizační populární hudba.

---

⁷⁸ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 18

⁷⁹ JIROUS, I. Zpráva o třetím československém obrození [online]. [cit. 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/zprava-o-tretim-ceskem-hudebnim-obrozeni-unor-1975/>>

⁸⁰ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 55

⁸¹ JIROUS, I. Zpráva o třetím československém obrození [online]. [cit. 8.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/zprava-o-tretim-ceskem-hudebnim-obrozeni-unor-1975/>>

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

Tu charakterizuje Josef Vlček: „Vytvářel ji úspěšný střední proud, který stavěl z velké části na přejatých zahraničních skladbách, prostrádaných z počátku dobře míněnými vlasteneckými songy o tom, že tady je tvá zem, tady žiješ, tady dýcháš, atd.“⁸² Samozřejmě to byl jediný tiskem schválený proud. To potvrzuje bývalý člen skupiny Extempore, Mikoláš Chadima: „Zábavy se staly Moci trnem v oku. V tisku se začaly objevovat články, které napadaly tyto akce. Pisatelé udělali idiota z každého, kdo neměl konzervatoř, a naši přední zkonsolidovaní hudebníci se oháněli výrazy typu kdo nezná noty, nemá na jevišti co pohledávat.“⁸³ Velmi svérázně se k oficiální scéně vyjádřil další člen Extempore, Jaroslav Jeroným Neduha⁸⁴:

*Zasloužilá impotence a potlesk
z magnetofonu na bolístka.
Zpěv z playbacku.
Sex z playbacku.
Upřímnost umně naaranžovaná,
dermakolové tvářičky a „píseň přinesená“
Zpíváme jen pro vás.
Zazpívej si s námi.
Zpívá celá rodina. Pižíčko a pokrytectví.
Pseudoangažovaná vypočítavost.*

Jazzrock nahradil klasický rock, který byl díky silným represím ze strany státu utlumen. Dle hudebního publicisty Vojtěcha Lindaura: „...jazzrocková vlna souvisela se změnou hudby ve světě, kdy přestal být čistý bigbít šedesátých let pro lidi zajímavý.“⁸⁵ K tomuto tématu Josef Vlček dodává, že „...jazzrock přišel v pravou chvíli, především tím,

---

⁸² VLČEK, J. Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let, in: Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945-1989, ed. Josef Alan, Praha: NLN, 2001, s. 205

⁸³ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 54

⁸⁴ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Neduha – AZ, nedatováno, s. 39

⁸⁵ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 244

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

že spojil bolševikem již tolerovaný jazz a proskribovaný rock. Právě díky této rockové fúzi mohli rockoví hudebníci přežít složitá sedmdesátá léta.“⁸⁶

Ti, co se stavěli proti jazz-rocku, argumentovali: „...*absencí rizího rocku, odtažitostí jazz rocku publiku, určitou manipulací ze strany kritiky, shovívavostí žánru (vzhledem k téměř naprosté absenci textové složky)*.“⁸⁷

Odpůrce jazz-rocku Mikoláš Chadima charakterizuje „jazzrockery“ a jejich hudbu jako: „*Zamindrákování, ostríhání, slušně oblečení rockeři, podlehnoucí propagandě v tisku, se spojili s jazzmeny, kteří věděli, že o rock je větší zájem než o jazz ... byla to hudba nemá a k publiku mluvili hudebníci jen jedním způsobem: 'To koukáte, jakej jsem virtuos!'*.“⁸⁸

Další součástí normalizace bylo zavedení tzv. přehrávek nebo přesněji rekvalifikačních zkoušek. Na počátku 70. let zde působilo pět až šest tisíc umělců, kteří měli druhý nebo třetí kvalifikační stupeň. Tento stav byl pro režim nevyhovující.

„Vzhledem k tomu, že mnohým hudebníkům byl kvalifikační stupeň udělen bez podrobení se kvalifikačním zkouškám, je nezbytné dokončit jejich rekvalifikaci a snížit tak jejich počet na úroveň odpovídající potřebám v této oblasti. To pomůže zkvalitnění tvorby v oblasti zábavné tvorby a jejímu ideovému poslání socialistického umění. Kladnou stránkou je rovněž regulace příjmu umělců vystupujících v zahraničí, stanovení pracovních úvazků, jejich začlenění do činnosti společenských organizací, vedení jejich kádrové a personální evidence.“⁸⁹

Aby tedy mohl umělec legálně působit na publikum, musel být zařazen do evidence určité umělecké agentury. Evidovat se mohl jen v oblasti svého trvalého bydliště, u agentury působící v kraji umělcova zaměstnavatele anebo u Pragokonzertu⁹⁰.

---

⁸⁶ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 245

⁸⁷ VANĚK, M. Byl to jenom Rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 74 cituje z publikace: LINDAUR, V. – KONRÁD, O.: Bigbít. 2. vyd Praha: Plus, 2010

⁸⁸ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 55

⁸⁹ NA-PÚV KSČ. Zpráva o situaci v oblasti kulturních styků se zahraničím na komerční základně a návrh zásad pro další rozvoj v těchto oblastech, 1.10. 1974, sv. 131, ar. j. 132, str. 15 – 16

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

Zkoušky byly rozděleny na dva typy, sólové a souborové. Nicméně ani jeden z typů nebyl nikdy přesně definován, a tak různé otázky řešila každá agentura dle svého uvážení. Navíc vedoucí agentur měli pravomoci doplňovat tyto mezery o různé zákony. K tomuto problému se v časopise *Melodie* roku 1982 vyjádřil pracovník oddělení zábavného umění Ministerstva kultury ČSR Libor Ládek, který zároveň reagoval na nechtěné zvýšení zájmu o rockovou hudbu: „Hlavní problematikou rekvalifikačního řízení zůstává stále ještě nedostatečná metodika hodnotícího procesu, třebaže této otázce byla z různých míst věnována prvořadá pozornost. Existence poměrně podrobných návodů či předpisů, jak je představují např. Metodické pokyny ministerstva kultury ČSR, rozpracované dále krajskými orgány, nemůže pochopitelně nahradit dosud neexistující soubor hodnotových kritérií ... Řešení je nasnadě, i když nebude snadné: věnujme větší pozornost teoretickým otázkám zábavného umění, stanovme si aspoň pracovní definice uměleckého díla a výkonu v jednotlivých zábavných žánrech, zabývejme se obecnějším stanovením předpokladů výkonného umělce v této oblasti. (To je nutné i z jiných důvodů, jako je např. rostoucí tendence amatérů prosadit se i v profesionální sféře, resp. jí svými výkony alespoň kvalitativně konkurovat.)“⁹¹

Zkoušky probíhaly před komisí určité agentury. Komise schvalovaly vyšší řídicí orgány jako odbory kultury krajských národních výborů nebo odbor kultury Národního výboru hl. města Prahy a Ministerstvo kultury ČSR v případě Pragokonzertu. Komise měla standardně 3 – 7 členů.⁹²

V roce 1974 byly tedy zahájeny celoplošné rekvalifikace, které byly státem odůvodněny takto: „*Krise naší populární hudby, kterou charakterizují neuspokojivé výkony řady interpretů, mnoho špatných textů, nízká programová úroveň zábavných pořadů, nekvalitní práce dramaturgů a producentů, atd ... Projekt rekvalifikace je pečlivě připraven –*

---

⁹⁰ Pragokonzert byla československá ústřední umělecká agentura zřízená rozhodnutím ministerstva školství a kultury dne 29.1.1958. Instituce měla politicko-ideovou a metodicko-dramaturgickou funkci. Pragokonzert spravoval naše nejznámější oficiální umělce. Jako jediná agentura mohl pořádat i zahraniční koncerty.

⁹¹ LÁDEK, L. Znovu o rekvalifikacích. In: *Melodie*, č. 6, 1982, s. 161 - 163

⁹² NA – MK ČSR. Zpráva o situaci a návrh opatření v oblasti zábavné hudby, ČSSR, 3.5. 1981. Nezpracovaný fond.

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

*je to akce, jež má hluboký kulturněpolitický význam...*⁹³ Cílem tedy bylo vyvolat zdání, že skupina neuspěla z důvodu hudebních nedostatků, ačkoliv fakticky byla pro kulturní činitele nevhodná. Komisaři neměli v poli rockové hudby rozhled a často byli přímo jejími nepřáteli.

Pokud interpret (či skupina) zkoušku složil, byl zařazen do jedné ze tří kategorií, které se lišily honoráři. Komise kategorii navrhla a poté ji musel schválit ředitel příslušné umělecké agentury. Přesněji I. a II. kategorii směla schválit krajská agentura. Nejvyšší III. kategorii mohli interpreti získat jen na doporučení ústřední kvalifikační komise. Schválení provedl ministr kultury a ředitel Pragokonzertu. Umělec dále musel být znovu přezkoušen u Pragokonzertu. Šlo ale hlavně o prověření politické loajality.

*„Z hlediska režimu se smysl rekvalifikací podařilo naplnit, byli zlikvidováni všichni ideologičtí nepřátelé režimu a systém našel zbraň, jak se jakéhokoliv umělce zbavit.“*⁹⁴

Později si interpreti našli vlastní cesty, jak komisaře obejít a obnovit nebo získat kvalifikační stupeň. „Od sedmdesátého třetího všichni věděli, jak postupovat, aby měli šanci udělat přehrávky. Za prvé, ne anglický název kapely! Za druhé, ne dlouhé vlasy! Za třetí, ne anglické texty! Za čtvrté, být slušně oblečen! Za páté, nehrát moc divokou hudbu! Za šesté, naučit se základy hudební nauky! Za sedmé, nehádat se s porotci a dopřát jim, aby si mohli na váš účet zvýšit sebevědomí.“⁹⁵

Během normalizace tedy neoficiální rocková scéna nastoupila nové cesty, díky kterým žila dál ukrývaná před očima prorežimních pracovníků.

Depresi, kterou prošla společnost od roku 1969, popisuje Ivan Jirous: „Na jaře 1973 byl v Praze na návštěvě člen Křižovnické školy z jedné západní země, který jezdil do Prahy před tím po několik let každé léto. A mluvil o tom, jak je překvapen tím, jak všichni zvážněli. (pozn. Prahu) Znal jako divokou spontánní společnost a najednou našel skupinky lidí, kteří jakoby - aspoň on to tak vyjádřil - zintelektuálněli. Bylo třeba toho pohledu

⁹³ ZAPLETAL, P. Cesta k vyšší kvalitě: rekvalifikace. Rozhovor P. Zapletala s pracovníky hudebního oddělení J. Hrabou, V. Tomkovou a ing. Z. Máchou. In: Melodie, č.1, 1974. s. 2

⁹⁴ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 400

⁹⁵ CHADIMA, M.: Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 54

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

zvenčí, abychom si uvědomili, jak jsme se všichni unavili za tu dobu od devětašedesátého roku. Bylo to období, kdy nám všem začalo docházet, že to, v čem žijeme, není provizorium, že je to na dlouhou dobu, nejspíš navždycky. Byla to poměrně mrtvá sezóna, rozhodně pokud jde o kolektivní činnost, doba útlumu a kocoviny z oficiální kulturní situace, jak se vybarvila na počátku sedmdesátých let. Mám pocit, že právě rok 1973 byl rozhodující pro překonání této krize. Bylo třeba, aby se lidé přestali spoléhat na to, že se stane něco, co znovu umožní hudebníkům hrát veřejně, co umožní básníkům publikovat a malířům vystavovat. Spoléhání na zázraky ochromuje tvůrčí práci a hlavně kolektivní činnost: nic nestojí za to dělat, dokud to nebude možné. Ale jakmile jednou člověk uvědoměle pochopí nebo podvědomě pocítí, že je něco navždy, musí ho nutně zaplavit pocit osvobození. Jestliže svět už nikdy nebude vypadat jinak, není třeba se rozptylovat čekáním na záchranu. Musíme se zabydlit v existujícím světě tak, abychom v něm žili vesele a důstojně.“⁹⁶

3.1 Hudební scéna undergroundu

V československých podmínkách, kdy vláda prosazovala vlastní kulturu, kterou vytvořila a jedinou akceptovala, vznikla tato paralelní kultura založená na odmítnutí a ignoraci kultury oficiální. „To je také cesta českého undergroundu, v našem případě zúžená na 'podzemní kulturu'“.⁹⁷

Československá undergroundová scéna se rozšířila hlavně v letech 1973 – 1975. Během první poloviny 70. let se poměry v Československu vyvíjely tak, že snaha o vymýcení undergroundu stále sílila.

Dne 30. 3. 1974 se měly v obci Rudolfovo u Českých Budějovic konat koncerty skupin Adept, Plastic People of The Universe (zkráceně Plastic People) a DG 307. Kvůli tomu, že Plastic People už v té době nesměli hrát legálně, informování o akci probíhalo ústně mezi fanoušky.

V den konání koncertů se do obce začali sjíždět „vlasatci“. Na základě stížností místních obyvatel a následně zastupitelů místního národního výboru se o akci začala zajímat StB. Část vystoupení stihla jen skupina Adept. Následovala intervence policie a účastníci

---

⁹⁶ JIROUS, I. Zpráva o třetím československém obrození [online]. [cit. 8.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/zprava-o-tretim-ceskem-hudebnim-obrozeni-unor-1975/>>

⁹⁷ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 247

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

museli ihned vyklidit sál. Organizátoři ve snaze zabránit komplikacím důrazně žádali návštěvníky o poklidný a kvapný odchod. Ovšem před sálem se někteří z nich dožadovali navrácení vstupného. Policie je za pomoci obušků začala vytlačovat ze silnice, a tak propukl velmi brutální a bezohledný policejní zátah. Lidé se snažili utéct do Českých Budějovic, ale ani to jim nijak nepomohlo, policie monitorovala téměř půlku Jihočeského kraje. Akce je také známa pod názvem „budějovický masakr“.

František „Čuňas“ Stárek se k akci vyjádřil takto: *„Na nádraží byl ještě takovej policejní kordón, kterej uvnitř vytvořili, a tam ty lidi zmlátili. Prostě: bylo to o fyzickym mlácení.“*⁹⁸

Dále doplňuje: „Do Budějovic přijeli diváci a ten společnej osud, jak je tam zmlátili a ostříhali, tak to je dostalo dohromady. Ti se už potom k sobě chovali jinak než (běžní) diváci na koncertě.“⁹⁹

Policejní represe vrcholily zásahem dne 21. 2. 1976 na festivalu „druhé kultury“ v Bojanovicích. Policie zde zadržela několik osob včetně některých hudebníků. Zatčeni byli Pavel Zajíc, Ivan Jirous, Svatopluk Karásek a Vratislav Brabenec. A v té samé době byli v Plzni odsouzeni František „Čuňas“ Stárek, Karel Havelka a Miroslav Skalický za to, že se podíleli na přednášce I. M. Jirouse o 3. českém hudebním obrození.

*„Jestliže České Budějovice 1974 jsou už navždy spojeny s mlácením lidí a stříháním vlasů, jsou Bojanovice jakousi ikonou..., která nastartovala věznění a soudy případu Plastic People.“*¹⁰⁰

---

⁹⁸ HRABALIK, P. Rudolfov u Českých Budějovic aneb „budějovický masakr“, březen 1974 in: Bigbít, Internetová encyklopedie rocku [online]. [cit. 8.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/clanky/236-rudolfov-u-ceskych-budejovic-aneb-budejovsky-masakr-brezen-1974/>>

⁹⁹ HRABALIK, P. Rudolfov u Českých Budějovic aneb „budějovický masakr“, březen 1974 in: Bigbít, Internetová encyklopedie rocku [online]. [cit. 8.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/clanky/236-rudolfov-u-ceskych-budejovic-aneb-budejovsky-masakr-brezen-1974/>>

¹⁰⁰ STÁREK, F. Bojanovická ikona 30 let stará [online]. [cit. 5.12. 2014]. Dostupné z WWW: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/seminare/bojanovice-1976.pdf>

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Festival se konal při příležitosti svatby Ivana Jirouse a probíhal pokojně. Nicméně policejní složky nedokázaly akceptovat, že se tolik lidí najednou a neorganizovaně sešlo v místě, které je daleko od hlavního města.

„Přijel asi tejdén po festivalu Charlie Soukup naprosto v euforii, říkal, že to je konec bolševika ... když tohle prošlo. Asi za ... nevím, jestli to bylo čtrnáct dní nebo za tři neděle po tom festivalu, přišlo hromadný zatýkání.“¹⁰¹

Cílem bylo vyvolat v obyčejných občanech odpor k této skupině lidí, která se svým zjevem a svou hudbou odlišovala. *„Pocit bezmoci byl ještě znásoben poznáním, že nic nebude lepší ... že uvolnění se konat nebude, že nezávislá rocková hudba nemůže počítat v žádném případě s tím, že Moc, když už nic jiného, bude tuto hudbu aspoň ignorovat.“¹⁰²*

Následně vypukla velká mediální kampaň mířená především proti Plastic People of the Universe. Významnou reakcí na tyto události byla vlna nesouhlasu, díky níž vznikla jedna z nejstarších občanských iniciativ ve střední Evropě, Charta 77.

Intelektuálové, spisovatelé a různí umělci včetně Jaroslava Seiferta vytvořili iniciativu, která díky přijetí norem pro ustanovení lidských práv na konferenci v Helsinkách roku 1976 dostala zákonný rámec.

„Signatáři v něm (pozn. v prohlášení Charty 77) uvítali skutečnost, že Československo přistoupilo ke zmíněným mezinárodním paktům, zároveň však poukázali na to, že takto zaručená práva a svobody platí pouze na papíře. Iluzivní je svoboda projevu, právo na vzdělání je omezeno, občané nemohou vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu bez ohledu na hranice a nejsou chráněni ani před lživou propagandou.“¹⁰³

---

¹⁰¹ Dokument České televize, Tajné akce StB: Akce Bojanovice. Režie: Pavel Křemen, 2009[online]. [vid. 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10209991308-tajne-akce-stb/409235100221008-akce-bojanovice>>

¹⁰² CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 90

¹⁰³ GRUNTORÁD, J. O nezávislých iniciativách v Československu. 1. vyd. Praha: Reprint Xerox, 1989. s. 1.

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

V neposlední řadě byli proti omezování svobody náboženství a sdružování, proti sledování občanů a nemožnosti volně cestovat. Nakonec ti, kteří proti tomuto trendu vystoupili, byli také stíháni.

„Pocit této spoluodpovědnosti, víra ve smysl občanské angažovanosti a vůle k ní a společenská potřeba hledat její nový a účinnější výraz přivedly nás k myšlence vytvořit Chartu 77, jejíž vznik dnes oznamujeme. Charta 77 je volné neformální a otevřené společenství lidí různých přesvědčení, různé víry a různých profesí, které spojuje vůle jednotlivě i společně se zasazovat o respektování občanských a lidských práv v naší zemi i ve světě, těch práv, která člověku přiznávají oba uzákoněné pakty, závěrečný akt Helsinské konference, četné další dokumenty proti válkám, násilí a sociálnímu a duchovnímu útisku a která souhrnně vyjadřuje Všeobecná deklarace lidských práv OSN.“¹⁰⁴

Charta 77 se nepovažovala za politickou organizaci. Jejím cílem bylo sloužit obecnému zájmu a ve prospěch toho, co propagovala.

Prvními mluvčími byli Václav Havel, Jiří Hájek a Jan Patočka. V roce 1977 počet signatářů vzrostl z 240 na 840 a dále narůstal. Signatáři byli různě postihováni.

Politickou reakcí na Chartu 77 byla takzvaná anticharta. Přední českoslovenští umělci se sešli v Národním divadle a v Divadle hudby za účelem podpisu dokumentu odsuzujícího Chartu 77 a opěvujícího stávající poměry. Mluvčími byli Karel Gott (Národní divadlo) a Eva Pilarová (Divadlo hudby).

Je nesporné, že byl na umělce kladen ze strany státu velký tlak a že by je nepodepsání stálo jejich uměleckou kariéru. Každopádně tento čin vyvolal mnoho záporných reakcí ze strany občanů. Sami pozvaní umělci se později různými způsoby snažili ospravedlnit tento čin anebo přiznali vlastní selhání.

O antichartě se v roce 2009 vyjádřila zpěvačka Eva Pilarová jako o svém osobním selhání: „Ředitel Pragokoncertu Hrabal si pozval několik tehdy nejznámějších zpěváků a skladatelů, kterým nakázal, že musí Chartu 77 odsoudit. Až na malou výjimku se do toho nikomu nechtělo, ale byl to zkrátka příkaz. Ohradila jsem se, že nebudu podepisovat něco, co jsem nečetla. Hrabal tedy řekl, že nic vymýšlet nemusím, ale že přečtu prohlášení, které vyplyne z příspěvků kolegů. Bála jsem se odmítnout, věděla jsem, že tím bych se zpíváním

---

¹⁰⁴ GRUNTORÁD, J. O nezávislých iniciativách v Československu. 1. vyd. Praha: Reprint Xerox, 1989. s. 1/2

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

skončila. Zpívání – to byl můj život, což dokazuji dodnes, nemusela bych už zpívat, ale zpívám i po těch devětačtyřiceti letech ráda. A brala jsem to nejen jako ponížení, ale jako bezmocnost spojenou se zbabělostí.“¹⁰⁵

Mikoláš Chadima o antichartě: „*Jak to, že si nikdo z těchto populárů neuvědomuje, že svým podpisem anticharty dává souhlas k zavírání a k pronásledování svých kolegů?*“¹⁰⁶

Mezi přední undergroundové skupiny patří Plastic People of the Universe, Aktual, DG 307 a Umělá hmota.

3.1.1 Plastic People of the Universe

Fenomén Plastic People of the Universe začal vznikat v roce 1968. Naše nejznámější undergroundová hudební skupina z počátku vystupovala pod názvem New Electric Potatoes. Brzy je ale název omrzela a přejmenovali se na Plastic People of the Universe.

Nejvíce jejich tvorbu ovlivnila americká hudební skupina The Velvet Underground a později Frank Zappa. Důraz byl z počátku kladen na vizuální působení skupiny.

Během přehlídky amatérských skupin Beat salon, konající se v F Clubu roku 1969, navázali spolupráci s Ivanem Jirousem, který tou dobou spolupracoval s The Primitives Group. Na stejném místě vznikla rovněž spolupráce s Pavlem Kratochvílem, bývalým manažerem skupiny Olympic.

Sestava skupiny v počátcích byla: Milan Hlavsa, Jiří Števich, Michal Jernek a Josef Brabec a brzy na to klávesista Josef Janíček.

„Jednotliví muzikanti vnímali novou hudbu spíše intuitivně, o filozofii undergroundu neměli podle Milana (Mejly) Hlavsy ani páru, proto jim Ivan Martin Jirous („Magor“) musel dát přednášku na téma underground a psychedelic music. Mejla Hlavsa si z přednášky zapamatoval jen tolik, že hudebníci undergroundu netouží prodávat desky a že psychedelic

---

¹⁰⁵ MAREČEK, P. Eva Pilarová o Antichartě: podepsala jsem ze zbabělosti in: iDnes [online]. [cit. 14.12. 2014]. D o s t u p n é z W W W : <http://kultura.idnes.cz/eva-pilarova-o-anticharte-podepsala-jsem-ze-zbabelosti-p15-/hudba.aspx?c=A090819_141746_hudba_ob>

¹⁰⁶ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekválifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 148

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

music je současné umění v USA a souvisí s ohněm. Underground, řečeno jeho spoluhráčem, Jiřím Števehem, je „bez ohňů“.“¹⁰⁷

Hlavsa k přednáškám ve své vzpomínkové publikaci dodává: „...ale Magorovi se podařilo nás seznámit s pop-artem, s Warholem a podobně. Vyjma mě si na střeďeční přednášky nosili všichni sešity, kam si zapisovali poznámky. Já vždycky netrpělivě čekal, až to skončí a půjde se na pivo. Dnes si myslím, že se Magor (pozn. Ivan Jirous) těšil stejně jako já, ne-li víc.“¹⁰⁸

Co se týče postavy Ivana Jirouse, tak se jednalo o velmi specifickou osobnost. Jeho záměrem bylo dokázat, že je možné spojit rockovou hudbu s výtvarným uměním, což ne každému připadalo adekvátní. „*Od té doby, co začal Magor spolupracovat s Primitives, byl totiž považován v uměleckých kruzích, kam coby historik umění a redaktor Výtvarné práce patřil, za podivína, ne-li přímo za šílence.*“¹⁰⁹

Ve spojení s Plastic People často zaznívá již zmíněný pojem „psychedelic sound“. Termín vznikl v 60. letech pro sanfranciské hudební skupiny jako Cpt. Beefheart, Mothers of Invention, The Velvet Underground, Country Joe and the Fish atd. „Označoval hudební vystoupení, které na posluchače nepůsobilo pouze sluchovými vjemy, ale snažilo se postihnout i jeho ostatní smysly. Pokoušelo se pomocí propojení hudby a cílevědomě volených prostředků zvyšujících její účinek vyvolat v divákovi komplexní psychofyzický stav. K dosažení celistvé aktivace osobnosti diváka byly využívány světelné efekty, projekce diapozitivů a filmů během koncertů, speciální líčení, kostýmy, divadelní stylizace hudebníků, výtvarné zpracování prostorů, ohňové efekty, použití pyrotechniky... Toto prostředí diváka vtáhlo do procesu vytváření uměleckého zážitku a učinilo z něj součást výsledného uměleckého tvaru.“¹¹⁰ Což reálně vypadalo dle vzpomínek Ivana Jirouse následovně: „...na špagetách, zavěšených nad scénou, měli pověšené uzenáče a na jedné

---

¹⁰⁷ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 239. Také: Bigbít, dokument ČT. 16. díl

¹⁰⁸ HLAVSA, M., PELC, J. Bez ohňů je underground. 3. vyd. Praha: BFS, 1992. s. 38

¹⁰⁹ HLAVSA, M., PELC, J. Bez ohňů je underground. 3. vyd. Praha: BFS, 1992. s. 51

¹¹⁰ RADOCHOVÁ, P. Pódiové prezentace českých undergroundových a alternativních hudebních skupin, bakalářská diplomová práce na Ústavu hudební vědy na FFMU Brno, Brno 2009

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

ze zvukových beden stála živá slepice ... Z uzenáčů jim kapal do vlasů omastek, ale bylo to řádně 'psychedelic' podle zdravých českých představ.“¹¹¹

Skupina hrála převzaté a postupně i vlastní skladby a byla na konci 60. let velmi nadějnou „mladou“ profesionální formací. S počátkem normalizace se vše změnilo. Plastic People odmítli účast na rekvalifikačních zkouškách a ztratili profesionální statut. Na toto období Hlavsa vzpomíná: „Ovšem vůbec jsme neuvažovali tak, že nejít k přehrávkám je politickéj postoj a statečnej čin a naopak přehrávky udělat je kolaborace s komunistickým režimem. Jenom jsme cítili, že je to ponižující a o rock'n'rollu jsme měli trochu jiný představy než pánové z odborný komise.“¹¹²

Dále ukončili spolupráci s manažerem Pavlem Kratochvílem. Skupina procházela krizí, která vyvrcholila personálními změnami, které se ustálily až v roce 1972 na sestavě: Hlavsa, Janíček, Kabeš, Jiří Šula a Vratislav Brabenec. Skupina přešla v této době na české texty písní a jako zdroj jí sloužily básně Egona Bondyho. K seznámení s básníkem a filozofem došlo přes Ivana Jirouse. Bondy byl pozván na koncert v pražské Krči a byl nadšen. Jeho „památnou větu“ cituje Milan Hlavsa: „Bylo to fantastické, bylo to nádherné a ti krásní lidé okolo. Ale stejně jsem přesvědčen, že ještě šťastnější by byli, kdyby mohli poslouchat básně Egona Bondyho.“¹¹³

V květnu 1973 Plastic People uspěli u přehrávek pro Pražské kulturní středisko, ale za dva týdny jim licence byla odebrána. Přesto koncerty, které plánovali, uskutečnili.

30. července roku 1973 byl poprvé zatčen Ivan Jirous na deset měsíců a 1. prosince stejného roku proběhl poslední oficiálně pořádaný koncert ve Veleni. Následoval sestup do undergroundu.

Skupina 30. 3. 1974 vystoupila na již zmíněném festivalu v Rudolfově u Českých Budějovic. Na podzim téhož roku se konal I. festivalu druhé kultury, kde vystoupily skupiny již zformovaného undergroundu.

V roce 1975 Ivan Jirous napsal Zprávu o třetím hudebním obrození a společně s účastí na II. festivalu druhé kultury následovalo zatčení všech členů. Ivan Jirous byl

---

¹¹¹ JIROUS, M., I. Magorův zápisník. 1. vyd. Praha: Akcent, 1997. s. 244

¹¹² HLAVSA, M., PELC, J. Bez ohňů je underground. 3. vyd. Praha: BFS, 1992. s. 54

¹¹³ HLAVSA, M., PELC, J. Bez ohňů je underground. 3. vyd. Praha: BFS, 1992. s. 75

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

odsouzen na osmnáct měsíců a Vratislav Brabenec na osm. Vzrostla vlna odporu proti zákroku vrcholící vznikem Charty 77.

Roku 1977 se konal III. festival druhé kultury na Hrádečku u Václava Havla. Mimo Plastic People vystoupila Marta Kubišová a folkoví hudebníci Vlastimil Třešňák a Jaroslav Hutka.

Do skupiny vstoupil nový bubeník, Jan Brabec.

Zajímavým počinem jsou Pašijové hry velikonoční, které Plastic People představili opět na Hrádečku. Nahrávka vyšla roku 1980 pod názvem „Passion Play“ u kanadské firmy Boží mlýny, kterou založil bývalý člen Plastic People, Paul Wilson.

Během koncertu v Kenharticích u České Lípy státní bezpečnost nechala podpálit dům, kde vystupovali. Také byl opět zatčen Jirous a odsouzen na tři a půl roku. Brabenec byl donucen požádat o vystěhování. To vše znamenalo dočasný konec koncertování.

V březnu 1988 se skupina rozešla až do obnoveného koncertování v 90. letech a dále.

3.1.2 Aktual

Další undergroundovou skupinou byl Aktual Milana Knižáka. S ním vystupovali kytaristé Pavel Tichý a Ivan Čori. Zvláštností této hudební sestavy bylo to, že někteří její představitelé neovládali noty ani hudební nástroj. Jako své „instrumenty“ používali běžné pily, brusky, vrtačky apod.

Dle profilu skupiny na internetových stránkách Milana Knižáka měl Aktual nepopíratelný vliv na Plastic People of the Universe a na skupinu DG 307.

„Aktual především zesměšňoval i sám sebe, svět kolem sebe, čili nebral se tak vážně, a to považuji za jeden z hlavních a velmi důležitých aspektů v té době v hudbě se vůbec neobjevujících.“¹¹⁴

Aktual vznikl někdy na konci roku 1967, kdy Knižáka oslovili mladíci z Mariánských Lázní s tím, že hodlají založit beatovou skupinu, jen postrádají zpěváka, bubeníka a texty. Knižák nabídku přijal a jako bubeníka přivedl do skupiny J. M. Macha. „Napsal jsem tedy několik skladeb (melodii i text) a začal se skupinou nacvičovat jako

---

¹¹⁴ HRABALIK, P. Aktual in: Bigbít, Internetová encyklopedie rocku [online]. [vid. 15.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/3167-aktual/>>

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

hudebník. Musel jsem rovněž zpívat (což bylo pro mne velmi obtížné, zpočátku jsem vlastně jen vykřikoval) a řídit celé provedení...“¹¹⁵

Další zvláštností skupiny byl fakt, že mladí hudebníci téměř neovládali své nástroje. Zkoušení s nimi tudíž nemohlo probíhat na základě odposlechu desek bigbítových skupin. Knížák tento fakt využil k vytvoření jakési avantgardy.

„Začal jsem používat (pro tehdejší beatovou hudbu) zcela netypických nástrojů, například houslí, sirény, vrtačky, motocyklu apod. Samozřejmě kytarové jádro v některých skladbách zůstalo. Neměl jsem absolutně žádné zkušenosti v oboru beatové a rockové muziky a minimální znalosti o světové produkci tohoto typu hudby, a tak jsem tvořil skladby pro naši kapelu zcela nezávisle, dalo by se říci svévolně, bez ohledu na to, jaké možnosti a poslání tehdejší pop-music měla. Na naši hudbu se zásadně nedalo tančit, nedala se ani příliš poslouchat.“¹¹⁶

Zajímavá je úvaha taktéž umělecky zaměřeného Ivana Jirouse: „Ačkoliv vždy proklamoval téměř anonymitu uměleckého tvoření, skrývajíc se v případě jeho a jeho spolupracovníků pod názvem Aktual, ve skutečnosti vždy zůstal individualistickou, vůdčí, byť i fascinující osobností, vysoce přecházející své okolí. S výjimkou bubeníka a flétnisty Jana Marii Macha vlastně Knížák používal ostatní členy skupiny jako hudební nástroje, na které hrál on sám silou svého ducha a své vůle, kterou dokázal nesporně obdivuhodným způsobem přenášet na své společníky.“¹¹⁷

3.1.3 DG 307

DG 307 byla undergroundová skupina, která byla založena v polovině roku 1973 Milanem „Mejlou“ Hlavsou (člen Plastic People of The Universe) a básníkem Pavlem Zajíčkem. Vznikla skupina, která: „...rezignovala na obvyklé bigbítové nástrojové obsazení, na obecně zažitý model skládání písniček i na dosud osvědčená textová témata a klišé.“¹¹⁸

---

¹¹⁵ RIEDEL, J. Interview M. Knížák a J. Riedel [online]. [cit. 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.milanknizak.com/195-hudba/221-kapela-aktual/>>

¹¹⁶ RIEDEL, J. Interview M. Knížák a J. Riedel [online]. [cit. 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.milanknizak.com/195-hudba/221-kapela-aktual/>>

¹¹⁷ JIROUS, I. Zpráva o třetím československém obrození [online]. [cit. 8.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/zprava-o-tretim-ceskem-hudebnim-obrozeni-unor-1975/>>

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

O charakteru tvorby skupiny píše hudební publicista Jaroslav Riedel : „...Dg. 307 chtěli tvořit hudbu, která by se bytostně vzpírala ustáleným hodnotám. Hlavsovy skladby se nepodobaly tomu, co psal pro Plastic People, ve snaze o zřetelné odlišení ani v Dg. 307 nikdy nehrál na baskytaru. Velmi silným impulsem pro Dg. 307 byla tvorba skupiny Aktual, vedené Milanem Knižákem ... Knižákovy skladby, spojující úporně jednoduché rytmy s aleatorickými principy a drásavými hudebními kombinacemi, Zajíčka i Hlavsu velmi zaujaly a některé jeho postupy potom dál rozvíjeli. Tvůrčí vykojejenost jako reakce na nenormální dobu byla pro Dg. 307 přímo programem, deklarovaným už v názvu skupiny: diagnóza 307 označuje 'situační přechodné poruchy u osob bez zjištěné předchozí duševní poruchy'.“¹¹⁹

Ivan Jirous charakterizoval poslání skupiny: „*Kapela DG 307 je výkřikem zoufalství normálních osobností, neschopných přizpůsobit se té tváři světa, jakou nám nastavuje současná konzumní společnost.*“¹²⁰

Skupina se (společně s Plastic People a skupinou Adept) v březnu 1974 zúčastnila undergroundového festivalu v Rudolfově u Českých Budějovic.

Když se pokusili o úspěch u přehrávkové komise v roce 1975, vyjádření komise bylo jednoznačné: „Byla jsem zejména překvapena nehudebními rekvizitami: železnými tyčemi, diskem od auta a podobně. Jejich hráčská úroveň byla velmi nízká. Ostatně komise to ve svém posudku a rozhodnutí konstatovala. Jde o soubor s převahou recitace. Hráči na bicí nástroje nejsou hudebníky. Doprovázející hudební nástroje jsou na nízké úrovni. Členové souboru působí málo esteticky.“¹²¹

---

¹¹⁸ Neznámý autor. DG 307 in: Internetová encyklopedie rocku. [online]. [cit. 8.12. 2014]. Dostupné z WWW:

<<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/2686-dg-307/>>

¹¹⁹ RIEDEL, J. Historie hysterie [sleeve note k CD]. Guerilla records, 2004. Také [online] dostupné z WWW:

<<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/2686-dg-307/>>

¹²⁰ JIROUS, I. Zpráva o třetím československém obrození [online]. [cit. 8.12. 2014]. Dostupné z WWW:

<<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/zprava-o-tretim-ceskem-hudebnim-obrozeni-unor-1975/>>

¹²¹ Neznámý autor. DG 307 in: Bigbít, Internetová encyklopedie rocku [online]. [cit. 8.12. 2014]. Dostupné z WWW:<<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/2686-dg-307/>>

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Názor hudebního publicisty Josefa Vlčka je: „*Pavel Zajíček, evidentně Ginsbergův žák, byl básníkem sugestivního jazyka, oscilující mezi biblí a slangem, a neobvyklých poetických obrazů, v nichž se podivně mísila jemnost s brutalitou.*“¹²²

Seskupení v roce 1976 opustil Milan Hlavsa. Na II. festivalu druhé kultury v Bojanovicích už nevystoupili a v březnu stejného roku byla celá skupina vzata do vazby. Nepodmíněný trest dostal jen Pavel Zajíček. Tím bylo první období DG 307 uzavřeno.

---

¹²² VLČEK, J.: Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let, in: Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945-1989, ed. Josef Alan, Praha: NLN, 2001, s. 215

3.1.4 Umělá hmota

Umělá hmota působila v letech 1973 – 1978 a poté od roku 1989 až dodnes. Členové skupiny začínali jako „bedňáci“ Plastic People. Rozhodli se, že se pokusí prosadit sami a natočili tři skladby, které dali k ohodnocení Milanu Knižákovi. Ten je podpořil, a tak, dle slov Milana „Dina“ Vopálky, hráli dál. „*Kdyby to neřek, tak asi neexistuje Umělá hmota...*“¹²³

Kvůli rivalitě ve skupině, a to mezi Milanem Vopálkou a Josefem Vondruškou, se Umělá hmota rozdělila na Umělou hmotu II a Umělou hmotu III, takže na festivalu druhé kultury v Bojanovicích roku 1976 už hrála dvě nová seskupení.

Ivan Jirous o Umělé hmotě řekl: „My, již jsme byli u zrodu kapely Umělá hmota ... my víme. Nicméně mám něco říct o UH vám, kteří jste byli příliš mladí, když vznikla, či dokonce jste nebyli ještě na světě. Přezdívka Milana Vopálky, leadera UH, zněla původně Dinosaur. Později byla zkrácena na Dino, což už na Milanovi uvízlo.“¹²⁴

3.2 Alternativní hudební scéna

Jak jsem již zmínila, alternativní hudební scéna se nacházela v prostoru mezi undergroundem a oficiální hudební produkcí. Byly zde dva okruhy; okruh hanspaulský a okruh kolem skupin Stehlík a Extempore. Pro potřeby této práce postačí, když se zaměřím pouze na okruh druhý.

Situace na rockové scéně se kolem poloviny sedmdesátých let začala měnit. Vznikaly skupiny, které hrály v různých klubech nekomerční a progresivní rockovou hudbu. Charakteristické pro tyto skupiny bylo, že často měnily složení či název a měly dynamický vývoj ve své tvorbě. Nejznámějšími skupinami byly Extempore, Elektrobús, Stehlík, Švehlík, F.O.K., Duševní hrob, Kilhets, Amalgam, Zikkurat, Žába a Enegrie G.

Až na výjimky, životnost skupin nepřekročila pět let. Důvody byly různé. Nejčastěji se stalo, že členové založili rodiny, neměli dostatek času, vedli spory nebo se rozešli

---

¹²³ Umělá hmota in: Bigbít, Internetová encyklopedie rocku [online]. [vid. 8.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/2687-umela-hmota/>>

¹²⁴ LUNDÁK, D. Umělá hmota: Historie kapely [online]. [cit. 2.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.umelahmota.cz/historie.htm>>

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

v názorech na hudbu. Docházelo pak k úplnému rozpuštění skupiny nebo k jejímu ovládnutí jinou osobou.

„Zdá se, že pětiletí zhruba odpovídá i generačnímu členění dvaceti let české alternativní scény. Rovněž přibližně odpovídá základním trendům hudebního života ve světě, což výrazně podporuje tezi, že navzdory železné oponě existovala určitá, byť mírně zpožděná, souvislost se světovou scénou.“¹²⁵

Alternativní scéna tedy žila paralelně a zároveň odděleně od undergroundu. Přestože oba dva proudy měly stejného „nepřítele“ v podobě státních kulturních činitelů a policie, nebyl mezi nimi dobrý vztah. „Ten vztah androši (Jirous) a alternativci byl zajímavější. Jirous odmítal jakýkoliv kontakt s vnějším světem – protože jak tvrdil – ďáblovi říkej NE a to NE mu říkej stoprocentně, kdežto alternativci si občas někde polooficiálně zahráli. Režim se choval k androšům daleko tvrději, oni chodili sedět do kriminálu, a i když ani alternativci neměli zrovna dvakrát na různých ustláno, přece jenom ten tlak ze strany režimu na ně nebyl tak silný. Takže i když obě komunity měly společného nepřítele, který je dusil, vztahy mezi nimi byly dost špatný.“¹²⁶ O napjatosti vztahu se dočteme i v polemice Ivana Jirouse s S. Klausem. „Podle tvrzení S. Klause alternativní kapely na přehrávky 'klidně i nastudovaly repertoár, který by byl pro přehrávkovou porotu stravitelnější.' Zřejmě měly alternativní kapely pružnější svědomí. Tuto možnost hrát něco jiného porotě a něco jiného na koncertech jsme skutečně odmítali.“¹²⁷ Tento Jirousův názor se objevil i v jeho „Zprávě o třetím českém hudebním obrození“, na kterou reagoval M. Chadima: „Viděl jsem to trochu jinak. Proč se klidně na přehrávky neostříhat, vlasy dorostou..., proč si klidně nezměnit název, proč nehrát na přehrávkách pro porotu stravitelnější repertoár? Důležité je přece to, co se hraje na koncertech, a ne to, co kapela jednou za čas zahraje v prázdném sále přehrávkové komisi!

---

¹²⁵ VLČEK, J. Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let, in: Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945-1989, ed. Josef Alan, Praha: NLN, 2001, s. 208

¹²⁶ HRABALIK, P. Vztahy alternativní scény k jiným rockovým směrům in: Bigbít, Internetová encyklopedie rocku [online]. [cit. 8.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/70-leta/alternative-rock/clanky/150-vztahy-alternativni-sceny-k-jinym-rockovym-smerum/>>

¹²⁷ JIROUS, M., I. Magorův zápisník. 1. vyd. Praha: Akcent, 1997. s. 457

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Kapela pak může hrát alespoň nějaký čas legálně před publikem připraveným a předem neovlivněným...¹²⁸

Skupiny undergroundu měly za vzor The Velvet Underground, zatímco alternativní hnutí mělo Franka Zappu.

„Z hlediska vývoje české rockové hudby bylo toto hnutí téměř tak důležité jako český underground (když pro nic jiného, tak už proto, že na kontinuitu jeho víceméně veřejné tvorby mohlo plynule navázat to, co přišlo později jako „nová vlna“, a co je dnes od alternativní hudby oddělitelné hranicí mnohdy těžko postihnutelnou a dost subtilní, často vymezovanou spíš hledisky 'historickými' a generačními, než bezprostředně estetickými).“¹²⁹

Nicméně koncem 70. let proti alternativě vzrůstal policejní tlak, který pokračoval i počátkem let osmdesátých. Z tohoto období také pochází seznam policejního inspektora Trojana, kde původně označil třicet pět „nevhodných“ hudebních skupin, což fakticky znamenalo, že tyto skupiny nesmějí dále vystupovat. Tento seznam byl pak dále doplňován. Mohlo by to znamenat konec éry amatérského hraní, ale neznamenal, což potvrzuje Mikoláš Chadima: *„Je pravděpodobné, že rokem 1981 by mohlo povídání o české rockové hudbě 70. let končit. Ale události se valily jedna za druhou a bude asi třeba delšího časového odstupu, aby se dalo jednoznačně určit, kdy byl vlastně Konec. Podle mého názoru k němu došlo až za další dva roky ... Konec éry rocku let sedmdesátých a začátek éry rocku let osmdesátých se překrývají.“*¹³⁰

---

¹²⁸ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 89

¹²⁹ CÍSAŘOVÁ, B., PREČAN, V. Charta 77, Dokumenty 1977 – 1989: O populární hudbě, č. 31/83, 1.vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007.

¹³⁰ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 353

3.2.1 Jazzová sekce

Systém pogromů a zákazů procházel napříč celou hierarchií hudební kultury. Potíží se tedy nevyhnula ani jediná státní instituce, která se starala o soudobou progresivní hudbu, Jazzová sekce.

Jak jsem již zmínila výše, Jazzová sekce vznikla 30. 11. 1971 jako součást Svazu hudebníků ČSR, ale zachovala si statut samostatného právního subjektu. Pro kulturní veřejnost znamenala v sedmdesátých letech synonymum odporu proti establishmentu. Nicméně sama o sobě nechtěla být „politickou“. To potvrzuje Karel Srp: *„Z dosavadních stránek vyplývá, že jsme v sekci nedělali nic jiného, než trápili komunisty. Teprve oni z nás udělali politikum. Faktem však je, že nad tím vším převažovaly naše provozní starosti, vydavatelské počiny, koncerty, přednášky. Vše bylo provázáno písemnou agendou, stykem se členy, udržováním alespoň nějaké kontinuity se světovým uměním apod.“*¹³¹

Sekce pořádala koncerty a festivaly. Mimo hudbu pořádala výstavy a měla vlastní literárně – kritickou produkci.

Co se týče literárních a publicistických aktivit, nejdůležitější byl Jazz bulletin a zpravodaj 43/10/88. Dále za zmínku stojí edice Jazzpetit, kde vyšlo na 24 knih. Tisk materiálů, časopisů a publikací probíhal v podzemí Lucerny a později v Modřanech. Poté, co byl tisk pro sekci zakázán, probíhal v Bratislavě.

Pravděpodobně největší provokací, které se Jazzová sekce v oblasti publicistiky dopustila, bylo vydání románu Bohumila Hrabala *Obsluhoval jsem anglického krále*.

Veřejnost měla také možnost navštěvovat Jazzovou školu hrou, kde probíhaly přednášky o moderní hudbě v podání zahraničních lektorů. Zde se rovněž pořádaly zahraniční koncerty do NDR, Polska nebo Maďarska.

V polovině sedmdesátých let měla sekce z původních pár stovek příznivců kolem tří tisíc členů. V osmdesátých letech to bylo ještě o polovinu více. Příznivců, kteří nebyli v evidenci, bylo ale mnohonásobně více. Dle vzpomínek Karla Srpa většina členů byla ve věku 17 – 30 let. „Říkali jsme si, že je sekce učňák. Kamkoliv se dnes hnu, narazím na její členy. Vedou podniky, úřady, mají zlaté štítky na dveřích, nebo dál nosí šufláčky

---

¹³¹ SRP, Karel Vyjimečné stavy, povolání Jazzová sekce. 1. vyd. Praha: Pragma, 1994. s. 56

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

zelený kabát a dlouhé vlasy ... Jejich děti si chodí půjčovat knížky, na kterých se jejich rodiče podíleli ... Není to sentiment z mládí, kdyby něco nemělo smysl, odvrátili by se.“¹³²

V letech 1974 – 1979 pořádala Jazzová sekce hudební festival **Pražské jazzové dny**. Akce se konala celkem devětkrát. Pokusy o uspořádání dalších dvou ročníků v letech 1980 a 1982 zůstaly neúspěšné.

Pražské jazzové dny poprvé proběhly v březnu roku 1974 v pražském Radiopaláci a byly zaměřeny výhradně na jazz. Vystoupily oblíbené jazzové skupiny, které se objevovaly i v následujících ročnících, jako například Jazz Fidlers, duo Stivín - Dašek nebo Jazz Nova. Akce byla po dlouhé době velkou hudební událostí v Praze. Mikoláš Chadima poznamenává: „Myslím ale, že to nebyl ani tak zájem o jazz jako o to, že se konečně něco děje ve větším pražském sále.“¹³³ Během festivalu bylo možno navštívit speciální stánek, kde byli aktivisté Jazzové sekce. Do zřízení vlastní redakce¹³⁴ to byla jediná možnost přímé konfrontace s nimi.

Průlomové byly čtvrté Pražské jazzové dny (březen 1976), jelikož hlavní roli přebraly amatérské hudební skupiny. Ty byly k vidění v sále Městské knihovny na Rokosce v Praze 8. Mezi objevy patřily skupiny Expanze, Elektrobus a skupina Yo Yo Band. Jazzová sekce tak proměnila členskou základnu, která měla nově převahu o příznivce rockové hudby, což bylo stvrzeno obrovským úspěchem Extempore, které představilo rockovou operetu *Milá čtyř viselců* během pátého ročníku (duben 1977).

Nicméně o počátečním váhání s obsazováním amatérských souborů mluví Vladimír Kouřil, který cituje recenzi text k programu jazzových dnů: „Představení zahájila pražská amatérská skupina Extempore s operetou 'Milá čtyř viselců'. Dodnes se vedou v kuloárech spory o správnosti zařazení této kapely na program jazzového koncertu. Zdá se, že podobné řeči jsou vyloženy akademického rázu. Kdyby se nenašly podobné experimentální činy, jazz by dosud zůstal někde u blues, a všechno, co dnes za jazz považujeme, by snad ani nemělo

---

¹³² SRP, Karel Vyjimečné stavy, povolání Jazzová sekce. 1. vyd. Praha: Pragma, 1994. s. 25

¹³³ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 58

¹³⁴ Redakce byla na adrese Ke krčské stráni 611, Praha 4.

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

právo vystupovat ... Odvážné umělecké ztvárnění Neduhova dílka vyrazilo publiku dech a provokovalo jej.¹³⁵

Jazzové dny provázely večerní „jam sessions“ v R-klubu (dnes hudební klub Vagon) na Národní třídě. Jednalo se o volné improvizace vystupujících členů hudebních skupin. Klidně se během jedné takové improvizace na pódiu sešli Neduha, Kocáb, Mišík, Svoboda a další. Mnozí tvrdí, že tyto večerní sešlosti byly na celé události to nejlepší, ovšem je třeba přihlédnout k faktu, že zde nechyběl alkohol, který mohl ovlivnit vnímání události.

Pátému ročníku se nevyhnuly komplikace ze strany oficiálních souborů. Kvůli přípravám na koncert Elly Fitzgerald a Couna Basie nezbyly peníze pro Jazzovou sekci, a tak vystupující jazzových dnů měli dostat jen symbolický honorář 100 Kč. Odřekly jen tři skupiny. Nicméně Karel Šrp hodnotí reakci profesionálních zpěváků se zklamáním: „Neradi bychom však, aby někdo jiný než čas a kvalita zasahovaly do naší hudební praxe, protože my uznáváme jediné kritérium: Ne, bojkot, ale ukaž, jestli jsi lepší – a pouze v této rovině se necháme poučit. Jinačí opravdu nebudeme.“¹³⁶ Divácká „odpověď“ na výzvu k bojkotu byla také zcela jasná, dostavilo se dle Šrpa až 15 000 diváků. Mikoláš Chadima potvrzuje zásluhy Jazzové sekce: „Myslím, že díky za to, že se Moci během tohoto vypjatého období nepodařilo celou neoficiální rockovou scénu u nás zlikvidovat, patří Jazzové sekci.“¹³⁷

V atmosféře rozmachu amatérských skupin se nesly i šesté Pražské jazzové dny v květnu 1978. „Pojem amatérská kapela začal znamenat něco jiného než dřív. Zatímco ještě rok před tím znamenal pro většinu fans neumění, od podzimu 1977 nabyl nový obsah. Nezávislost, hudební vývoj, texty, které mluví jazykem normálně myslícího tvora a reagují kriticky na situaci, ve které se společnost nachází. Tedy něco, co si profikapela mohla dovolit jen těžko.“¹³⁸

---

¹³⁵ KOUŘIL, V.: Jazzová sekce v čase a nečase, 1971 – 1987. 1. vyd. Praha: Torst, 1999. s. 124

¹³⁶ ŠRP, Karel. Vyjimečné stavy, povolání Jazzová sekce. 1. vyd. Praha: Pragma, 1994. s. 22

¹³⁷ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 157

¹³⁸ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 152

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Skupině Extempore se podařila uskutečnit hudební rarita, když na jednom pódiu společně vystoupila amatérská a profesionální skupina. Pro diváky mělo Extempore připravený pořad Dům č.p. 112/34, kde je doprovázel profesionální C&K Vocal. Hudbu složil Mikoláš Chadima a text napsal J. J. Neduha. Podařilo se jim navázat na úspěch z předchozího ročníku a Pavel Turnovský do denního programu napsal: „Extempore, Švehlík, Amalgam, F.O.K. a možná i další, o nichž ani nevíme, si mohou dovolit přepych avantgardnosti, protože jejich členové rezignovali na finanční efekt svých občasných koncertů.“¹³⁹

Důležitou událostí festivalu byla také přednáška Josefa Vlčka o punku, který tím poprvé veřejně představil toto hudební hnutí v Divadle hudby.

Poslední legální devátý ročník se konal roku 1979. Akci provázela sílicí nelibost s existencí Jazzové sekce. Inspektorát kultury a další instituce odmítly organizátorům poskytnout prostory pro pořádání koncertů včetně populární Lucerny. V hale Na Folimance byly dokonce policií nainstalovány dohledové kamery.

Obsazení bylo opět bohaté na tradiční jazzové i amatérské soubory. Dokonce se podařilo uskutečnit koncert skupiny Extempore, která již neprošla povolovacím řízením. Extempore tak představilo nový pořad “Velkoměsto”.

Desátý ročník už byl inspektorátem kultury zrušen pět dní před svým zahájením. Divákům, kteří vyprodali Lucernu, se vstupné nenavrátilo. Pořadatelé obeslali veřejnost tímto vzkazem: „*10. Pražské jazzové dny nebudou! Odbor kultury NVP v Praze 1 nám vyjmenoval nové požadavky, které nejsou obsaženy v textu jednotného formuláře žádosti o povolení uspořádat veřejnou produkci s názvem 'povinnosti pořadatele', ani v rozmnožené příloze pořadatelům veřejných hudebních produkcí v hlavním městě v Praze ze dne 4. září 1979, takže od jubilejních 10. Pražských jazzových dnů neradi ustupujeme. Nestačíme je technicky zvládnout.*“¹⁴⁰

---

¹³⁹ KOUŘIL, V. (citován TURNOVSKÝ, P.) Jazzová sekce v čase a nečase, 1971 – 1987. 1. vyd. Praha: Torst, 1999. s. 141

¹⁴⁰ KOUŘIL, V. Jazzová sekce v čase a nečase 1971 – 1987. 1. vyd. Praha: Torst, 1999. s. 177

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Karel Srp ve své vzpomínkové knize uvádí, že některé koncerty nelegálně proběhly. „Dodnes nevím, jak je Tomáš Krivánek zorganizoval. Snad mu pomáhali Mikoláš Chadima, Marta, Pavel Turnovský – nevím...“¹⁴¹

Definitivní tečku za tímto oblíbeným festivalem udělal roku 1981 vedoucí Oddělení umění Odboru kultury Národního výboru hl. m. Prahy JUDr. František Trojan svým seznamem zakázaných hudebních skupin. Karel Srp oznámil ústně Trojanovi, že Jazzová sekce plánuje konání jedenáctého hudebního festivalu na rok 1982. Trojan mu však odpověděl, že Jazzová sekce neexistuje. Ta přesto měla plán akce hotový a vstupenky vyprodané. Nakonec musela vylepit narychlo udělané plakáty s tím, že 11. Pražské jazzové dny nebudou. Stálo tam doslova, že byly zakázány inspektorem kultury. To velmi rozzuřilo Trojana a začal plakáty strhávat. Pořadatelé neznající jeho podobu ho požádali, aby se legitimoval. Trojan ale omylem vytáhl legitimaci důstojníka StB, a tak byl raději přeložen na méně kompetentní pozici.

Zpět k Jazzové sekci. Od roku 1977 Ministerstvo kultury tlačilo na Svaz hudebníků s žádostí o administrativní zrušení Jazzové sekce. Svaz hudebníků tudíž potřeboval Jazzovou sekci získat zcela pod svou správu, a tak vystoupil s argumentem, že svaz nemá právo vytvářet tzv. žánrové sekce, ale jen sekce dle místa působnosti. Tento požadavek byl samozřejmě pro práci Jazzové sekce nežádoucí. Nakonec se roku 1978 Svaz hudebníků rozhodl Jazzovou sekci připojit ke své pražské pobočce.

Jazzová sekce na to obeslala své členy s výzvou k zaslání dopisu s textem: „Nesouhlasím s postupem Svazu hudebníků proti Jazzové sekci.“¹⁴² Kdo neodpověděl, pro sekci souhlasil s jejím zánikem. Tato výzva podle Srpa nebyla politicky motivována. „Nenadávali jsme na Husáka, ale jen chtěli dodržování Ústavy a Listiny lidských práv...“¹⁴³ Výzva přesto měla politické důsledky. Komunisté ji dokonce zpětně hodnotili jako první antikomunistické vystoupení od roku 1969. Sekce se dále odvolávala na svou právní subjektivitu a nedodržení Helsinských dohod, tudíž prvotní nápor ustála.

---

¹⁴¹ SRP, K. Vyjímečné stavy, povolání Jazzová sekce. 1. vyd. Praha: Pragma, 1994. s. 26

¹⁴² SRP, K. Vyjímečné stavy, povolání Jazzová sekce. 1. vyd. Praha: Pragma, 1994. s. 23

¹⁴³ SRP, K. Vyjímečné stavy, povolání Jazzová sekce. 1. vyd. Praha: Pragma, 1994. s. 25

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Roku 1979 byla přijata do Mezinárodní jazzové federace při Hudební radě UNESCO. V osmdesátých letech získala členství v Evropském výboru pro nukleární ozbrojení a dále byla v kontaktu s mírovými organizacemi po celém světě. Tento trend byl stále více v rozporu s režimem.

Miroslav Vaněk cituje Josefa Rauvolfa: „Sekce byla pořád mezi dvěma mlýnskými koly, na jednu stranu po ní šla StB a na druhé straně byla označovaná za protekční a kolaborující.“¹⁴⁴

Nevole režimu vůči Jazzové sekci stoupala, a nakonec se ji státní činitelé rozhodli rozvrátit, anebo kriminalizovat. Produktem snah o rozvrácení byly zakázané desáté a jedenácté Pražské jazzové dny. Přesto se sekci dál dařilo díky houževnatosti jejích členů fungovat.

Dne 22. 10. 1984 se Ministerstvo kultury vypořádalo s Jazzovou sekci tak, že zažádalo Ministerstvo vnitra o zrušení Svazu hudebníků, kam spadala. Tím fakticky vpadly do ilegality všechny hudební skupiny a všichni jednotlivci, kteří měli oprávnění k vystupování od přehrávkové komise Svazu hudebníků. Samozřejmě se to týkalo alternativních skupin včetně hudební skupiny Extempore.

Sekce však nadále pokračovala ve své práci v ilegalitě. Státní činitelé tedy přistoupili k druhému kroku, sekci kriminalizovat. Došlo k policejní razii v sídle Jazzové sekce a nadále k domovním prohlídkám. Rostla intenzita výslechů členů výboru sekce a v září roku 1986 byli zadrženi Karel Šrp, Joska Skalník, Vladimír Kouřil, Čestmír Huňát, Tomáš Křivánek, Miloš Drda a Eduard Krčmář.

Paradoxně v té samé době byl povolen Rockfest v Paláci kultury na Pankráci. Zřejmě proto, aby vše nevypadalo před západním světem jako kriminalizování rockové hudby u nás. Státní zastupitelé měli tušení, že soudní řízení bude vypadat směšně, tím více, že v této době již docházelo k navazování lepších vztahů mezi demokratickým Západem a Východním komunistickým blokem v rámci Gorbačovovy Perestroiky. Přese všechno se státní zastupitelé rozhodli v procesu pokračovat.

---

¹⁴⁴ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 261 – 262. Původně ÚSD, COH, sbírka Rozhovory. Rozhovor s Josefem Rauvolfem.

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Jazzová sekce byla obviněna z nedovoleného podnikání, a tím z neplacení daní z prodeje knih. Nejdelší trest dostal Karel Srp, a to šestnáct měsíců ve vězení, dále byl odsouzen Vladimír Kouřil na deset měsíců.

K soudu se dostavil například i Václav Havel nebo zpravodaj Hlasu Ameriky, Jolyon A. Naegele.

Na nízkých trestech měly svůj podíl i petice ze zahraničí. Kurt Vonnegut napsal článek do The International Herald Tribune, který se jmenoval „To ani jazz nemůžou povolit?“ a zorganizoval benefiční koncert s peticí, která byla podepsána mimo jiné Francisem Fitzgeraldem, E. L. Doctorowem, Arthurem Millerem nebo Williamem Styronem.

V britské petici byli podepsáni například Paul McCartney nebo Phill Collins.

Když se Karel Srp a Vladimír Kouřil vrátili z vězení, bylo očekáváno, že se pokusí znovuoobnovit Jazzovou sekci. Nakonec Vladimír Kouřil ještě v době, kdy Karel Srp nebyl na svobodě, založil (s jeho souhlasem) Unijazz.

Karel Srp se ale po propuštění k Unijazzu nepřidal a založil Pražské vzdělávací sdružení, později Artforum. Toto sdružení na rozdíl od Unijazzu bylo zaměřeno jen na Prahu s tím, že později pokryje celý stát. Artforum na rozdíl od Unijazzu bylo oficiálně uznané roku 1989. Přešla sem pak většina aktivistů Unijazzu a i další bývalí členové Jazzové sekce jako Mikoláš Chadima nebo Josef Vlček.

3.2.2 Sekce mladé hudby

Konkurentem Jazzové sekce byla Sekce mladé hudby. Stejně jako Jazzová sekce spadala pod Svaz hudebníků a vznikla z iniciativy Ladislava Zajíčka v roce 1977. Jejími významnými členy byli Vlastimil Marek, Jan Burian, Jan Šulc nebo Jaroslav Hutka. Stejně jako Jazzová sekce fungovala do roku 1985 a stejně tak měla během pár let až deset tisíc členů.

Zajíčkovi se dařilo unikat úřadům. Aktivitu sekce plánoval jako klubovou činnost, na kterou bylo potřeba vlastnit speciální legitimaci. Díky tomu nepotřeboval od úřadů povolení a mohl promítat i zakázané filmy. Stejně jako v Jazzové sekci, pořádaly se zde koncerty a další kulturní akce. Sekce vydávala vlastní časopis zaměřený na alternativní hudbu, Kruh.

Ladislavu Zajíčkovi se dokonce podařilo zajistit pro koncerty sál v Lucerně. Jak to bylo možné, zmiňuje v seriálu Bigbít: *„Pan Spurný, kdysi bývalý manažer Wericha a Osvobozeného divadla, takovej starej pán, za mnou přišel a prej jestli by jsme nemohli dělat estrády – jako Sekce mladý hudby. A jeho dcera byla sekretářkou Lucerny. Takže tímhle způsobem jsem se dostal k Lucerně, ani jsem nevěděl jak. Sranda byla v tom, že třeba lidi z Odboru kultury hlavního města Prahy z toho byli zaražení, že tak jedu, že si mysleli, že jsem nějaký papalášskej synek“*¹⁴⁵

Sekce mladé hudby nebyla v dobrém vztahu s Jazzovou sekci. Dá se přímo říci, že jejich vztahy byly nepřátelské a konkurenční. Názory na věc jsou různé.

Mikoláš Chadima přímo odsuzoval Ladislava Zajíčka: „Pak vytáhl papíry (pozn. Ladislav Zajíček), na kterých měl napsáno (na mém stroji!) zakládající prohlášení Sekce mladé hudby. Přečetl mi je a já ho v duchu nazval hyenou a nahlas jsem mu řekl, že je to svinstvo. Ve svém prohlášení se zavazoval a vysvětloval, že „Sekce mladé hudby vzniká proto, aby již nikdy nevznikly žádné kapely typu Plastic People of the Universe, DG 307

---

¹⁴⁵ HRABALIK, P. Sekce mladé hudby in: Bigbít, internetová encyklopedie rocku [online]. [cit. 15.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/70-leta/alternative-rock/clanky/192-sekce-mlade-hudby/>>

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

a jim podobné.¹⁴⁶ Dále Chadima konstatuje své stanovisko: „...postoj Jazzové sekce vůči Sekci mladé hudby jsem naprosto schvaloval. S krysama se nespolečně spolupracuje.“¹⁴⁷

Opačný názor má například Vladimír Merta: „Vždycky jsem si myslel, že agent je Zajíček, ale místo něj jsem v seznamech našel Srpa.“¹⁴⁸

V dokumentu *O populární hudbě*¹⁴⁹ Charty 77 je oběma sekcím přiznán veliký přínos pro podporu nezávislé hudby a kultury.

Místo toho autoři dokumentu poukazují na problémy dalších státních institucí zastřešujících hudební průmysl a kulturu, jako je již zmíněný Pragokonzert a gramofonové společnosti Supraphon a Panton.

*„O zmíněných institucích je přitom všeobecně známo, že jsou navzájem propojeny složitou sítí osobních vztahů a vazeb, připodobňující je jakési mafii, jíž nejsou cizí různé formy uplácení a podplácení, vzájemného přikrývání, protekcionářství a případně i koordinovaného likvidování nepohodlných...“*¹⁵⁰

Dále upozorňují na určitou propojenost Ministerstva kultury a Ministerstva vnitra. Ministerstvo vnitra disponovalo sítí pracovníků, kteří měli pod dohledem činnost Ministerstva kultury. „Vyvolá to neodbytný dojem, že nejvyšší kulturní autoritou v našem státě je policista.“¹⁵¹

K zásadním skupinám alternativní scény patřily Elektrobus, Extempore, Stehlík (Švehlík), Žabí hlen, Kilhets, F.O.K., Amalgam, Zikkurat, Psi vojáci a Duševní hrob.

---

¹⁴⁶ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od requalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 153

¹⁴⁷ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od requalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 153

¹⁴⁸ RIEDEL, J. Kritik bez konzervatoře: rozhovor s Jířím Černým. 2. vyd. Praha: Galén, c2007. s. 106

¹⁴⁹ CÍSAŘOVÁ, B., PREČAN, V. Charta 77, Dokumenty 1977 – 1989: O populární hudbě, č. 31/83, 1.vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007.

¹⁵⁰ CÍSAŘOVÁ, B., PREČAN, V. Charta 77, Dokumenty 1977 – 1989: O populární hudbě, č. 31/83, 1.vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007.

¹⁵¹ CÍSAŘOVÁ, B., PREČAN, V. Charta 77, Dokumenty 1977 – 1989: O populární hudbě, č. 31/83, 1.vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007.

3.2.3 Elektrobus

Elektrobus se jevil jako velmi nadějná a talentovaná skupina. Vznikl spojením seskupení Blue Motocross baskytaristy Tomáše Zetka, kytaristy Pavla Richtera a bubeníka Tomáše Vykoukala se začínajícím saxofonistou Mikolášem Chadimou.

Vzorem skupiny byl Frank Zappa, ale její prioritou byla vlastní tvorba. K textům skupiny se vyjádřil Mikoláš Chadima ve své vzpomínkové publikaci: „Potom, co jsem začal zkoušet s Elektrobusem, jsem okamžitě vzal způsob, jakým se kapela vyjadřovala, za vlastní. Její reakcí ... podobně jako u Extempore, byl černý humor, texty plné jinotajů a slovních hříček, nutících diváka místo k souhlasnému řevu spíš k pozornému vyslechnutí a přemýšlení, o co vlastně jde. Myslím, že texty prvního období vlastně jen tak mimochodem a bez křečovitého chtění ukazovaly tehdejší realitu dobře. My jsme si hráli, výborně se bavili a realita byla, aniž bychom si to uvědomovali, v nás.“¹⁵²

V roce 1975 se skupině podařilo uspět u LH přehrávek (LH = lidoví hudebníci) a úspěch zažila na soutěžním hudebním festivalu v Příbrami, kde získala druhé místo po rovněž alternativní Expanzi. Následovala ale tvůrčí krize.

Mikoláš Chadima přivedl do skupiny bývalého člena The Naive Extempore Band, Vlastimila Marka, ačkoliv byl před jeho konfliktní osobností varován. Chadima byl natolik nadšen Markovými hráčskými schopnostmi, že varování přehlížel. K prvním konfliktům mezi nimi došlo záhy a pokračovaly až do zániku skupiny.

Sestavu doplnila bývalá perkusistka skupiny Expanze, Nad'a Vávrová, ale ani ta nezabránila eskalujícím se konfliktům uvnitř celku, a tak se v květnu roku 1976 skupina rozpadla. Její členové se pak objevili v zásadních seskupeních alternativního rocku.

Richter a Zetek na čas hráli s jazzrockovými Semilery Gupu Hajat Project a poté se skupinou Stehlík. Chadima se přidal k Extempore a Marek mimo hostování v různých skupinách založil vlastní projekt Amalgam. „Elektrobus byli vlastně jakousi prenatální superskupinou, z níž se později vyloupily výrazné osobnosti pražské alternativní scény.“¹⁵³

---

¹⁵² CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od requalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 71

¹⁵³ SLABÝ, Z. K., SLABÝ, P. Svět jiné hudby. 1. vyd, Praha: Volvox Globator, 2002. s. 294

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Přínos Elektrobusu tkvěl ve snaze o originalitu dosahovanou vlastní tvorbou. Tím se dostával do kontrastu nejen s oficiální scénou, ale i se skupinami uvnitř rodícího se alternativního hnutí. Vrcholem jeho tvorby byl celovečerní pořad „Výlet s Elektrobusem“.

3.2.4 Extempore

Tato diplomová práce obsahuje kapitolu zaměřenou jen na život hudební sestavy Extempore, proto na tomto místě uvedu stručné shrnutí důležitých momentů ze života skupiny. Nicméně bez Extempore bych nemohla považovat tuto kapitolu za kompletní.

Skupina vznikla v roce 1972 jako folk-rockové seskupení. Založil ji Jaroslav Jeroným Neduha, skladatel písní, zpěvák a kytarista. Složení, ve kterém hrála, se často měnilo, až vznikla první stabilnější sestava, která v roce 1974 představila v sále Na Rokosce celovečerní pořad „Pohřeb funebráka“. Celý název skupiny v tomto období je „The Naive Extempore Band“. Společně hráli J. J. Neduha (zpěv, kytara), Jiří Hradec (sólová kytara), Jaroslav „Jerry“ Tomášek (basová kytara), Vlastimil Marek (bicí) a Aleš Drvota (perkuse).

„Pohřeb funebráka“ je jejich první celovečerní komponovaný program. Je plný sarkasmu a černého humoru, což upoutalo pozornost Státní bezpečnosti směrem ke skupině.

Pojem „komponovaný pořad“ se v kontextu hudební alternativy objevuje často a toto hudební těleso je pro ni typické. „...Kompozice měly zpravidla výrazný mimohudební námět, v příběhu se často skrývalo hlubší sdělení, probíhala syntéza různých uměleckých oblastí. Pro komplexní pocit z díla byla nachystána speciální scéna, kostýmy, líčení, masky, výtvarné objekty. Na samotném provedení se pak vedle hudebníků často podíleli i tanečníci nebo mimové.“¹⁵⁴

V roce 1975 nacvičilo Extempore další komponovaný pořad s názvem „Azbestový guláš“. Sestava byla stejná. Jednalo se o dva padesátiminutové hudební bloky.

Proběhly změny složení a přišel nový bubeník Miroslav „Miriš“ Toman, sólový kytarista Jiří Mareš, který působil ve skupině Umělá hmota, a perkuse obsadil Petr Křečan. Ze staré skupiny zůstal J. J. Neduha a Jaroslav „Jerry“ Tomášek. Tak v roce 1976 vznikl pořad „Stehlík“. „Poetická sci-fi pohádka o věčné touze po nedosažitelném bohužel

---

¹⁵⁴ RADOCHOVÁ, P. Pódiové prezentace českých undergroundových a alternativních hudebních skupin, bakalářská diplomová práce na Ústavu hudební vědy na FFMU Brno, Brno 2009

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

nevyzněla podle představ skupiny, ale naznačila možnost tvorby, která směřovala k útvaru značně neobvyklému – k rockové opeře.¹⁵⁵

Na podzim roku 1976 se k Extempore přidal saxofonista Mikoláš Chadima, který byl členem právě rozpadlého Elektrobusu. Dále se přidala na perkuse Marta Gothard-Zelinková.

Společně zpracovali nový celovečerní program „Milá čtyř viselců“. Jednalo se o rockovou operetku na historické téma třicetileté války – samozřejmě s ironickými narážkami na totalitní realitu.

Po „Milé čtyř viselců“ měl J. J. Neduha připraven ke zhudebnění další text s názvem „Meducínka“, ale pro názorové rozepře ve skupině došlo k dohodě, že připraví úplně něco jiného. Vznikl tak „Ebonitový samotář“, jehož každou čtvrtinu připravil jeden člen skupiny samostatně. „Tato fáze kapely bývá označována jako kompromis, oddechový čas nebo dokonce krok zpět, ale přesto tehdy vznikly docela zajímavé skladby.“¹⁵⁶

Skupina ale mimo jiné řešila mnohé technicko–organizační problémy, což společně s tlakem Státní bezpečnosti vedlo k rozhodnutí J. J. Neduchy odejít ze skupiny. Společně s Extempore ještě odehrál nový komponovaný pořad „Dům č.p. 112/34“ - naposledy na VI. Pražských jazzových dnech roku 1978. „Zběsilá čtyřicetiminutová skladba s výrazně strukturovanou hudbou Mikoláše Chadimy patří bezesporu do zlatého fondu kapely a uzavírá další období.“¹⁵⁷

Také v této době došlo k personálním změnám. Do skupiny byl přijat nový baskytarista, Stanislav Simon, k perkusím usedla Marta Gotthard-Zelinková, jako hráč na bicí byl přijat Miroslav Staněk a na kytaru nově hrál Josef Záruba.

Extempore převzal Mikoláš Chadima. Následoval pořad „Zabíjačka“. Opět nechyběl černý humor. „*Není to ovšem prvoplánově antikonzumní agitka, ale svébytný opus o malosti a přizemnosti. Hudebně je 'Zabíjačka' dalším posunem k novým strukturám a nechybí zde ani ozvuky nové vlny.*“¹⁵⁸

---

¹⁵⁵ Neznámý autor: Historie in: J. J. Neduha & Extempore [online]. [cit. 12.1. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.extempore.sneznik.cz/historie.htm>>

¹⁵⁶ SLABÝ, Z. K., SLABÝ, P. Svět jiné hudby. 1. vyd, Praha: Volvox Globator, 2002. s. 317

¹⁵⁷ SLABÝ, Z. K., SLABÝ, P. Svět jiné hudby. 1. vyd, Praha: Volvox Globator, 2002. s. 317

¹⁵⁸ SLABÝ, Z. K., SLABÝ, P. Svět jiné hudby. 1. vyd, Praha: Volvox Globator, 2002. s. 317

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Po projektu „Jaro, léto, podzim, zima“ následoval další velký a úspěšný program „Velkoměsto“. Program má dvě části a na kytaru nově hrál Jiří Radechovský. Ve skupině se opět objevily konflikty a určitá tvůrčí vyčpělost.

Mikoláš Chadima Extempore roku 1981 rozpustil a sám pokračoval v nových skupinách.

J. J. Neduha byl roku 1983 donucen k emigraci. Po roce 1989 se ovšem vrátil a natočil první oficiální desku Extempore „Šel jsem včera domů, přišel jsem až dneska“. Neduha pak dále vystupuje pod názvem Extempore v různých sestavách.

3.2.5 Stehlík (Švehlík)

Velmi talentovaná skupina Stehlík se původně jmenovala Buben Pover Stehlík. Působila v letech 1972 – 1974 a později v letech 1976 – 1977. Na počátku byli jejími členy baskytarista Luboš Fidler, bubeník a kytarista Petr Křečan, Miloš Čuřík a Miroslav Fiala.

Jejich první vystoupení se konalo v klubu Labyrint, kde byl Miroslav Čuřík dramaturgem. Zde vystoupili jako trio (bez Miroslava Fialy) v kápích a s podomácku vyrobenými nástroji. Stehlík předvedl zcela nový přístup k hudbě, snažil se o originalitu v porovnání se standardním bigbitem. Dokonce svou hudbou natolik znepokojil pořadatele, že se rozhodli skupině během jednoho koncertu odpojit elektrický proud. Mikoláš Chadima vzpomíná na jejich koncert:

„V přesvědčení, že jsou géniové, kterým nikdo nemůže rozumět, se skutečně zaměřili hlavně na to, aby lidi vyhnali ze sálu.“¹⁵⁹

Miroslav Fiala poté brzy emigroval do Kanady a Stehlík byl na čas rozpuštěn. V mezidobí se Fidler a Křečan věnovali hraní ve skupině F.O.K.

Po rozpadu Elektrobusu byl Stehlík obnoven v sestavě Fidler, Křečan a Richter a dále se připojil Alexandr „Lesík“ Hajdovský, který již působil ve formaci F.O.K. Společně vystoupili v roce 1977 na V. Pražských jazzových dnech a byli divácky velmi úspěšní.

---

¹⁵⁹ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od requalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 55

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Skupina nacvičila komponovaný program *Blaták*. Ten představila v září 1977 v Karlínské besedě. Byl to zároveň i poslední koncert skupiny a dále její část pokračovala pod názvem Švehlík.

Švehlík působil v letech 1977 – 1981 a pak 1994 – 1996. Ze začátku ho tvořili jen Pavel Richter, Luboš Fidler a Alexanr „Lesík“ Hajdovský. Zkoušeli velmi intenzivně a podařilo se jim nacvičit nový projekt *Sny psychopatického dítěte* (děčka). Potřebovali zvuk doplnit o bicí, a tak zkontaktovali Petra Křečana, který byl členem skupiny Extempore. Ten se na projektu rozhodl podílet jako host. Na perkuse byl přizván Vlastimil Marek.

Nový pořad předvedli na VI. Pražských jazzových dnech. Kvůli dlouhému úvodnímu slovu Miloše Čuříka neměli dostatek času pro vlastní představení a přetáhli, čímž přerušili dobré vztahy s organizátory Jazzové sekce.

Švehlík byl ale zvolen diváky nejlepší skupinou, a proto mu museli organizátoři umožnit koncert v sále Lucerny. V programu k VI. Pražským jazzovým dnům se objevila recenze Josefa Vlčka: „Švehlík se konečně probojoval do Lucerny. Na první vystoupení před takovým masovým publikem odvedli až neuvěřitelně dobrý výkon beze vší trémy, která by jim svazovala ruce. Hráli hlasitou, ale dobře promyšlenou heavy metal music. Podle toho, co jsme se dozvěděli v kuloárech, skupina vypustila pro tuto příležitost ze své kompozice *Sny psychopatického děčka* veškeré lyrické pasáže. Je diskutabilní, zda to bylo ke škodě či ku prospěchu věci, ale odlyričený hard rock nesmírně zapůsobil na posluchače svou v dobrém slova smyslu monotónní jednoduchostí. Jsem rád, že mohu Švehlík pochválit za dobře odvedenou práci, protože mě členové souboru už asi považovali za zapřisáhlého nepřítele všech švehlíků, stehlíků a podobného zpěvného ptactva.“¹⁶⁰

Na podzimní Pražské jazzové dny už ale měli od Jazzové sekce zákaz vystoupení. Jazzová sekce jim umožnila vystoupit až na VIII. a IX. Pražských jazzových dnech. Zatímco alternativa prožívala tzv. zappovskou krizi, oni našli další inspiraci v art rocku. Švehlík se vyznačoval osobitým barevným zvukem ovlivněným Kingem Crimsonem a Genesis.

---

¹⁶⁰ RIEDEL, J. sleeve note k albu *Sny*, Praha: Nextera, 2009.

3.2.6 Amalgam

Vlastimil Marek byl kontroverzní postava české alternativní scény a také výborný bubeník a perkusista. Po rozpadu skupiny Elektrobus založil vlastní projekt Amalgam, což znamená směs myšlenek nebo kovů. Než vznikl Amalgam, hostoval ještě ve skupinách Stehlík a Švehlík. Skupina fungovala od roku 1976 do roku 1982.

Vlastimil Marek se začal zajímat o východní filozofii a hudbu, což dalo další směr jeho tvorbě. „*Bývalý zappista a šíravý kritik všeho, co nebylo jeho dílem, propadl indické hudbě s takovou vášní, že to bylo v prvním okamžiku až groteskní. Markova hudba však nebyla čistě indická, ale ani čistě world music. Marek se tak logicky dostal k new age music, začal přednášet o tom, jak se má poslouchat meditativní hudba a v devadesátých letech natočil dokonce dvě alba zvuků tibetských mís. (Ze všech významů, které new age music má, se pro Markovo chápání tohoto stylu hodí meditativní hudba.) K rockovému bubnování se už nevrátil.*“¹⁶¹

První koncert skupiny se konal v Karlínské besedě v září roku 1977. Do povědomí publika se ale dostala díky VI. Pražským jazzovým dnům. Společně s Amalgamem vystoupila téměř celá sestava Švehlíku a dále Tomáš Zetek a Jan Mayer.

Skupina měla úspěch a dokázala, že existují i jiné než klasické postupy rockové hudby.

Ve složení V. Marek, kytarista a zpěvák Jiří Mazánek a houslista Milan Valenta vystoupili na VIII. Pražských jazzových dnech a poté se názorově rozešli.

Marek se vydal do Japonska studovat zen-buddhismus. Po návratu v obnovené poslední sestavě odehráli několik koncertů, ale opět se rozešli. Marek se dál věnoval vlastním hudebním projektům i jiným aktivitám.

Přínos skupiny tkvěl v tom, že se pokusila o spojení evropské, angloamerické a orientální hudby. Skupina nepracovala s hluky, jako drtivá většina tehdejších alternativních seskupení, ale s tichými zvuky.

---

¹⁶¹ HRABALIK, P. Amalgam in: Bigbít, internetová encyklopedie rocku [online]. [cit. 15.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/11-amalgam/>>

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Vlastimil Marek ve vlastním internetovém blogu o Amalgamu říká: „Vědomi si ohromných možností hudebního sebevyjádření, snažíme se co nejjednodušeji vyjádřit pocity, barvy a nálady, abychom rozumovou a logickou přeinformovanost nahradili intuitivní a naivní, ale upřímnou komunikací. Hudba sama není cílem, ale prostředkem na určité cestě k duchovní jednotě. Proto tedy programově využíváme všech vlivů, které na nás v daném okamžiku působí.“¹⁶²

3.2.7 F.O.K

Alexandr zvaný „Lesík“ Hajdovský, kytarista a zpěvák pocházející z hudebně založené rodiny, založil roku 1974 hudební skupinu F.O.K. Společně s ním ve skupině hrála na perkuse a zpívala jeho manželka Miroslava, na kytaru hrál Miroslav Jelínek, který je spoluzakladatelem Divadla na okraji, a dále skupinu tvořili Bedřich Švácha a Ladislav Braier.

V roce 1975 se k původní sestavě přidali stehlíkovští Luboš Fidler a Petr Křečan a také Ivan Rynda.

Název skupiny, F.O.K. má více interpretací, například „Folkové ozdoby Karlína“, „Folk O.K.“ nebo „Fádrs of konvešn“, což byla parafráze na hudební skupinu Franka Zappy, Mathers of Invention.

V roce 1974 se konal první koncert pro veřejnost. Jejich hudba byla folková a jejich texty byly kreativní a plné recese. Vystoupení bylo doplněno o vizuální část, kde nechyběla například pantomima, masky anebo fiktivní reportáže, prvky typické pro alternativní hudbu v Československu.

Na přelomu let 1976 a 1977 se skupinou začal spolupracovat další člen skupiny Stehlík, kytarista Pavel Richter. V sestavě „Lesík“ Hajdovský, Václav Jelínek, Miroslava Hajdovská, Ladislav Brauer a Pavel Richter realizovali hororovou operetku *Srzomabra*.

V roce 1978 vznikl další pořad *Sny zdravého dítěte v krizi*. Sestava F.O.K. se v tomto případě pozměnila na: Alexandr „Lesík“ Hajdovský, Václav Jelínek, Pavel Richter, Kateřina Hajdovská, Michal Dittrich, Milada Šantrochová a Petr Hudec.

---

¹⁶² MAREK, V. Amalgam v Lucerně [online]. [cit. 4.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://blog.baraka.cz/2014/09/amalgam-v-lucerne/>>

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

V tomto projektu je možno postřehnout různé hudební vlivy na Hajdovského v podobě šansonů, kupletů, minimalismu a artrocku. Hudba je plná barev a uvolnění.

Roku 1979 se F.O.K. oddálil folku a začal hrát více rockově. Jejich sestava v této době až na ženskou část byla totožná se sestavou Švehlíku.

Skupina ukončila svou činnost v roce 1979, kdy se Hajdovský chystal emigrovat, což nakonec neuskutečnil. Jako všechny uvedené alternativní skupiny, i F.O.K. byla skupina, která by si bývala zasloužila studiovou nahrávku a prezentaci v rozhlase.

3.2.8 Žabí hlen

Žabí hlen (na plakátech pouze Žába) působil v letech 1978 – 1981. Jednalo se o okruh přátel okolo zaměstnanců pražského antikvariátu v Dlážděné ulici. Zde bylo možno zastihnout zajímavé lidi jako je například sochař Aleš Veselý, grafik Jiří Kolář, fotograf Jaroslav Kukala, filosof Ladislav Mencl, kritik Jan Lopatka, hudební aktivista Miloš Čuřík, folkový písničkář Vlastimil Třešňák a další osobnosti.

Princip Žabího hleny tkvěl v improvizaci. Hudební experiment, kdy každá „zkouška“ byla zároveň koncertem. První koncert proběhl v KD Elektrické podniky v květnu 1978. Konal se v rámci VI. Pražských jazzových dní. Skupina měla dle vlastních slov dvě základní pravidla: „...vyber si z nástrojů ten, na který neumíš, případně umíš jen málo, abys neměl špatné návyky, a začni, kdy chceš, a hraj, co tě právě napadá. Totální hudba.“¹⁶³

Sestava, ve které působili, se stále měnila. K základním členům patřili Miroslav Slavík, Vladislav Zadrobílek, Aleš Veselý, Jan Hofman, Jiří Hromas, Tomáš Molnár, Ivan Sedlák, Václav Setnička, Aleš Tejkl a Petr Votík. Dále s nimi vystupovali různí hosté.

Koncertů neměli mnoho. Zúčastnili se sedmých, osmých a devátých Pražských jazzových dnů.

Na své podomácku vyrobené hudební nástroje vzpomínají Slavík a Zadrobílek: „Čekáme na sebe u hlavního vchodu. Uprostřed 'bicí socha', brutálně svařená Alešem Veselým z nejrůznějších kovových odpadů: víko popelnice, kostra kola od auta, srdce zvonu, neidentifikovatelný zrezivělý šrot. Kolem nás bubínky, pouzdra s kytarami, taška s nástroji a jídlem, plechovka okurek, prádelní hrnec, valcha, halda kuchyňských talířů,

---

¹⁶³ SLAVÍK. M., ZADROBÍLEK, V. Žabohlenění aneb život v minulém čase. Praha: Trigon, 1993. nestránkováno

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

kladivo... Zoufalý dotaz někoho z Jazzové sekce: 'Na tohle budete hrát?' - 'Když bůh dá'... Samozřejmě, že jsme spolu nikdy předtím nehráli, méně samozřejmé je, že někteří z nás nehráli na nic celou řadu let.“¹⁶⁴

Jejich hudba se skládala z různých hluků, recitování, křiku, pískání, trubení, vrzání apod. Text byl buď pásmem volně vyřčených slov tvořících monolog či dialog, anebo standardní – většinou vtipná slovní hříčka. „Podstatou Žabiho hleny byla a zůstala radost ze spontánního tvoření právě teď' ... co člen, to jiný přístup, jiný zájem, jiný podtext. Až se všichni shodnem, přestaneme existovat.“¹⁶⁵

3.2.9 Kilhets

Pravděpodobně nejvíce „alternativní“ v rámci alternativní hudební scény bylo seskupení Kilhets (pozpátku stehlik). Projekt, jehož tvůrcem byl výtvarník a hudebník Petr Křečan.

Jednalo se o improvizální soubor, kde jednotliví hráči hráli v anonymitě díky maskám přes obličej. Masky jim dávaly větší pocit svobody a zároveň umožňovala citlivěji vnímat vlastní hudbu. Smyslem nebyla hra na nástroj, ale hra s nástrojem. Šlo o pokus spojit hudbu s výtvarnem a reflektovat chaos reálného života. Masky naprosto potlačily trend „rockové hvězdy“. Alternativní scéna „trvala na tom, že rozhodující je kolektiv.“¹⁶⁶

První vystoupení měla skupina v listopadu 1978 v sále U Záborských a první sestava byla: Petr Křečan, Dan Fikejz, Luboš Fidler, Mikoláš Chadima a David Koller. Jejich pódium bylo osvětlené jen svíčkami a k tomu hrála páska s namluvenými básněmi Františka Halase.

Vystoupení ale nepatřilo k povedeným, buď si hudebníci s novým uchopením hudby nevěděli rady, anebo ho zcela nepochopili.

Po personální výměně tvořili skupinu Petr Křečan, Mikoláš Chadima a Miroslav Šimáček. Jejich první koncert se konal v sále U Záborských roku 1979. Všichni vystoupili

---

¹⁶⁴ SLAVÍK. M., ZADROBÍLEK, V. Žabohlenění aneb život v minulém čase. Praha: Trigon, 1993. nestránkováno

¹⁶⁵ SLAVÍK. M., ZADROBÍLEK, V. VIII. Pražské jazzové dny, 1979 in: Žabohlenění aneb život v minulém čase. Praha: Trigon, 1993. nestránkováno

¹⁶⁶ HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí. 1, vyd. Praha: Panton, 1989. s. 30

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

zamaskování. Součástí byla i „skladba“ *Ticho*, kdy po dobu dvaceti minut nevydali ani tón a pozorovali reakci publika, jehož rozpačité zvuky byly v tuto chvíli obsahem „skladby“.

Mikoláš Chadima extaticky líčí pocity z koncertu: „Stáli jsme v zákulisí a přibližně na sebe koukali, jako kdybychom se nikdy předtím neviděli. A pak někdo řekl: 'To byl ale nářez!' a v tu chvíli jsme začali mluvit jeden přes druhého a sdělovat si o překot svoje dojmy. Byli jsme na tom všichni stejně. To, co se dělo, si nikdo z nás nebyl schopen vybavit. Uvědomovali jsme si pouze, že nikdo z nás ještě při hraní nezažil takový pocit radosti, extáze, svobody a komunikace. Byli jsme přesvědčení, že je to tím, že jsme byli od obecnstva izolováni maskama. Já měl například kápi, v které byl jen otvor na saxofon. Cítil jsem se v ní báječně. Díky tomu, že jsem prakticky neviděl, mohl jsem se naprosto soustředit, jen na zvukové vjemy...!“¹⁶⁷

Kilhets vystoupili na VIII. Pražských jazzových dnech. Nicméně následující koncert U Zábranských v říjnu roku 1979 patřil k nejpovedenějším. K základní sestavě přibyl perkusista a bubeník František Skála, Alexandr „Lesík“ Hajdovský, který ovládal malé elektrické piano „Pille“, a Jan Richter se svojí ženou, kteří měli na starosti mluvené slovo.

Během koncertu byly pouštěny útržky z rádiových přenosů, díky čemuž se vystoupení později nazývalo „elektrické“.

IX. Pražské jazzové dny byly spojené se strachem a nervozitou, kterou budila přítomnost příslušníků veřejné bezpečnosti a policistů v civilu. Hněv, který se z dané situace nahromadil v hráčích Kilhets, byl přenesen do jejich hudby. Vznikl tak konflikt mezi skupinou a publikem. „Dohromady z toho vylezl apokalyptický kus muziky, který nás při poslechu překvapil svojí ukrutností. Když jsme skončili, obecnstvo bylo zaražené. Netleskalo, ale zůstalo sedět na sedačkách a po oznámení konce a sporném potlesku mlčenlivě opouštělo hlediště.“¹⁶⁸

---

¹⁶⁷ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 217

¹⁶⁸ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 222

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Kilhets svou anonymitu dovedli tak daleko, že hráli za oponou, takže publikum mohlo jen naslouchat. Takový koncert proběhl v Praze v hotelu Tichý. Zde se skupinou hrál i baskytarista skupiny Extempore, Slávek Simon.

Mezitím Petr Křečan emigroval do západního Německa. Ke zbylým hráčům se přidali bratři Cajthamlové z punkové skupiny Energie G. Koncert se vyznačoval tím, že jeho součástí bylo nejdelší „Ticho“, které trvalo okolo čtyřiceti minut.

Tím zakončila svou činnost skupina, která ukázala nové uchopení hudby. Její hudba byla natolik svobodná, že se neřídila ani vlastními estetickými pravidly. Byla to hudba „totální improvizace“, kterou nedokázal každý ocenit. Ale jak bylo o třicet let později napsáno v deníku Týden: „Bez ohledu na úspěch či neúspěch koncertu u diváků se šířila legenda.“¹⁶⁹

3.2.10 Zikkurat

Dalším důležitým seskupením byl Zikkurat. Skupina působila mezi léty 1978 a 1982. Základní sestavu tvořili zpěvák a kytarista Jiří Křivka, bubeník Tomáš Havrda a kytarista a zpěvák Vilém Čok.

Seznam skladeb byl velice různorodý, jelikož skupina z počátku hledala svůj vlastní styl. Díky tomu bylo možno zaslechnout jazzrockové improvizace, ale i převzaté písně od rockových a punkových skupin, jako například Nazareth, Kiss, Deep Purple, Strangles nebo Sex Pistols.

Postupem času si Zikkurat vybral dva směry, které jej nejvíce oslovily a které byly nesourodé, jazzrock a punk. Na jednu stranu skupina vycházela z Franka Zappy, z Mahavishnu Orchestra a z české alternativy kolem skupiny Extempore a na stranu druhou se jim zamlouval divoký punk, hudební směr generace „nové vlny“ osmdesátých let (o punku a nové vlně blíže v podkapitole „Nová vlna“). Zikkurat je v tomto kontextu možno považovat za vývojový mezník.

V říjnu toho samého roku vystoupili na IX. Pražských jazzových dnech. V duchu jazzových dnů měli připraveny jazzrockové skladby. Skupině ale nezbylo více než dvacet

---

¹⁶⁹ POLÍVKA, S. T. Jak dokázali Kilhets v roce 1979 naštvat i bavit Čechy in: Týden [online]. [cit. 4. 3. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/hudba/jak-dokazali-kilhets-v-roce-1979-nastvat-i-bavit-cechy_103574.html#.VPbQkXyG_-9>

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

minut času na vystoupení, a tak místo jazzrocku předvedla několik převzatých punkových skladeb. Ze své vlastní invence zatím měla jen jednu skladbu tohoto typu, „Disco 2000“. Punk diváky nadchl, a skupina tak získala přívržek punková.

„Byli jsme plni energie a neměli pro ni uplatnění. Vzali jsme tu muziku (punk) jako ventil všech tlaků, ať už tvůrčích, tak i duševních, protože to byl přesně ten styl, který na energii stál. Punk přišel s tím, že smetl veškerá hudební pravidla.“¹⁷⁰

Hudbu skládal převážně Jiří Křivka a text byl záležitostí hlavně Viléma Čoka.

„Zpočátku na koncertech Zikkuratu dominoval punkový kytarový zvuk, občas doplněný neumělým kvikotem saxofonu, později se stal sound kapely bohatším, poskládaný z nástrojových barev varhan a „krabičkami“ deformovaných zvuků kytar. Pokud jde o zpěv, Zikkurat zde už vyhrotil způsob zakončování pěveckých frází nebo jednotlivých slov rychlým vzestupným glisandem. Tato manýra, naznačovaná i mnoha zpěváky a zpěvačkami angloamerické provenience, se v takto vyhraněné podobě stala charakteristickou zejména pro novovlnné zpívání u nás.“¹⁷¹

Od prosince 1979 až do léta roku 1981 prožívala skupina své nejúspěšnější období. Také se k ní přidal kytarista Milan Purnoch. Zikkurat vystoupil na příklad v pražských klubech U Zábranských, Lucerna, Ořechovka, Rokoska a mimo hlavní město ve Veselí nad Moravou, v Teplicích a v Trutnově.

Zikkurat nakonec doplatil na to, že byl složen z velmi zdatných instrumentalistů. Nabídku hraní v oficiálním souboru dostal Vilém Čok a roku 1981 začal působit v Pražském výběru Michaela Kocába. Ztráta Čoka byla pro skupinu velice citelná a znamenala konec Zikkuratu.

---

¹⁷⁰ Neznámý autor. Zikkurat [online]. [cit. Dne 10.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/61-zikkurat/>>

¹⁷¹ HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí. 1. vyd. Praha: Panton, 1989. s. 250

3.2.11 Psí vojáci

Psí vojáci, nebo také P.V.O., což je název pro oficiální vystupování a znamená Psí vojáci osobně, sice figurují mezi alternativními skupinami, ale během své kariéry byli donuceni sestoupit do undergroundu. Filip Topol, frontman skupiny, poprvé veřejně vystoupil, když mu bylo třináct let, na Hrádečku u Václava Havla v úvodu koncertu Plastic People of the Universe roku 1978. Plastic People tehdy hráli známé Pašijové hry velikonoční.

O rok později Filip Topol společně se svými spolužáky ze základní školy založil hudební seskupení, které dostalo název podle válečnické organizace indiánského kmene Čejenů z románu Thomase Bergera „Malý velký muž“. Tvořili trio: klávesista a zpěvák Filip Topol, baskytarista Jan Hazuka a bubeník David Skála.

Skupina vystoupila v roce 1979 na IX. Pražských jazzových dnech. Koncert měl u diváků značný úspěch a díky tomu se Psí vojáci dostali do širšího povědomí nejen publika, ale i policie. V červnu roku 1980 se v Praze konal jejich poslední legální koncert na dalších šest let.

Roku 1981 měla ve sklepení zámku ve Veltrusích premiéru padesátiminutová skladba Baroko v Čechách. Text byl napsán bratrem Filipa Topola, Jáchymem. Oba bratři byli poté vyslýcháni policií.

Psí vojáci v této době vystoupili „v podzemí“ ve Všenorech na pozvání Mikoláše Chadimy s jeho skupinou Extempore, která již byla také na Trojanově listině nevhodných hudebních skupin.

Od poloviny osmdesátých let texty k písním psal jen Filip Topol a jako inspirace či zdroj mu posloužila poezie Silvie Plathové, indiánská poezie v parafrázi Ladislava Nováka a německá středověká poezie v překladu Ivana Wernishe.

V roce 1986 se podařilo skupině získat zřizovatele, a tudíž možnost oficiálně vystupovat.

Psí vojáci byli jedním z nejdůležitějších alternativních souborů, a to i později v devadesátých letech. Bylo těžké styl jejich hudby pojmenovat, jelikož stěžejním prvkem bylo piano Filipa Topola, který na něj hrál s energií, agresivitou a hysterií, která byla spíše

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

příznačná pro punkové hráče. „...Psí vojáci, svými názory a vystupováním skupina novovlnná, avšak hudbou, plnou klasicizujících kudrlinek, ještě hluboko v myšlení předchozí generace.“¹⁷² Nicméně si držel svou vnitřní disciplínu a jeho projev byl zcela upřímný. Tím si získal respekt a sympatie hudebních příznivců napříč různými hudebními styly.

3.3 Šafrán

Mimo tvrdě potlačovaný underground a stále více postihovanou alternativní scénu tu byl ještě jeden neméně důležitý neoficiální hudební proud. Jednalo se o folk, čili hudbu, která byla produkována lidovými písničkáři. „Folkaři obvykle oscilovali mezi imaginativní poetikou, založenou na dlouhých řadách básnických obrazů a na lyricko-epických příbězích, a údernou zkratkou, blízkou rockovému textu, obvykle ironického nebo satirického rázu.“¹⁷³ Zvláště na ironii a satiru později navázala „nová vlna“, čili další hudební proud rockových hudebníků.

Ne každý, kdo nesouhlasil se stávající politicko-společenskou situací, automaticky tíhl k rocku. „*Slabší nebo vysoce kultivované povahy jej opravdu mohly považovat za špinavý, opilecký, vulgární.*“¹⁷⁴ A tak kultivovaní středoškoláci a vysokoškoláci častěji volili raději kulturu malých divadel a folkovou hudbu.

Folkoví hudebníci roku 1972 vytvořili sdružení Šafrán. Jak říkal Jaroslav Hutka: „*Dvouslabičné, dosud nepoužité slovo, pro bolševiky neškodné a skrývající v sobě ono přísloví, že je něčeho jako šafránu.*“¹⁷⁵

Původně sem patřili Jaroslav Hutka, Vladimír Merta, Vlastimil Třešňák, Petr Lutka, Dagmar Voňková a další.

Ačkoliv také neměli možnost nahrávat desky (vyjma jedné desky Hutky) a vystupovat v rozhlase, měli po celá sedmdesátá léta možnost veřejného vystupování.

---

¹⁷² HANZEL, Vladimír. *Excentrici v přízemí*. 1. vyd. Praha: Panton, 1989. s. 30

¹⁷³ HANZEL, Vladimír. *Excentrici v přízemí*. 1. vyd. Praha: Panton, 1989. s. 25

¹⁷⁴ VLČEK, J. Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let, in: *Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945-1989*, ed. Josef Alan, Praha: NLN, 2001. s. 219

¹⁷⁵ VLASÁK, V. FOLKAŘI, Báječní muži s kytarou, kteří psali dějiny. Řitka: Daranus, s.r.o. 2008. s. 17-18

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Vytvořili si tak širší okruh příznivců, kteří chodili na jejich koncerty a šířili jejich písně na magnetofonových páskách.

„Mladým lidem byli tito písničkáři blízcí obsažností a smysluplností svých textů (tak odlišných od děsivé banality většiny textů, které zpívají oficiální hvězdy pop-music), přirozeným projevem a především tím, že zvláštním poetickým způsobem vyjadřovali jejich autentické životní pocity, jejich radosti i smutky, jejich odpor k pokrytectví a nemravnosti, prostě jejich vlastní vztah ke světu, aniž by při tom dělali jakékoli umělecké kompromisy, jež by jim mohly zajistit lepší politické postavení.“¹⁷⁶

Dle Josefa Vlčka byl folk z hlediska sdělení splývající s undergroundem. „Rozdíl byl hlavně v tom, že to, co Šafrán sděloval ve spikleneckém náznaku, říkal Soukup (pozn. Karel Soukup) 'natvrdo'.“¹⁷⁷

Ke konci sedmdesátých let si kulturní činitelé začali uvědomovat, že folk není méně „nebezpečný“ než ostatní neoficiální hudba, zvláště proto, že se k němu hlásí velký počet mladých lidí. Obavy z folkové hudby posílilo i to, že se Jaroslav Hutka a Vlastimil Třešňák, signatáři Charty 77, stále kritičtěji vyjadřovali proti politické praxi své doby.

Represe proti Šafránu začaly tím, že bylo zakázáno vystupování Jaroslavu Hutkovi a posléze i Vlastimilu Třešňákovi. Proti oběma hudebníkům bylo zahájeno policejní stíhání. Hutka na stíhání reagoval emigrací roku 1978 a Třešňák, kterého dokonce během jednoho z výslechů fyzicky týrali, učinil stejně tak roku 1982. Činnost seskupení byla ukončena v roce 1977.

---

¹⁷⁶ CÍSAŘOVÁ, B., PREČAN, V. Charta 77, Dokumenty 1977 – 1989: O populární hudbě, č. 31/83, 1.vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007.

¹⁷⁷ VLČEK, J. Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let, in: Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945-1989, ed. Josef Alan, Praha: NLN, 2001. s. 221

3.4 Punk a nová vlna

Jak již bylo řečeno, na konci sedmdesátých let se v Československu objevil další hudební neoficiální směr, který pocházel z Velké Británie, punk a s ním se zrodila takzvaná „nová vlna“.

Dle Miroslava Vaňka: „Podle slovníku *'The Oxford Dictionary'* má výraz *'punk'* několik významů: slangový výraz označující nejhorší materiál, veteš, krámy; slangový výraz označující mladé surovce, darebáky, lotry; výraz označující fanoušky punk rocku, přičemž punk rock je chápán jako směr pop hudby, který obsahuje urážky, násilné prvky a šokující efekty vůči okolí prostřednictvím hudby, chování a oblékání. V americkém slangu označuje název „punk“ příslušníka gangu, který v sobě ztělesňuje vše, co většinová morálka hodnotí jako hrubé, nápadné a provokativní chování. V sociálním kontextu byl tento výraz používán zejména pro černošskou a portorikánskou mládež z newyorských slumů.“¹⁷⁸

Nová vlna je definována takto: „New wave je proud populární hudby inspirovaný nástupem nové generace posluchačů i umělců na angloamerické scéně po roce 1976. Je to ta nejběžnější definice, která novou vlnu chápe jako široký generační proud bílé a z části černé mládeže, která hledala svou estetickou seberealizaci mimo svět oficiální hudby v klubovém prostředí s punkovými, pub-rockovými a reggae kapelami...“¹⁷⁹

Nová vlna nemá vlastní program či manifest. „Neexistuje žádný 'program nové vlny'. Ani napsaný, ani řečený. Všechno je intuitivní. Vazba na comicsy padesátých let, na africkou kulturu, způsoby provokace měšťáka.“¹⁸⁰

Miroslav Vaněk vychází z pojetí nové vlny Josefem Vlčkem tak, že punk byl její součástí. Odlišně se na daný fenomén dívá například hudební kritik Jiří Černý, který punk od nové vlny odděluje. Vlček a Vaněk tedy považují novou vlnu za novou generaci muzikantů od roku 1976, zatímco Černý považuje novou vlnu za proud, kde se uplatnili hudebníci, kteří uměli dobře ovládat své nástroje a v punkové skupině by jejich um zůstal nedoceněn.

---

¹⁷⁸ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 272

¹⁷⁹ HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí. 1. vyd. Praha: Panton, 1989. s. 4

¹⁸⁰ HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí. 1. vyd. Praha: Panton, 1989. s. 22

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Mimo to, Vlček chápal novou vlnu i za hranice hudby, tedy jako fenomén sociologický, kulturní a ekonomický.

Svět od éry mírumilovných hippies zdrsnel a staré skupiny nedokázaly udržet pozornost mladých lidí. Stalo se pak něco, co se ve světě hudby stává ojediněle. Ekonomické zájmy se spojily se sociálními a punkové skupiny za podpory hudebních agentur se staly hlasem mladých lidí. „Byl (pozn. punk) tak jednoduchý, že ho mohl hrát opravdu každý, kdo ovládal pověstné tři akordy a měl co říci. Obchodníci s hudebními nástroji jásali. Byla to legrace a v klubech se při něm konzumovalo hodně pití. Měl v sobě energii a nadšení, které se při šikovné produkci dalo přenést na desky. A navíc bylo kolem hodně divokých událostí, takže bylo o čem psát.“¹⁸¹

Představitelé punku se vyhranili vůči starším rockovým hudebníkům hrajícím příliš komplikovanou a nesrozumitelnou hudbu, dále i proti módní vlně diskoték. Důležitým motivem byla také nuda a nespokojenost se životní úrovní, dále pocit odcizení rocku od reality a určitá míra jeho postupné komercializace.

Rocková hudba se znovu vrátila „do ulic“ a jejími reprezentanty se stali místo oficiálních hvězd amatéři. Oživilo se rebelství, a to i ve vzhledu. Nosilo se takzvané „číro“ nebo také „kohout“, čili vysoce vyčesané vlasy v jedné řadě podél celé hlavy, které se zpevnily lakem, anebo levněji cukrovou vodou. Pro obarvení se používaly barevné spreje. Co se oblečení týče, nosila se různá saka, na kterých byly připevněné „placky“ s punkovou tematikou či názvy hudebních skupin. Nezbytností byla i obnošená kožená bunda s nápisy propíchaná spínacími špendlíky a ozdobená řetězy. Spínacími špendlíky si posléze punkeři propíchovali a zdobili vlastní tělo – svůj rozvoj tedy zaznamenala i umělecká disciplína zabývající se zdobením lidského těla „body art“. S punkem k nám přišel i charakteristický tanec, kdy tanečníci do sebe vráželi, neřízeně kopali nohama a máchali rukama. Tanec má název „pogo“ a odráží divokost punkové hudby. Cílem toho všeho byla provokace autorit a „měšťáků“.

Během VI. Pražských jazzových dnů u nás proběhl první poslechový pořad na téma punk, který uspořádal Josef Vlček v roce 1978. Nicméně za „guru“ punku byl považován zakladatel skupiny Energie G, Karel Hrabal. Na setkání s ním vzpomíná Mikoláš Chadima: „Já jsem se poprvé setkal s touhle muzikou před prázdninami (pozn. roku 1978). Měl jsem

---

¹⁸¹ HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí. 1. vyd. Praha: Panton, 1989. s. 5

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

to štěstí, že manažerem Old Teenagers byl Karel Hrabal. Karel punk miloval a byl jedním z prvních, kdo měl desky s touhle muzikou. Když mi poprvé pustil desku Sex Pistols, jásal jsem. Tahle muzika mi připadala jako důležitý zvrat. Bylo to jednoduchý a bylo v tom hrozně moc energie. I když mě mimo Sex Pistols další punkový kapely tolik nebraly, pokládal jsem punk za velice důležitý pro to, aby se definitivně zlomila nadvláda jazzrocku a našich profirockerů.¹⁸²

Chadimovo Extempore pak v rámci pořadu „Zabíjačka“ 23. února 1979 předvedlo převzaté punkové skladby od skupin Wire, Generation X, Dr. Feelgood a Strangles, vždy s českými texty. „Publikum na naše objevení reagovalo bouřlivě. Po menších technických úpravách ... jsme spustili skladbu od Wire, pojmenovanou podle textu, v kterém jsem naturalisticky popisoval svoje návštěvy u zubaře během kolenních bolestí: 'Láva a šťáva'. Opřeli jsme se do toho naplno. Publikum reagovalo bouřlivě. Myslím, že poprvé v Česku slyšelo Live Punk Rock.“¹⁸³

Jednalo se opravdu o jedno z prvních punkových vystoupení na naší scéně. Alternativní skupiny byly také průkopníky punkové hudby u nás. Jako první zařazovaly převzaté punkové skladby do svých repertoárů. Přímo punkové skupiny začaly vznikat o trochu později počátkem osmdesátých let. „I když průkopníci Extempore, Kilhets a Švehlík unikali neustále do světa rafinovaných experimentů (starší generace se nezapřela) v jejich závětrí pronikali mladí – s chutí hrající Zikkurat, kostrbatá Antitma 16 a módně pozérská Energie G.“¹⁸⁴

Co se týče vlivů na podobu novovlnných souborů, nejen Josef Vlček a Miroslav Vaněk se shodují v tom, že nová vlna se inspirovala ve folku, v undergroundu a v alternativní experimentální hudbě sedmdesátých let. „Pokud folk vedl novovlnné kapely k programovému působení na okraji hudebního dění, underground je inspiroval svou nekompromisností a odevzdáním se hudebním ideálům.“¹⁸⁵ Nelze opomenout ani návaznost

---

¹⁸² CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 176 - 177

¹⁸³ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 179

¹⁸⁴ HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí. 1. vyd. Praha: Panton, 1989. s. 10

¹⁸⁵ HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí. 1. vyd. Praha: Panton, 1989. s. 29

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

na alternativní scénu. „V první polovině sedmdesátých let se kolem folkaře Jaroslava Jeronýma Neduhy a jeho spoluhráčů začala tvořit plejáda rockových kapel, které se na amatérské bázi pokoušely experimentovat s různými formami folku, jazzu, rocku a konkrétní hudby ... Neduha přišel s humorem hodně černého kalibru. Pavel Richter byl prvním českým rockovým kytaristou, který plně dokázal uvažovat v elektronických barvách svého nástroje. Mikoláš Chadima přišel s úmyslně kostrbatými, vzrušivými a dráždivými texty, které často velmi otevřeně vyjadřovaly nespokojenost s některými jevy v české kultuře.“¹⁸⁶

Charakteristický byl humor, sarkasmus a ironický text. Tento trend byl na první pohled viditelný v názvech skupin jako Kečup, Suchý mozky, Nahoru a po schodišti dolu band, Krásné nové stroje, Garáž, Jasná páka a tak dále.

V šedesátých letech byla patrná potřeba světovosti, a proto názvy skupin a jejich texty byly hlavně v angličtině. O deset let později, s nástupem normalizace, byl tento vývoj násilně státní mocí přerušen a skupiny byly nuceny používat český jazyk. Oproti tomu v osmdesátých letech se již dobrovolně k češtině hlásily a jejich ironizující české texty opět provokovaly establishment.

*„Právě texty, přímočará hudba, humor a sarkasmus spolu s vizuální prezentací ve formě divadelních skečů (jakýchsi živých videoklipů v českých podmínkách) byly tím, co českou novou vlnu odlišovalo od západní ... Především pocit mladé generace, že nastupující amatéři ... vyjadřují i jejich vidění světa, přispěl k popularizaci těchto skupin.“*¹⁸⁷

Podobně dle dokumentu Charty 77: „Na rozdíl od směřování slavných rockových skupin v sedmdesátých letech se nepokoušejí cestovat do kosmu, psychedelických vizí či dalekého Orientu, ale mapují svými texty elementární a všem mladým lidem dobře známé a blízké každodenní životní stavy, pocity či situace a vyjadřují je i svým mnohdy sice hudebně velmi členitým, nikdy však omamujícím či k jakémusi neurčitému astrálnímu odkazujícím hudebním výrazem.“¹⁸⁸ Novovlnní hudebníci tvořili hudbu a texty, které

---

¹⁸⁶ HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí. 1. vyd. Praha: Panton, 1989. s. 30

¹⁸⁷ VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 288

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

reflektovaly jejich současné životní prostředí a zkušenosti. Nesnažili se o světovost, ale tvořili původní tvorbu.

Esteticky novovlnné skupiny navazovaly na alternativní hudební scénu, ovšem v určitých aspektech se podobaly undergroundu. V případě undergroundu se nejedná o přímý vliv, jelikož underground byl už v té době státem potlačen, ale o logický vývoj.

„Jakoby toho, co bylo nasnadě, k čemu rock v našem prostředí mířil, k čemu musel zákonitě dříve nebo později dospět a k čemu pestrým vějířem způsobů přes alternativní hudbu až po dnešní novou vlnu opravdu také dospívá, dosáhli – byť přirozeně po svém – plastici a celý underground jen o několik let dříve prostě proto, že se odmítli přizpůsobit, přetrhnout kontinuitu vývoje, že si zachovali v nejtěžších dobách svobodu a měli odvahu jít dál svou cestou, která se nabízela a z níž jejich vrstevníci pod tlakem poměrů sešli, aby po ní až teď nové generační vrstvy šly dál.“¹⁸⁹

Mládež, jež se v této hudbě zhlédla, zde nacházela – stejně jako dříve – možnost vyjádření protestu a chvilkový pocit svobody. Hudba jako taková není příliš politická, ale stát svými pogromy z ní politikum opět vytvořil. Díky státním represím se o punk, novou vlnu a posléze underground, alternativní scénu a samizdat začalo zajímat mnoho mladých lidí. Někteří z nich se pak sami postavili do opozice.¹⁹⁰

Ústředním motivem bylo město, tedy i místo, kde převážně punkové a novovlnné skupiny vznikaly. Přesněji pak sídliště, která se nacházejí na okraji větších měst. Centrem byla opět Praha, jelikož lidé zde měli nejsnazší přístup k informacím a mohli tak nejjobratněji reagovat na změny ve světové rockové hudbě. Dalším faktorem byla přítomnost klubů. Praha měla dva kluby, kde byla možnost přes veškeré obtíže představit i amatérské skupiny. Klub Na Chmelnici v Praze 3 a dále klub Opatov, strahovské kluby v rámci kolejí a pak vysočanský Gong.

---

¹⁸⁸ CÍSAŘOVÁ, B., PREČAN, V. Charta 77, Dokumenty 1977 – 1989: O populární hudbě, č. 31/83, 1.vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007.

¹⁸⁹ CÍSAŘOVÁ, B., PREČAN, V. Charta 77, Dokumenty 1977 – 1989: O populární hudbě, č. 31/83, 1.vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007.

¹⁹⁰ VANĚK, M. Kytky v popelnici in: Ostrůvky svobody, Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AVČR, Votobia, 2002. s.187

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Nicméně roku 1982 došlo k probuzení neoficiální hudební scény také v Brně. Jedná se o skupiny jako Odvážní bobříci, Ještě jsme se nedohodli, Třírychlostní Pepíček, Elektrická svině, Hudební společnost a Slepé střevo. Brněnská scéna nepodlehla trendu diskoték a udržela si svou experimentální podobu. „*Formování novovlnné scény v Brně vznikalo pod přímým vlivem skupiny Extempore a vlastně celé alternativní scény.*“¹⁹¹

Stát se stejně jako u všech předešlých neoficiálních proudů snažil i o likvidaci punku a novovlnných souborů. Na počátku 80. let tak vznikla akce zaměřená proti nové vlně a punku s názvem ODPAD.¹⁹² Ještě výraznější boj započal úderný článek v časopisu Tribuna 12/1983, který publikoval autor podepsaný Jan Krýzl „Nová vlna se starým obsahem“.

„Primitivní texty spojené s primitivní hudbou, odporné šaty, provokující chování, oplzlá gesta, odmítání všeho normálního, barvení vlasů na zeleno, na modro, tetování hákových křížů, malování barevných pásů na obličej apod... Protože punkové a jejich hudba v mnohém překročili meze únosné i pro kapitalistickou společnost a vymkli se svým podněcovatelům z kontroly, bylo třeba uvést vše na pravou míru. Místo tzv. punk rocku je šířena a propagována tzv. nová vlna, která se pokouší vrátit rock k původní hudební dokonalosti. Využívá se k tomu moderní techniky a klasických hudebních projevů a nástrojů. Hudba se mění, ale životní filozofie, kterou nová vlna rocku propaguje, zůstává stejná. V novém hávu je mládeži překládán starý obsah ... I když tomuto 'lákání sirén' a nabádání ke 'světovosti' podlehl jen pár desítek většinou mladých a nezkušených amatérských 'umělců' a skupin, nemůžeme zůstat lhostejní k tomu, že některé hudební skupiny tzv. punk rock, či novou vlnu šíří...

S oblečením si v ničem nezádává úroveň hudby a textů. Jednotvárné, opakující se melodie (pokud se tak dá mnoha decibelový zvuk vůbec nazvat) doprovázejí texty, za jejichž autory by bylo možno považovat spíše chovance psychiatrických léčeben, než lidi,

---

¹⁹¹ HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí. 1. vyd. Praha: Panton, 1989. s. 32

¹⁹² Na základě zkoumání archivních pramenů i rozhovorů s aktivisty rockové hudby, můžeme s jistotou říci, že Jan Krýzl nebyl interním pracovníkem redakce Tribuny. S největší pravděpodobností se nejedná ani o externistu. Dle Miroslava Vaňka jde nejspíše o práci dvou nebo více autorů pod jedním pseudonymem. VANĚK, M. Kytky v popelnici in: Ostrůvky svobody, Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AVČR, Votobia, 2002. s. 208

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

kterí se vydávají za 'umělce'... Texty, v nichž se např. mnohokrát opakují 'důmyslná' slova kaťa, paťa, haťa (Pražský výběr), nebo se pět minut vyřvává 'Bejby, bejby, dej mi kadilak', či 'hipi, hipi, šejk' (Letadlo), nebo vulgární text 'má špinavá záda, nepije, nekouří, nesolí, ale má to ráda', či píseň Pal vocud', hajzle (Jasná Páka), nebo 'náš pán je král, má jméno heroin' (Bronz), vypadající jako výplod chorého mozku, jsou ve skutečnosti výrazem nihilismu a cynismu, hluboké nekulturnosti a ideologických přístupů, které jsou socialistické společnosti cizí.¹⁹³

Článek znamenal zákaz novovlnných, ale i dalších amatérských souborů ze strany státu. Důležitý je fakt, že autor vykazuje velké vědomostní nedostatky ohledně rockové hudby, a tak byl článek často předčítán jako humoristický text.

Nejdůležitější reakcí byla stat' Josefa Vlčka „Rock na levém křídle“. Vlček se velmi odborně snažil vysvětlit silnou levicovou orientaci hnutí a vyvrátit nepřesnosti a omyly článku.

„Poprvé od dob Beatles vznikají rockové kapely přímo mezi dělníky a nezaměstnanými. Vždyť členové jedné ze tří nejslavnějších skupin punku sedmdesátých let, The Clash, se seznámili přímo ve frontě na práci. Členové druhé z nich, The Damned, se ještě v začátcích své kariéry živili příležitostnými pracemi, nejčastěji jako poslíčkové a uklízeči. Johnny Rotten, nejslavnější osobnost britského punku, žil od svých patnácti let jako nezaměstnaný. Nikdy předtím – ani ve vámi tak opěvovaných šedesátých letech – nevznikly tak realistické obrazy soudobé kapitalistické společnosti jako v písních Sex Pistols a Clash, tak vášnivé obžaloby jeho metod ... Podobně najdeme v tvorbě The Clash písně o Chile, Nicaragui, o španělské občanské válce, o bojích v ghettech na celém světě, o anglickém mírovém hnutí. Neexistuje jediná kapela této doby, která by nezpívala o nezaměstnanosti a právu na práci ... A tak se nelze divit, že to byl punk a nová vlna jako jediné proudy britské kultury, které odmítaly nacionalistické nadšení veřejnosti ve válce o Falklandské ostrovy.“¹⁹⁴

Tento článek Tribuna neotiskla, a tak se o jeho zveřejnění postarala Jazzová sekce, v červenci roku 1983.

¹⁹³ KRÝZL, J. Nová vlna se starým obsahem. týdeník Tribuna, 1983, č. 12, s. 5

¹⁹⁴ VLČEK, J. Rock na levém křídle. 1. vyd. Praha: Jazzová sekce, 1983, s. 9. – 10

3. Vývoj rockové hudby v průběhu sedmdesátých a na počátku osmdesátých let

---

Na článek pak reagovalo více hudebních aktivistů, pro příklad uvedu Mikoláše Chadimu, který na článek reagoval textem „Dopis Mikoláše Chadimy“. Ten byl adresován redakci Tribuny, Mladého světa, Mladé fronty a časopisu Melodie. Polemizuje s Krýzlovým článkem a snaží se tak vyvrátit chyby, které článek obsahuje.

„Myslím, že je trapné, když Tribuna uveřejní takovou snůšku nepřesností či vyložené nesprávných údajů, aniž by to konzultovala s odborníky. Autor má pravdu jen v tom, že v popmusic není rocková hudba ničím novým ... Začátkem 60. let zaznamenala rocková hudba prudký vývoj ... Začalo se objevovat i mnoho skupin, které již tuto hudbu braly jako prostředek k vyjádření svých ideových názorů. Z 99% šlo o názory levicové.“¹⁹⁵

Chadima dále ve své vzpomínkové publikaci konstatuje: „Ať už bude současné tažení pokračovat jakkoli, jedno je opět zřejmé: establishment se zachoval tak, jak se u nás asi jedině dokáže zatím zachovat ke všemu novému, nezvyklému, tak či onak nekonformnímu nebo prostě jen sobě nesrozumitelnému, totiž represívně. Zákazem.“¹⁹⁶

Je ale nutno dodat, že „nová vlna“ byla provázena i negativními rysy. A jak konstatuje Aleš Opekar: „Každá mince má svůj rub a líc. U mnohých vidíme oportunismus, zrazování původních ideálů, plánovanou honbu za vydáním gramofonové desky..., pozerství ... najdeme až příliš mnoho průměru a podprůměru. A tam, kde chybí názor a schopnost jej přesvědčivě vyjádřit, se soubory uchylují k extrémům. Přitom to často nejsou extrémy vycházející z radikální podstaty rockové hudby, která má v sobě zdravé buřičství proti životnímu stylu rodičů nebo negativním rysům společnosti, ale exhibicionismus a snaha šokovat za každou cenu.“¹⁹⁷

Nová vlna pak pokračovala dále v průběhu zbylých dvou třetin osmdesátých let, tento vývoj ale není nutné pro potřeby této práce více rozebírat. Každopádně, i přes snahy centrálně řízených médií, policie a státní byrokracie se nepodařilo nový proud rockové hudby vyhladit.

---

¹⁹⁵ CHADIMA, M. Dopis Mikoláše Chadimy k článku „Nová vlna se starým obsahem“ [online]. [citováno 7. prosince 2014]. Dostupné z WWW: URL:<http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1983/INFOCH_04_1983.pdf>

¹⁹⁶ CÍSAŘOVÁ, B., PREČAN, V. Charta 77, Dokumenty 1977 – 1989: O populární hudbě, č. 31/83, 1.vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007.

¹⁹⁷ HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí, předmluva A. Opekara. 1. vyd. Praha: Panton, 1989.

---

4. Hudební skupina Extempore v letech 1973 – 1981

Tato kapitola se věnuje působení hudební skupiny Extempore na české alternativní a undergroundové scéně ve výše uvedených letech.

Ačkoliv má skupina přívlastek alternativní, snaha Státní bezpečnosti o její zatlačení do undergroundu prudce eskalovala od policejního zásahu v Libouchci v březnu roku 1979. Mizející možnosti k vystoupení ovšem neznamenal konec hledání alternativy v hudební tvorbě. Skupina měla snahu o přežití, pokoušela se o maximální prodloužení možnosti koncertovat i za cenu nebezpečí postihu.

Z výše zmíněných zdrojů jsem pro tuto kapitolu použila publikaci Vladimíra Kouřila *Jazzová sekce v čase a nečase*.¹⁹⁸ Stejně tak byla znovu použita studie Miroslava Vaňka *Kytky v popelnici*.¹⁹⁹ Velmi podrobné informace o skupině Extempore zvláště v době, kdy jejím vedoucím byl Mikoláš Chadima, obsahuje jeho vzpomínková publikace *Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“)*.²⁰⁰

Zajímavým zdrojem je krátká novela Jaroslava Jeronýma *Neduhy* To, co se sem nehodí²⁰¹, která se odehrává na přelomu 60. a 70. let, kdy začínalo folkové Extempore.

Mikoláš Chadima na vlastní náklad jako samizdat vytiskl první vydání publikace s názvem *Černá kniha Extempore*. Ta obsahuje text o Extempore od Pavla Turnovského

---

¹⁹⁸ KOUŘIL, V. *Jazzová sekce v čase a nečase 1971 – 1987*. 1. vyd. Praha: Torst, 1999

¹⁹⁹ VANĚK, M. *Kytky v popelnici* in: *Ostrůvky svobody, Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AVČR, Votobia, 2002

²⁰⁰ CHADIMA, M. *Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“)*. 1. vyd. Brno: HOST, 1993

²⁰¹ NEDUHA, J. J. *To, co se sem nehodí*, 1. vyd. Praha: Maťa, 2002

„Útěk do reality“ a texty písní doplněné o fotografie v období působení Chadimy v Extempore, čili od pořadu „Milá čtyř viselců“ po pořad „Velkoměsto“.²⁰² Texty písní Extempore coby autorský počín Jaroslava Jeronýma Neduhy rovněž obsahuje kniha Antizpěvník,²⁰³ ve které nechybí Neduhovy komiksy. Antizpěvník obsahuje výběr písniček a také Neduhova libreta od prvního pořadu, „Pohřeb funebráka“, po pořad „Dům č.p. 112/34“.

Velmi přínosný byl rozhovor Václava Mezřického s Jaroslavem J. Neduhou pro deník *Babylon*.²⁰⁴ Stejně tak text o Extempore J. J. Neduhy obohatil další rozhovor, tentokrát Milana Tesaře a J. J. Neduhy pro elektronický časopis *Folk*.²⁰⁵

Z elektronických zdrojů jsem opět použila souhrnné informace z projektu České televize *Bigbít*²⁰⁶ a z internetových stránek skupiny *Extempore*.²⁰⁷

Z dobových periodik jsem použila oficiální časopis *Melodie* a *Jazz Bulletin Jazzové sekce*.

V neposlední řadě se skupinou Extempore, konkrétně její pódiovou prezentací, zabývá ve své bakalářské práci nazvané Pódiové prezentace českých undergroundových a alternativních hudebních skupin²⁰⁸ Pavlína Radochová.

---

²⁰² CHADIMA, M. Černá kniha Extempore. 1. vyd. Praha: na vl. nákl. vydal Mikoláš Chadima, 1981

²⁰³ NEDUHA, J. J. Antizpěvník. 1. vyd. Praha: Galén, 2011

²⁰⁴ MEZŘICKÝ, V. Plesnivý embryo a Pohřeb funebráka, Rozhovor Babylonu s rockerem Jaroslaven Jeronýmem Neduhou in: Babylon, studentský list pro seniory. Praha: Studentský spolek Babylon, roč. 19, č. 12, s. 5. 2010

²⁰⁵ TESAŘ, M. „Ty lumpy chytit a pověsit!“, Rozhovor s písničkářem JéJé Neduhou in: Folk [online] 2011, č. 1 [cit. 4. 2. 1015] Dostupný z WWW: <http://www.folkcountrry.cz/rozhovory/rozhovor-neduha_jeje0111.htm>

²⁰⁶ HRABALIK, P. Extempore in: Bigbít: Internetová encyklopedie rocku [online]. [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.cesktelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/14-extempore/>>

²⁰⁷ Neznámý autor: historie in: Je Je Neduha & Extempore [online]. [stav k 20. 2. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.extempore.sneznik.cz/historie.htm>>

²⁰⁸ RADOCHOVÁ, P. Pódiové prezentace českých undergroundových a alternativních hudebních skupin, bakalářská diplomová práce na Ústavu hudební vědy na FFMU Brno, Brno 2009.

Extempore je dále zpracováno na základě záznamů Státní bezpečnosti uložených v Archivu bezpečnostních složek Praha a dále na základě archivních materiálů fondu Jazzové sekce v pražském Národním archivu.

4.1 Extempore J. J. Neduhy (1973 – 1978)

Skupina vznikla kolem osoby Jaroslava Jeronýma Neduhy v roce 1973. Ten ještě před vznikem skupiny prošel folkovým obdobím, které mu dalo potřebné předpoklady pro vznik skupiny. Jak sám tvrdí: „Než se vylíhlo Extempore, tak jsem musel projít folkovou cestou na Karlově mostě, naučit se psát texty atd.“²⁰⁹

Neduha hrál na vojně na kytaru a po návratu uvažoval o založení vlastní hudební skupiny.

Nejprve vytvořil duo s Jiřím Hradcem, tenkrát sólovým kytaristou skupiny Beasts. Hradec obstarával doprovodnou kytaru a písničky dotvářel a aranžoval, zatímco text a hudba byly Neduhovým počinem. Roku 1968 musel Jiří Hradec odejít na vojnu – kde vystupoval ve skupině Double Time - a tak Neduha začal spolupracovat se zpěvačkou Markétou Procházkovou. „S Markétou Procházkovou to všechno začalo. Vznikly první písničky, které žijí vlastně dodnes. Bohužel sešlo z natočení singlu, na kterém měly být skladby 'Balada č.1' a 'Bílá pout', které se později objevily na albu 'Rotunda'.“²¹⁰ Podařilo se jim dokonce vystoupit v Dánsku, taktéž roku 1968. Následujícího roku se k nim přidal Ilja Bartošek. Tehdy hráli především na Karlově mostě a v pražském loutkovém divadle.

Markéta Procházková se ale přidala k Jiřímu Hradcovi a jeho další skupině, Matches of Lead, a Neduha tak nějaký čas fungoval s Iljou Bartoškem v duu. Nakonec se i Bartošek osamostatnil a přidal se ke skupině Vosy Gríši Dymiče. Bartošek ještě hostoval na slavné desce „Kuře v hodinkách“ a v roce 1972 zemřel na rakovinu. Předčasně zemřela i Markéta Procházková, která si roku 1973 sama vzala život.²¹¹

---

²⁰⁹ MEZŘICKÝ, V. Plesnivý embryo a Pohřeb funebráka, Rozhovor Babylonu s rockerem Jaroslaven Jeronýmem Neduhou in: Babylon, studentský list pro seniory. Praha: Studentský spolek Babylon, roč. 19, č. 12, s. 5. 2010

²¹⁰ TESÁŘ, M. „Ty lumpy chytit a pověsit!“, Rozhovor s písničkářem JéJé Neduhou in: Folk [online] 2011, č. 1 [cit. 4. 2. 1015] Dostupný z WWW: <http://www.folkcountrry.cz/rozhovory/rozhovor-neduha_jeje0111.htm>

²¹¹ O Markétě Procházkové, Iljovi Bartoškově a hudební a životní etapě J. J. Neduhy na konci 60. let píše on sám v krátké autobiografické novele To, co se sem nehodí, kterou vydalo nakladatelství Maťa roku 2002.

Než vzniklo Extempore, pobýval roku 1969 tři měsíce v Londýně, kde na ulici hraním vydělával peníze tzv. „do klobouku“. Poté byl ještě tři měsíce v Holandsku a v Německu a jak sám vypráví: „To našťvaný Extempore vzniklo vlastně proto, že na podzim 1969 jsem se už nedostal ven.“²¹²

Po návratu ho na Karlově mostě oslovil mladý grafik a malíř Vlastimil Marek. Společně vydávali samizdatový časopis, který vznikl v hospodě U krále Brabantského. Jmenoval se různě, např. Satirinicoton nebo Emetík, atd. Také společně natočili tři písničky pro Československý rozhlas. Podle vzpomínek J. J. Neduhu se dvě z nich jmenovaly: „Malá žlutá kytky“ a „Proč závidíš“, na třetí si nevzpomíná.²¹³

Roku 1970 Neduha vystupoval opět v duu s Jiřím Hradcem. Vystoupili na prvním česko-moravském folkovém festivalu v Uherském Brodě, ze kterého se zachovala nahrávka. Hradec se ale chtěl soustředit na skupinu Matches of Lead.

V roce 1971 vytvořil Neduha nové duo s kytaristkou, houslistkou a zpěvačkou Jitkou Čádovou. V této době poprvé zazněl název celku „Extempore“. Pro lepší zvuk skupiny přijali ještě baskytaristu Jiřího Bártla, bubeníka Jiřího Šulu a na foukačku Františka Šimáka. „*Premiéra byla někdy v roce 1971 v Malostranské besedě. Uměli jsme jenom jednu skladbu. 'Give me some love!', ale ta stála za to ... trvala 40 minut a navíc byla v angličtině, což bylo v té době nemyslitelné!*“²¹⁴

Koncertovali i mimo Prahu, například v Mladé Boleslavi nebo v Prostějově. Jejich posledním počinem byla rocková mše „Missa–Solemnis-in-H Major“ pro chrám sv. Martina.

Následoval rozpad skupiny. Šula přijal nabídku hraní v undergroundu s Plastic People of the Universe a Bártl se Šimsou založili skupinu Adept. Ta se kvůli policejnímu zátahu v Českých Budějovicích (1974), kde měla vystoupit po Plastic People, dostala záhy také do podzemí.

---

²¹² MEZŘICKÝ, V. Plesnivý embryo a Pohřeb funebráka, Rozhovor Babylonu s rockerem Jaroslaven Jeronýmem Neduhou in: Babylon, studentský list pro seniory. Praha: Studentský spolek Babylon, roč. 19, č. 12, s. 5. 2010

²¹³ TESAŘ, M. „Ty lumpy chytit a pověsit!“, Rozhovor s písničkářem JéJé Neduhou in: Folk [online] 2011, č. 1 [cit. 4.2. 1015] Dostupný z WWW: <http://www.folkcountrý.cz/rozhovory/rozhovor-neduha_jeje0111.htm>

²¹⁴ TESAŘ, M. „Ty lumpy chytit a pověsit!“, Rozhovor s písničkářem JéJé Neduhou in: Folk [online] 2011, č. 1 [cit. 4.2. 1015] Dostupný z WWW: <http://www.folkcountrý.cz/rozhovory/rozhovor-neduha_jeje0111.htm>

Neduha hledal dál a zkoušel hrát s různými hudebníky jako Alexandr „Lesík“ Hajdovský, Petr Tittelbach alias Pickwick nebo Jiří Števich, ale nebylo to stále to pravé.

Uměleckou cestu nakonec našel v komponovaných pořadech, což potvrzuje Pavel Turnovský: „...východisko nalezeno v celovečerních pořadech písniček, absurdity, černého humoru, keců, legrácek a happeningů...“²¹⁵

Znovuobnovil spolupráci s Vlastimilem Markem, který údajně „se nemohl dívat na to, jak si nemohu najít bubeníka“²¹⁶ a naučil se hrát na bicí. Společně vymysleli nové skladby jako „Azbestovej guláš“, „Pumpař Jack“. Marek pak s Extempore bubnoval do roku 1975 a podílel se na prvních pořadech „Pohřeb funebráka“ a „Azbestovej guláš“. Také přinášel do skupiny k poslechu různé desky jako od Franka Zappy, Pink Floyd, Cpt. Beefheart, King Crimson a další interprety, kteří pak ovlivnili zvuk Extempore.

Roku 1973 Neduha přišel o profipřehrávky. Extempore tedy dále pokračovalo pod Svazem lidových hudebníků Praha. Plat byl jen 18 korun na hodinu na osobu. Důležité ale bylo, že mohli hrát, co chtěli - bez nutnosti předkládat texty ke kontrole. „I když se z třiceti domluvených koncertů podařilo udělat patnáct, tak jsme na tom byli pořád líp než Plastici, kteří mohli hrát jen soukromě, na svatbách atd.“²¹⁷

V této době J. J. Neduha získal přes svého kamaráda, Jiřího Křenka, možnost pracovat jako správce hřiště Hagibor, ke kterému patřila i klubovna a zároveň budoucí nová zkušebna. Zde vznikla první sestava rockového Extempore, přesněji The Naive EXTEMPORE Band s obsazením: J. J. Neduha (kytara, zpěv), Vlastimil Marek (bicí), Jaroslav „Jerry“ Tomášek (basová kytara) a Jiří Hradec (sólová kytara). „...to už jsem věděl, co chci ... Měl jsem plnej šuplík rychlejších skladeb, bláznivejších, jako Pumper Jack, Plesnivý embryo a tak.“²¹⁸ A na základě toho začal vznikat první komponovaný pořad Pohřeb funebráka aneb plesnivé embryo. Jak vypráví J. J. Neduha v pořadu Bigbít: „(pozn. píseň

---

²¹⁵ TURNOVSKÝ, P. Útěk do reality in: Černá kniha Extempore. 1. vyd. Praha: na vl. nákl. vydal Mikoláš Chadima, 1981, nestránkováno

²¹⁶ TESAŘ, M. „Ty lumpy chytit a pověsit!“, Rozhovor s písničkářem JéJé Neduhou in: Folk [online] 2011, č. 1 [cit. 4.2. 1015] Dostupný z WWW: <http://www.folkcountrry.cz/rozhovory/rozhovor-neduha_jeje0111.htm>

²¹⁷ MEZŘICKÝ, V. Plesnivý embryo a Pohřeb funebráka, Rozhovor Babylonu s rockerem Jaroslaven Jeronýmem Neduhou in: Babylon, studentský list pro seniory. Praha: Studentský spolek Babylon, roč. 19, č. 12, s. 5. 2010

Plesnivý embryo Jan) ... je záznam blekotání notorického alkoholika o půlnoci v Repre, kde dělal Jerry nočního hlídače a kde se chlastalo do rána. Tam se vloudil nějaký takovej človíček, týpek z ulice, a vyprávěl nám, že má takovýhle těžký halušky.²¹⁹

Plesnivý embryo Jan

hudba i text: J. J. Neduha

Viděl jsem kámoše stát u pultu, v Koruně, snídal...
Knedlíky s vomáčkou rád! Vobčas tam jíst sem ho vídal.

U něho starej chlap měl přednášku vo tom, že dá,
že jako, prej, kdyby chtěl, hned pro něj podnájem má!

Můj přítel se hned ptal: Za kolik by to tak bylo?
Za pajsku bysem to bral- by ještě na pivo zbylo!

Praha už tonula v tmách, když Jeník s dědouškem krácel.
Jeníček udělal: Ách! - když dědek klíč v kapse našel.

Plesnivým mantlem se přikryl, plesnivou žárovku zhasnul.
Pak do lahve dědek ho strčil. Ráno, když zjistil, že skápnul !!!

Áááá- můj přítel Jan se změnil v plesnivý embryo!
Áááá- a nyní spí uložen v lihu !
Áááá- můj přítel jak se změnil v plesnivý embryo!
Áááá- a nyní spí spánkem věčným !!!

I: Na lov zas dědek se vydá, dejte si pozor, vy mladší !
Mladounké chlapečky hledá - nejezte v bufetech radši!!! :l

---

²¹⁸ MEZŘICKÝ, V. Plesnivý embryo a Pohřeb funebráka, Rozhovor Babylonu s rockerem Jaroslaven Jeronýmem Neduhou in: Babylon, studentský list pro seniory. Praha: Studentský spolek Babylon, roč. 19, č. 12, s. 5. 2010

²¹⁹ HRABALIK, P. Extempore in: Bigbít: Internetová encyklopedie rocku [online]. [cit. 4.2. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/14-extempore/>>

Premiéra tohoto pořadu se odehrála v klubu 001 na Strahově v prosinci roku 1974. Co se týče pesimistického názvu a celé syrové nálady pořadu, vysvětluje to Neduha jednoduše: „No a mohlo být v té době něco veselého? Všechno jsme ironizovali a do všeho ryli. Vysmívali jsme se i škarohlídství a pesimismu, předposránkům a kariéristům, těm, kteří, aby mohli hrát za peníze, lezli do zadků a zpívali v Sokolově.“²²⁰

O Extempore začala mít zájem StB, kterou provokovala činnost J. J. Neduhy už od roku 1968. „Pohřeb funebráka“ přispěl svým dílem k provokaci kulturních inspektorů. Bohužel žádný archivní záznam StB z tohoto raného období se mi nepodařilo dohledat.

Další koncerty proběhly například v Labyrintu, Na Rokosce a znovu na Strahově. Aranžmá hudby opět dotvářel Jiří Hradec. Na perkuse se střídali Aleš Drvota²²¹ a Petr Křečan.

V tom samém obsazení (na perkuse hrál jen Drvota, Křečan odešel do hudební skupiny F.O.K.) vznikl v roce 1975 další program, Azbestový guláš. Aranžmá hudby opět zařídil Jiří Hradec.

Pořad je plný improvizací a delších kompozic, stejně jako tomu bylo u pořadu „Pohřeb funebráka aneb plesnivý embryo“. Písničky jsou sice kratší, ale opět v duchu Neduhovy poetiky plné sarkasmu a syrového humoru.

---

²²⁰ TESÁŘ, M. „Ty lumpy chytit a pověsit!“, Rozhovor s písničkářem JéJé Neduhou in: Folk [online] 2011, č. 1 [cit. 4.2. 1015] Dostupný z WWW: <http://www.folkcountryp.cz/rozhovory/rozhovor-neduha_jeje01111.htm>

²²¹ Aleš Drvota se dále na poč. 80. let mihl ve skupině Švehlík a později se zvyraznil se skupinou Omnibus. Jeho vrcholným projektem je založení hudební skupiny hrající reggae, Babalet.

Azbestovej guláš

hudba i text: J. J. Neduha

Říkám mámě denně tisíckrát
azbestovej guláš nemám rád.
Ona mi ho ale vaří furt, prej:
Tumáš guláš, tumáš guláš – náš!

Nepřejte si lidi znát
azbestovej guláš,
ten to umí zamotat!
Ten vám střeva pěkně zauzlí!
Tumáš guláš, tumáš guláš – náš!

Premiéra se konala znovu v Klubu 001 na Strahově. Nicméně tento pořad byl méně kompaktní.

Vlastimil Marek touto dobou dává najevo svou nespokojenost s Extempore, a zapříčiňuje tak zhoršení nálady a vztahů ve skupině. Nakonec odchází do Elektrobusu. Také Jiří Hradec odchází z Extempore a dále působí v divadle Semafor a později u Kardinálů Petry Černocké.

K Neduhovi, Tomáškově a Křečanovi roku 1976 nastoupil nový bubeník, Miroslav „Miriš“ Toman, a nový kytarista, bývalý člen skupiny Umělá hmota, Jiří Mareš. Skupina si upravila název na The Rock & Jokes Extempore Band.

Společně nacvičili nový pořad Stehlík. „STEHLÍK je mírné sci-fi dobrodružství dvojice hudebníků unesených jako vzorek na planetu Hudba. Ukáží se nepoužitelnými a jsou vráceni na zemi. Tady je pochopitelně čeká závratná kariéra rockových stars. Jejich příběh je propleten s osudy stehlíka (jejich maskota), který je krmí komerčními řečmi.

Oba hudebníci touží vrátit se na planetu Hudba, konec je zastihne na břehu pravěkého moře, nad hlavami zářící hvězdný oceán, v pozadí dunění valícího se kamení...²²²

K pořadu „Stehlík“ vyšla zřejmě první recenze koncertu alternativní hudební skupiny v oficiálním periodiku. Jedná se o recenzi společného vystoupení s oficiální hudební skupinou Abraxas na Novodvorské. Recenze vyšla v oficiálním časopise zabývajícím se populární hudbou, Melodie.

„...výkon skupiny měl sice daleko k mistrovství, Neduhův verbální humor nevyzněl vždy naplno, ani v instrumentální složce nebylo mnoho neobvyklého. Nic z toho však příliš nevadilo, na závadu nebyla ani trocha rozpačitosti, která zůstávala na hranici upřímné naivity a záměru. Nejdůležitější byl velmi těsný kontakt s publikem; během koncertu jsem si poněkud překvapeně uvědomil, že jsem se ani chvíli nenudil. Snad i proto, že se skupina na osvědčené klišé nespolehala, že se nesnažila šokovat náročnými, ale pečlivě okoukanými triky, a že tvůrčí myšlenka nebyla pohřbena pod nánosem pompy a předstírání...“²²³

V srpnu roku 1976 do skupiny přišel z již rozpadlé skupiny Elektrobus Mikoláš Chadima (zároveň nastoupil jako externí saxofonista undergroundové skupiny Old Teenagers), který obohatil zvuk o saxofon. Neduha měl s ním co dočinění již dříve. „Znali jsme se již z dřívějších dob a tuze jsme se neměli rádi. Přebíral mi děvče a tak jsem seděl U Glaubiců a brečel do piva. Když se potom moje milá E. ke mně vrátila, seděl Mikoláš U Glaubiců a brečel do piva. Pak si našla úplně někoho jiného, a tak se změnilo vše.“²²⁴

Nicméně Neduha chtěl zvuk plnější o saxofon. Chadima v lednu roku 1977 přivedl do skupiny i svou tehdejší přítelkyni, Martu Gotthard-Zelinkovou, hráčku na perkuse.

8. září roku 1976 Extempore odehrálo naposled pořad „Stehlík“ v Pardubicích a v nové sestavě se pustilo do přípravy pořadu Milá čtyř viselců s podtitulem „rocková opereta ze života oběšenců“. Libreto pochází z pera Neduhy. Hudbu složil z části Chadima a z části Neduha.

---

²²² TURNOVSKÝ, P. Útěk do reality in: Černá kniha Extempore. 1. vyd. Praha: na vl. nákl. vydal Mikoláš Chadima, 1981, nestránkováno

²²³ DORŮŽKA, P. „Vystoupení Rock&Jokes Extempore a Abraxas in: Melodie. 1977, č. 3

²²⁴ TESAŘ, M. „Ty lumpy chytit a pověsit!“, Rozhovor s písničkářem JéJé Neduhou in: Folk [online] 2011, č. 1 [cit. 6.2. 1015] Dostupný z WWW: <http://www.folkcountrry.cz/rozhovory/rozhovor-neduha_jeje0111.htm>

Sestava byla následující: J. J. Neduha (kytara, zpěv), Jaroslav „Jerry“ Tomášek (basová kytara), Jiří Mareš (sólová kytara), Miroslav Toman (bicí), Mikoláš Chadima (saxofon, zpěv), Marta Gotthard-Zelinková (perkuse). Petr Křečan po éře pořadu Stehlík opět odešel ze skupiny k hudební skupině Švehlík.

„Milá čtyř viselců“ se zkoušela v domě na Haunspalce, u rodičů kytaristy J. Mareše. Premiéra byla na Strahově 23. listopadu 1976 v Klubu 001. Moc lidí se jí nezúčastnilo. Dále s pořadem vystoupili v Pardubicích, v pražském R-klubu a na znovu na Strahově, tentokrát v plném sále.

V následujícím roce se konal koncert 16. 2. 1977 v R-klubu. Zde byl pořad uveden jako „jazzrocková opera“, což byl omyl, který v úvodu koncertu Neduha opravil. Dále vystoupili opět 22. 2. v Klubu 001 na Strahově.

Podle Neduhy je pořad „Milá čtyř viselců“, prezentovaný 9. 4. 1977 v Lucerně na V. Pražských jazzových dnech, to nejlepší, co s Extempore udělali. Jedná se o morytátový příběh z třicetileté války. Čtrnáctiletá komteska Marta prchá před nechtěným nápadníkem maršálkem Vilémem, kterého jí zvolil její otec. Na cestě se potká s exulanty v čele s J. A. Komenským, který jí nabídne, aby s nimi odešla do Polska, což odmítá. Dále se setká s loupežníky Filipem Medkem a Janem Cimbůrkem, se kterými chce uzavřít spojenectví, ale oni se o ni poperou k smrti. Nakonec potká čtyři vojenské zběhy a jejich tři marcipánky (konkubíny). Ty v Martě vidí konkurenci a udají ji zemskému maršálkovi, což je Vilém. Vilém se rozhodne zběhy i marcipánky potrestat oběšením a Marta nakonec zešílí pod jejich mrtvolami.

Členové skupiny vystoupili nalíčení jako umrlci a celkový vzhled dotvářel i jejich kostým. Stejně tak i vypadali herci pantomimického divadla Paskvil,²²⁵ kteří pro tento projekt navázali s Extempore spoluprací. Na začátku koncertu byli mimové ukryti pod černou plachtou, z níž vykukovaly bílé končetiny. Postupně zpod plachty vylézali a na jevišti mezi sebou bojovali. Vrcholem bylo vstoupení maršálka mezi posluchače, které bil dřevěnou šavlí.²²⁶

---

²²⁵ Pantomima skvělých iluzí; vedl Jiří Kočí. Vystupovali v Malostranské rychtě.

²²⁶ RADOCHOVÁ, P. Pódiové prezentace českých undergroundových a alternativních hudebních skupin, bakalářská diplomová práce na Ústavu hudební vědy na FFMU Brno, Brno 2009. s. 15

Extempore mělo s pořadem velký úspěch a v programu Pražských jazzových dnů byla uvedena pochvalná recenze: „...Extempore již dlouho před koncertem svou čtyřicetiminutovou skladbu pilovalo a bylo to na kvalitě jejich vystoupení vidět. Kromě vynikajícího Mikoláše Chadimy zaujala v operetě ze třicetileté války i pantomima Paskvil Pavla Kočího. Odvážné umělecké ztvárnění Neduhova dílka vyrazilo publiku dech a provokovalo jej. Všichni diváci tuto provokaci přijali, ba co více, nechali se jí odvázat tak, že toho ani následující soubory nelitovaly.“²²⁷

Další recenze Jana Rejžka: „Zdalo se, že textová parodie mordýřských legend nepřekonala svou mělkost. Také 'zappovské vlivy' byly příliš patrné a nemuzikální zpěv Neduhův dráždil. Objevem se stal syrový projev tenorsaxofonisty Mikoláše Chadimy. Od Neduhova Extempore, Mládkovců českého jazzocku, čekám příště vycizelování výrazu a víc sebekritiky.“²²⁸ Recenze Antonína Matznera: „Problémem souboru Extempore je, že bohužel není zatím k čemu přidávat, že hudební stránka věci je ve stávající podobě dosti skromná, jinými slovy spoustou rozmanitého koření zde přichutili na můj apetýt až příliš málo masa.“²²⁹

Na výsledku po představení pořadu padl pro Extempore nezapomenutelný výrok. „Jen si nemyslete, že jsme ty vaše pohádky neprokoukli! Tak voni, jako ty lumpy, nakonec chytanou a pověsej! Nemyslete si, že nevíme, na koho to myslíte!“²³⁰ K tomu Neduha dodává: „Měli strach? Špatné svědomí? Určitě ne, hledali záminku...“²³¹

V oficiálním dokumentu StB bylo o pořadu zaznamenáno: „*V průběhu vystoupení docházelo ze strany člena skupiny NEDUHY k nevhodným politickým výrokům. Celé*

---

²²⁷ Recenzní text k programu V. Pražských jazzových dnů cit.: KOUŘIL, V. Jazzová sekce v čase a nečase 1971 – 1987. 1. vyd. Praha: Torst, 1999. s. 124

²²⁸ REJŽEK, J. citován in: KOUŘIL, V. Jazzová sekce v čase a nečase 1971 – 1987. 1. vyd. Praha: Torst, 1999. s. 125

²²⁹ MATZNER, A. citován in: KOUŘIL, V. Jazzová sekce v čase a nečase 1971 – 1987. 1. vyd. Praha: Torst, 1999. s. 125

²³⁰ Neznámý autor. historie in: Je Je Neduha & Extempore [online]. [stav k 5.2. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.extempore.sneznik.cz/historie.htm>>

²³¹ TESAŘ, M. „Ty lumpy chytit a pověsit!“, Rozhovor s písničkářem JéJé Neduhou in: Folk [online] 2011, č. 1 [cit. 6.2. 1015] Dostupný z WWW: <http://www.folkcountrry.cz/rozhovory/rozhovor-neduha_jeje0111.htm>

vystoupení skupiny působilo negativně včetně obsahu písně, v níž je opěvovaná narkomanie.“²³²

Úvodní sloky / viselci:

Milá čtyř viselců

hudba: J. J. Neduha, M. Chadima, J. Tomášek, J. Mareš

text: J. J. Neduha

viselci: Naposled se napijeme, naposled se najíme.

S holkou svou se pomilujem,
než svůj život skončíme...

Ze dne na den živoříme, ze dne na den žijeme
naposledy škytnem, prdnem,
pod kytíčky půjdeme...

Kde nás bílá bába s kosou, kde nás skosí, nevíme.
Někde v polích – nebo v lukách,
Tak se radši napijme!

Až nás chytnou,
naše hříchy zabubnují na „těřichy“!
Šavlička pak píchý, píchý,
rozpáře nás jako cíchy!!!

Naposled se napijeme, naposled se najíme,
s holkou svou se pomilujem,
škytnem, prdnem – půjdeme!!!

V květnu měla skupina naplánované vystoupení v Olomouci, ale Státní bezpečnost se postarala o jeho zrušení. Slovy poručíka Šmída: „Již z předloženého programu bylo

---

²³² Archiv bezpečnostních složek (dále ABS), fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Návrh na provedení profylaktického opatření v problematice „volná mládež“ č. sv. 23 860, 19. 4. 1977, s. 3

zjištěno, že se jedná o vystoupení, ve kterém jsou politické závady. Bylo na okresním kulturním středisku Olomouc učiněno opatření, aby skupina Extempore nemohla v Olomouci vystoupit.²³³

Derniéra „Milé čtyř viselců“ se konala v Pardubicích v klubu Na Drážce 5. 9. 1977.

Pořadem si Extempore získalo přívlastek „objev sezony“, čímž se dostalo do zorného pole Státní bezpečnosti. V podstatě od V. Pražských jazzových dnů můžeme sledovat zvýšení zájmu o skupinu, který dále stoupal.

Díky pořadu získalo Extempore nového manažera, Pavla Turnovského, který u skupiny setrval až do jejího rozpuštění v roce 1981.

Po dohrání „Milé čtyř viselců“ začala skupina zhudebňovat další Neduhovo libreto s názvem **Meducínka**. Pro názorové rozpory se jej ale nepodařilo zhudebnit, tudíž se rozhodli pro nový pořad. Ten měl název **Ebonitový samotář** a každý člen Extempore vytvořil hudbu k jeho části. Pořad byl proto v porovnání s „Milou čtyř viselců“ méně kompaktní a po hudební stránce krokem zpět.

Texty k písničkám opět napsal J. J. Neduha. Nesou s sebou vše, co je pro něho typické.

Humor a ironie:

Pod pultem, pod pultem

hudba: M. Chadima

text: J. J. Neduha

Nikdo se nedívá a tak si trochu ulej
pět deka pod pultem...

pod pultem, pod pultem – v tom je teď naše spása
libový uzžený...

Spartičky za pětku a myslivcem to zalej
pod pultem, pod pultem...

---

²³³ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Extempore – sdělení, 1. 6. 1977, s. 29

Humrovej chlebíček, šunčíčka, uheráček
pod pultem, pod pultem!

Ta slečna, co tu šla, čeká na Cadillaca
tak jí dej – to co chce!

My sme krám řeznickej, tak ukradnem, co můžem
pod pultem – pod pultem!!

Když 'sme stát dělnickej – můžem krást kudy „pudem“
pod pultem – pod pultem!!!

Dialog:

Pane vedoucí dobrej den! Nebyly by tam jedny spartičky?

Cožé? Spartičky? Ty už 'sem měsíc nedostal!

Šéfe, za pětku! Se podívejte estli náhodou...

...No, jedny...poslední! Tumáte mladej.

Dobrej den pani vedoucí, tomámedneskahezkycó!

Hmmm...

Já jenom 'du vokolo, žejo, tak si povídám ... neměla byste náhodou myslivečka?

Cóžé?

Myslivce, myslivečka!

To už nemám půl roku čoveče!

Podívejte já to nechci zadarmo ... Já 'sem instalatér!!

Vás mi soslalo samo nebe! Samozřejmě, stavte se odpoledne,
nějak se domluvíme!!!

Pod pultem – pod pultem

Melancholie:

Děsím se

hudba: M. Chadima

text: J. J. Neduha

Děsím se dlouhých prázdných dnů,
kdy odcházím sám a sám
od sebe dál, zpět do svých snů
kdy sotva štěstí komu dám.

Já doufám, já doufám, já doufám...

Děsím se hloupých prázdných slov
slýchám je často nastokrát
štěstí si přeji, dobrý lov
když zdrav se vracím, bývám rád...

Já doufám....

Společně „Ebonitového samotáře“ nacvičili při pobytu v Řepčicích u Litoměřic a premiéru měl 16. 9. 1977 v Praze v Karlínské besedě. Další koncerty se konaly v Novosedlicích v Teplicích 7. 10. 1977 a 15. 10. ve Všenorech. Ke koncertu ve Všenorech existuje dostupný záznam StB zapsaný na základě výpovědi informátora z okolí skupiny. Mimo samotné konání koncertu policii zaujalo, že mezi návštěvníky koncertu kolovaly nahrávky skupiny Plastic People of the Universe.²³⁴

Názorové neshody ve skupině přesto přetrvávaly, a tak Jaroslav „Jerry“ Tomášek a Miroslav „Miriš“ Toman oznámili, že po dohrání Ebonitového samotáře odcházejí ze skupiny. Tomášek se pak objevil se skupinou Stehlík a později emigroval do Kanady.

Pořad odehráli ještě 10. prosince 1977 v Čáslavské ulici v Tesla klubu a 1. března 1978 ve vysokoškolském klubu v Řeznické. 15. března se konala derniéra v pražském klubu Eden.

---

²³⁴ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Extempore – AZ, 19. 10. 1977, s. 42 - 43

V roce 1978 do skupiny přibyl Stanislav Simon (kytara, zpěv), a jelikož postrádala bubeníka, na spolupráci se znovu dohodli s Petrem Křečanem.

Začal vznikat další pořad, **Dům č.p. 112/34**, známý také jako Radimovka. I k tomuto pořadu napsal text Neduha. Hudbu složil Mikoláš Chadima. Sestava vypadala takto: J. J. Neduha (zpěv, kytara), Mikoláš Chadima (zpěv, saxofon), Marta Gotthard-Zelinková (perkuse), Slávek Simon (basová kytara), Jiří Mareš (sólová kytara), Petr Křečan (bicí). Premiéra se konala 24. března roku 1978 v Dubí u Teplic.

20. 5. 1978 skupina předvedla pořad v Lucerně v rámci VI. Pražských jazzových dnů. Na pořadu spolupracovala s profesionálním sborem C&K Vocal.²³⁵

Koncert se vyznačoval syrovostí, hudbou a textem, který posluchače „nenechal v klidu“.

---

²³⁵ Cerha a Kantor Vocal; profesionální soubor založení v roce 1971; v rámci možností se snažili o tvorbu nepoplatnou režimu.

Hudba: M. Chadima

text: J. J. Neduha

Dům náš neusíná, dům náš samá špína,
Dům náš na dno pívá, spát nechce se nám.

Dům náš v noci tančí, dům náš v noci jančí,
Dům náš na dno pívá, spát nechce se nám!

Zase nemohou sousedi spát,
zase půjdou policii vyburcovat.

Ta že nás zná, nechá nás pít a tancovat.
Nechá nás pít a milovat.

V Černé knize Extempore je o pořadu napsáno: „*V temném recitativu vypovídá Neduha o pocitech unavené a zbité generace dnešních třicátníků.*“²³⁶

Recitativ:

text: J. J. Neduha

Tady vězí onen zakopaný pes! Koupili jsme si štěňátko, utloukli
jsme je zakrátko. Dali jsme za ně celý svůj život, své naděje,
sny a tisíc Káčees! Tady vězí onen zakopaný pes!
V hrobě mělkém byt', však pojmouti dokázal mršinu iluzí
generace naší celé!
Tady vězí onen zakopaný pes!!!...
Na dvorku domu číslo popisné sto dvanáct se náhrobek tyčí...
Pes?
Jitrničku sežral!!!
Tady vězí, tady vězí, tady vězí onen zakopaný pes!!

---

²³⁶ TURNOVSKÝ, P. Útěk do reality in: Černá kniha Extempore. 1. vyd. Praha: na vl. nákl. vydal Mikoláš Chadima, 1981, nestránkováno

O hudbě Chadima napsal: „Celá skladba byla napsána jako třikrát se opakující motiv. Taková polyfonní proplétka nad tvrdým rytmem. Po prvním základním motivu přišla písnička, nějaký vyhrávky a sólo na kytaru. Znovu základní motiv, tentokrát v rychlejším tempu, nějaký vyhrávky, krásnej Jardův recitativ, sólo na altku, sólo na bicí s přednatočenejma páskama, písnička, znovu základní motiv...“²³⁷ Za zmínku stojí i kytarové sólo Jiřího Mareše, které trvalo okolo osmi minut. J. J. Neduha ho řadí do pokladnice světových kytarových sól.²³⁸

Připravené měli i převzaté skladby pro doplnění potřebného času pro koncertní vystoupení. Jednalo se o oblíbené interprety jednotlivých členů souboru. Například skladby od Free, Edgar Broughton Band, Gun, Old Jude's Mother.

Scéna byla doplněna o popelnice, na které členové skupiny bubnovali, a o ohňovou show.

Po Pražských jazzových dnech odchází ze skupiny Petr Křečan, jelikož v této době zakládá skupinu Kilhets. Dále po domluvě odchází Jiří Mareš, který se orientoval na jazzrockovou hudbu. Ve skupině skončil i Jaroslav J. Neduha, který se již cítil unavený především z častých policejních výslechů. Také chtěl dělat jinou hudbu, která s Extempore nebyla možná.

*„Nehodlám skončit s veřejným vystupováním. Asi je těžko pochopitelné, že mohu být prostě unaven: věčným pájením, vyspravováním, nespolehlivostí aparatur, sháněním strun, vyjednáváním, oběháváním a taháním aparatur. S Karlem Navrátilem chci dělat se španělkami písničky starší i úplně nové...“*²³⁹

---

²³⁷ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 134

²³⁸ Alternativní scéna II (1977- 1981) in: BIGBIT, dokument České televize. Režie: Václav Křístek, 1998 – 2000 [online]. [vid. 18.2. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/14-extempore/>>

²³⁹ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV Neduha – AZ. nedatováno, s. 40

Název skupiny přenechal novému vedoucímu, Mikoláši Chadimovi. Poté založil společně s Karlem Kryštofem Navráilem a Vasilem Šnajdrem novou hudební skupinu Mezanin.

4.1.1 Mezanin

„Mezanin symbolizuje to, že jsme zase nechtěli být ani v undergroundu, ani v popíku. Chtěli jsme dělat muziku hravější, odpočinkovou, proaranžovanější folkový písničky, který jsem nemohl uplatnit v Extempore.“²⁴⁰

S Mezaninem uskutečnili čtyři koncerty. Kulturním dozorcí hledali záminky, jak Mezanin „zastavit“, a tak kvůli prvnímu vystoupení U Záborských klub na rok zavřeli. Další vystoupení bylo Na Dobešce, kde během vystoupení dělali narážky na kulturní inspektory a ti se pak postarali o to, že klub úplně uzavřeli. Během vystoupení na svatbě na Jílovišti přijelo celé přepadové komando. Roku 1982 emigroval Vasil Šnajdr do Rakouska. Poslední koncert – jam session - se uskutečnil s Plastic People a DG 307 v hospodě v zahradě Kinských, která pak vyhořela.

4.1.2 Rotunda

Další Neduhovou aktivitou bylo hraní a zpívání písní s náboženskou tematikou při „Hudebních nešporech“ v Rotundě sv. Kříže v Praze v letech 1968 - 1983. Program vedl farář PhDr. Miloš Josef Pulec.²⁴¹ Jedná se o nejvíce kontroverzní osobu moderních dějin české starokatolické obce. V roce 1970 byl na žádost věřících a farní rady biskupem Augustinem Podolákem suspendován. On však rozhodnutí nerespektoval a ve službě zůstal. Naopak za pomoci komunistické státní správy se mu podařilo podnitit sesazení úřadujícího biskupa Podoláka, čímž se dostal do oficiálního čela starokatolíků. Diskreditovaný biskup nato kolem sebe vytvořil „podzemní“ větev starokatolické církve. Po roce 1989 se Pulec ocitl v podobné situaci jako biskup Podolák na počátku sedmdesátých let, jelikož se stal terčem kritiky a ztratil své postavení v církvi.

---

²⁴⁰ HRABALIK, P.: Extempore in: Bigbít: Internetová encyklopedie rocku. [online]. [cit. 7.2. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/14-extempore/>>

²⁴¹ Velmi zdařile se osobností Miloše Josefa Pulce v rámci starokatolické církve zabývá ve své diplomové práci Davida F. Wagner z Katedry dějiny a didaktiky dějepisu Pedagogické fakulty UK. WAGNER, F., W.: Miloš Pulec a Starokatolická církev, diplomová práce na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2014

Z pohledu starokatolické církve je hodnocen negativně, jak je vidno například na oficiálních internetových stránkách Starokatolické církve v Praze, kde je v úvodu podepsán biskup a farář pražské farnosti, Dušan Hejbal.

Jak tedy došlo ke spolupráci s někým, jako byl Jaroslav Jeroným Neduha? Ten vypráví, že farář Pulec šel náhodou po Karlově mostě, kde Neduha hrál, a nabídl mu vystupování v Rotundě sv. Kříže. Neduha tam pak vystupoval až do Pulcovy smrti. K rozporuplnému vztahu Pulce k režimu Neduha říká: „... ačkoliv názory na něj, jaký byl, se nyní liší, nám pomohl velice ... i když třeba zde jsou domněnky o různých spolupracích s různými nekalými institucemi. Tak na druhou stranu se mu pod svícem podařilo udělat mnoho hezkých kulturních a náboženských programů a pomohl mnoha lidem.“²⁴²

Samozřejmě ani tato činnost se nevymkla pozornosti Státní bezpečnosti. Té bylo trnem v oku to, že Neduha do kostela přitahoval mládež, kterou tak mohl svými texty písní ovlivňovat proti politice KSČ.²⁴³ Fakt, že Neduha zřejmě rád provokoval, dokládá (nejen) záznam na policejním spisu, dle kterého Jaroslav „Jerry“ Tomášek po návštěvě Rotundy prohlásil: „Bylo to dobrý a nadávalo se na komunisty!“²⁴⁴

Někdy na podzim vzniklo trio PAX, jehož název vymyslel farář Pulec, ve složení Jaroslav J. Neduha, Karel K. Navrátil a Vasil Šnajdr. Pax vystupoval v Rotundě jako součást Pulcových kázání. Státní bezpečnost stále více znepokojoval zájem mladých lidí o programy v Rotundě, tudíž tuto akci začala řešit jako problematiku „volné mládeže“ s cílem ukončení těchto vystoupení.

Tlak na Neduhu ze strany StB byl stupňován, a tak v červnu roku 1983 se rozhodl emigrovat do Rakouska. „U výslechu na Bartolomějské mi v roce 1982 pravili: 'Pane Neduhu, vy máte rád mladý holky...' Já jsem si naivně zažertoval: 'Inu, kdo by měl rád starý báby?' Oni na to: 'Ale vy jste to přeháněl. My tady máme výpovědi nezletilých děvčat

---

²⁴² VEPŘEK, K.,: Jaroslav Jeroným Neduha a jeho meditace [online] 7. 12. 2008, [cit. 19. 3. 2015] Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/hudba/_zprava/jaroslav-jeronym-neduha-a-jeho-meditace--524710>

²⁴³ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Náboženské večery v Rotundě u Čechova mostu v Praze 1 za účasti faráře Miloše Pulce a Jaroslava Neduhu z okruhu skupiny Extempore, které jsou kriticky zaměřeny proti socialistickému zřízení u nás, 18. 10. 1979, s. 94

²⁴⁴ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Protipolečenské setkání v Rotundě u Čechova mostu v Praze 1 za účasti hudebníka Jaroslava Neduhu a faráře Miloše Pulce pod názvem „Hudební nešpory“, 21. 4. 1980, s. 114

a jejich rodičů. Tak si vyberte: Na osm a půl roku nepodmíněně do vězení nebo do Vídně a nikdy zpátky!' A tak jsem vstal a šel. Říkali, že 'moje žádost bude přednostně vyřízena'. A vleklo se to rok a k výsledkům mě vozili i třikrát týdně!²⁴⁵

Z března roku 1983 pochází pohovor Neduhy na stanici StB, kde potvrzuje, že se hodlá vystěhovat. Jeho osoba byla zařazena do akce „ASANACE“²⁴⁶ s cílem jeho vystěhování se ztrátou českého občanství.²⁴⁷

Po příjezdu do Vídně roku 1983 obnovil Neduha s Vasilem Šnajdrem a rakouskými hudebníky tzv. vídeňské Extempore neboli Extempore blues band Wien. Hráli i třikrát týdně. Zde se Neduha sblížil s Karlem Krylem, za kterým jezdil do Mnichova, anebo Kryl pobýval u něho ve Vídni. Vídeňské Extempore ho doprovodilo u písni „Jedůfka“ a „Omezená suverenita“.

4.2 Extempore Mikoláše Chadimy (1978 – 1981)

Vraťme se ale do roku 1978, kdy Extempore, nově s vedoucím Mikolášem Chadimou, výrazně změnilo složení a název. The New Rock & Jokes Extempore Band nyní vypadalo následovně: Mikoláš Chadima (saxofon, zpěv, kytara), Slávek Simon (basová kytara), Josef Záruba (sólová kytara), Stanislav Staněk (bicí), Marta Gotthard-Zelinková (perkuse).

Společně nacvičili pořad **Zabíjačka**.

Slova napsal Chadima a zároveň složil i hudbu. Hrabalík o textu píše: „...oproti Neduhově veselé naivnosti Chadima vkládá do textů hodně chmurné vize s patřičnou dávkou sarkasmu a černého humoru, v nichž pranýřuje konzumní společnost (symbol prase) a čecháčkovskou malost...“²⁴⁸ a přímo Chadima na jeho vznik vzpomíná: „V krátkosti jsem si načrtl hlavní osu příběhu, který měl spočívat v tom, že tentokrát prase unikne svému osudu a místo něj nappou do jitrnic vraha – řezníka. Na tento základní příběh měly být

---

²⁴⁵ TESÁŘ, M. „Ty lumpy chytit a pověsit!“, Rozhovor s písničkářem JéJé Neduhou in: Folk. [online] 2011, č. 1 [cit. 6. 2. 1015] Dostupný z WWW: <http://www.folkcountrry.cz/rozhovory/rozhovor-neduha_jeje0111.htm>

²⁴⁶ Akce „Asanace“ byla podepsána ministrem vnitra, Jaromírem Obzinou, v roce 1977. Měla za cíl vystěhování nepohodlných osob, zvláště signatářů Charty 77, ze země.

²⁴⁷ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Záznam o pohovoru – Neduha, 9. 3. 1983, s. 216 - 217

²⁴⁸ HRABALÍK, P. Extempore in: Bigbít: Internetová encyklopedie rocku [online]. [cit. 7. 2. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/14-extempore/>>

namontovány názory na okolní svět. Byl to tedy 'příběh takřka ze života', jak říkal Jarda (pozn. Neduha), a i když byl, na rozdíl od Jardových, zasazen do současnosti a neměl onen veselý a optimistický konec, byl svým zpracováním poplatný starému Extempore.²⁴⁹ Velmi zasvěceně dílo analyzuje Pavel Turnovský: „Je to zabíjačka jiná, než známe z Ladových obrázků ... Žranice by dopadla stejně špatně, i kdyby bylo snědono prase. Tady nehraje roli osudové, velkolepě pyšné a tragické Zlo ... hledající osvobození ve vzpouře proti Systému, ale zlo každodenní, pohodlné, otupělé, zlo průměrné strachem o žvanec, prostě zlo zbabělé.“²⁵⁰

Co se týče hudby, tak byla energičtější a syrovější než kdykoliv předtím a nese stopy vlivu nové vlny.

V. téma:

Žranice

hudba i text: M. Chadima

Prase jíme, to se máme
všechno sníme, nenecháme nic.

Po bradě nám tečou tuky
budem zdravý jako buky.

Už první z nás blizou,
řvou při tom a vyjou!

Hlavně že nám chutná
že chtělo prase taky žít
to je nám všem „putna“!!

Kde však řezník nachází se,

---

²⁴⁹ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 175

²⁵⁰ TURNOVSKÝ, P. Útěk do reality in: Černá kniha Extempore. 1. vyd. Praha: na vl. nákl. vydal Mikoláš Chadima, 1981, nestránkováno

proč nepochutnává si na té kráse?

To co v chlívku hlučí?
To prase chrochtá a kvičí!

Že by místo vepřovýho
najedli jsme se člověčího?

Cos nám to, pantáto, předložil?
A jak jsi s řezníkem naložil?
Snad místo prasete použil?

Hosté drazí, já nezabil Nedopila.
Byla to náhoda nemilá, a když jsem
vás domů nechtěl poslat s prázdnou,
takovou ostudu mít,
musel jsem řezníka použít.

BYL TO ŠPÍNA CHLAP
KRAD' A NIKDO HO NEMĚL RÁD!

Souběžně vznikla i skladba **Jaro, léto, podzim, zima**. Jak tvrdí Chadima, tato skladba byla definitivním oddělením od Extempore J. J. Neduhy.²⁵¹

Název skladby byl inspirován dobovým vtipem: „Kdo jsou největší nepřátele sovětského zemědělství? No přece: jaro, léto, podzim, zima!“

Skladba byla vytvořena jen v hrubých nárysech, proto měli hudebníci prostor pro vlastní invenci. „Mým záměrem bylo napsat skladbu tak, aby nás bavilo hrát ji déle než obvykle nadřené pořady. Použil jsem v ní několik starších témat a notový zápis, kde byly v notách jen ty starší témata a rytmický vzorce ... nejdůležitější pro mě byla část třetí, Podzim. Rozhodl jsem se, že si prohodíme nástroje tak, aby každý hrál na nástroj jemu

---

²⁵¹ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 179

co nejvíce vzdálený ... Marta k bicím, Sláva saxofon, Pepa percussions, Staněk baskytaru, já kytaru. Marta bubnuje 'Sparta do toho!'. Přidává se basa, perkuse, kytara. Sláva sólo na saxofon. Po chvíli kytara čtyři kila. Zpěv. Free – bordel.²⁵²

Příklad bláznivosti textu:

verse 2.

Jaro, léto, podzim, zima

hudba: Extempore

text: M. Chadima

Každý JARO makám jako šroub,

abych se připravil na LÉTO.

Každý LÉTO makám jako šroub,

abych se připravil na podzim.

Každej PODZIM makáááááám!!

Turnovský skladbu líčí velmi svérázně: „*Posluchač má mít dojem, že přihlíží černé mši, kterou slouží banda schizoidů v elektrárně...*“²⁵³

Každopádně díky velkému prostoru pro improvizaci nebyla skladba nikdy zahrána stejně a znamenala hnací motor pro vývoj skupiny Extempore.

---

²⁵² CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 178

²⁵³ TURNOVSKÝ, P. Útěk do reality in: Černá kniha Extempore. 1. vyd. Praha: na vl. nákl. vydal Mikoláš Chadima, 1981, nestránkováno

Premiéra kompletně secvičeného pořadu „Zabíjačka“ se konala 23. února 1979 v sále U Záborských. „Show jsem si představoval jako konfrontaci studených scénických efektů a horké muziky. Hudebníci měli vypadat jako utopenci vytažení z vody po čtrnácti dnech...“²⁵⁴ Každý měl na sobě jiný kostým. Například Mikoláš Chadima byl oblečen celý jako punker. Záměr byla parodie na televizní estrády.

Důležitým počinem bylo, že Chadima otextoval některé punkové skladby, a tak se Extempore stalo jedním z průkopníků punkové hudby u nás. Například na skladbu od punkové skupiny Wire popsal Chadima velmi naturalisticky, jak se cítil u zubaře během svých bolestí v koleni. Skladba se jmenuje „Láva a štáva“.

Láva a štáva

hudba i text: M. Chadima

Velký bolesti zubů jsem měl
d'ál jsem všechno možný, abych na ně zapomněl
tlouk' jsem hlavou do zdi a přitom řval
zub mě bolí, zub mě bolí, zub mě bolí
jau!!!
zub mě bolí, zub mě bolí
teče mi z něj
šťáva!!!

Šel jsem k panu zubařovi
a on mi udělal do zubu díru
nacpal do ní vrtačku, joj vzal mi míru
tlouk' jsem hlavou do zdi a při tom řval
zub mě bolí, zub mě bolí, zub mě bolí
jau!!!
zub mě bolí, zub mě bolí
teče mi z něj
láva!!!

---

²⁵⁴ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od requalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 179

Počátkem roku 1979 členové skupiny museli obnovit platnost svých přehrávek. Přihlásili se na přehrávky Svazu lidových hudebníků. Pro tento účel secvičili převzaté skladby s Chadimovými texty, které pak hráli na tanečních zábavách. Přehrávkami prošli.

V dramatickém duchu se nesla taneční zábava konaná dne 3. 3. 1979 v **Libouchci** u Ústí nad Labem. Extempore zde předvedlo zábavu v punk - rockovém stylu. „*Předváděli jsme punk show včetně plivání, vyplazování jazyků a dalších legráček. Tanečníci se nám za to odměňovali divokým bizarním tancem.*“²⁵⁵

V noci po koncertě k nim přišli na hotel zástupci Veřejné bezpečnosti a žádali povolení k veřejným produkcím, povolení zřizovatele a občanské průkazy. Jejich záměrem bylo zatčení Jaroslava J. Neduhy, který již - pro jejich zklamání - ve skupině nepůsobil. Poté odjeli.

Následující den si skupina vyžádala písemné hodnocení od pořadatele zábavy, Jana Pelcmana. Hodnocení obdržela kladné a poté se vrátila do Prahy.

Dne 29. 3. 1979 byl odveden k výslechu Mikoláš Chadima a poté i ostatní členové skupiny, kteří byli k zastižení. Chadima byl obviněn z výtržnictví podle § 202/1 trestního zákona a organizování srazu protistátních živlů. Dále mu bylo vyčteno užití vulgárních slov v úvodu koncertu. Dle vzpomínek Chadimy, Jan Pelcman a František Randák se o něm na policii vyjádřili jinak, než bylo v hodnocení, které sepsal Pelcman po skončení koncertu: „*Oba dva svorně tvrdili, že jsem skákal jako šašek, byl sprostý, hulákal a provokoval publikum k výtržnostem.*“²⁵⁶

V důsledku těchto událostí nesměl Chadima po dobu vyšetřování uvádět koncerty skupiny a vedoucím se na čas stal Slávek Simon.

Pro zajímavost, StB na základě informací utajeného zdroje došla k závěru, že členové skupiny během koncertu užívali návykové látky. Jak se tomu stalo, je možno vidět na záznamu z dubna 1979, kdy informátor, který se setkal s Jiřím Hradcem, vypovídá,

---

²⁵⁵ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 182

²⁵⁶ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 187

že Hradec řekl: „...je to těžké, pokud se 'něco vezme', tak je hned průšvih...“²⁵⁷ Na tomto základě si policista zapsal, že členové skupiny požili psychotropní látky.

Během výslechů se policisté snažili z Chadimy získat přiznání k výtržnosti a užití vulgarismů, které jim neposkytl, a nakonec byl propuštěn. Simona, Zárubu a Staňka nezastihli. Vyslýchána byla jen Marta Gotthard-Zelinková. Pavel Turnovský se na výslech dostavil sám na základě telefonické domluvy se Státní bezpečností.

Případ byl nakonec uzavřen jako přestupek podle § 19 zák. č. 60/1961 Sb. MNV Libouchec, okr. Ústí nad Labem s odůvodněním: „*V průběhu vyšetřování bylo zjištěno, že v zájmu skupiny bylo, aby zábava proběhla bez výtržností, čemuž nasvědčuje dvojí výzva Mikoláše Chadimy k zachování pořádku a respektování pokynů pořadatelů. Mikoláš Chadima při uvádění programu použil několikrát neslušných slov, což bylo posouzeno některými přítomnými osobami. Podle stanoviska nadřízené prokuratury jeho jednání nenaplnuje skutkovou podstatu trestního činu výtržnictví.*“²⁵⁸

Souhrnem šlo především o vytvoření dalšího velkého případu, jako byl případ s Plastic People. Na rozdíl od Plastic People ale Extempore mělo platné povolení k hraní od přehrávkové komise Svazu hudebníků Praha, mělo svého zřizovatele a celkově bylo známější mezi lidmi. To vše pravděpodobně pomohlo k tomu, že případ nedošel až k soudu.

Případ „Libouchec“ každopádně signalizoval sílící tlak, který měl za cíl zatlačení skupiny do undergroundu a její následné zničení.

Poprvé od vystoupení v Libouchci skupina hrála na zábavě v Milevsku 18. 5. 1979. Zde vše proběhlo bez problémů. Skupina dostala kladné hodnocení, které obratem zaslala do Ústí nad Labem.

22. 5. – 27. 5. 1979 Jazzová sekce pořádala VIII. Pražské jazzové dny. Kvůli událostem v Libouchci Extempore nedostalo povolení k účasti. Skupina přesto vystoupila, neoficiálně, a to hned první den v sále klubu Eden, který nespadá pod kulturní inspektorát hlavního města Prahy. Dále ještě vystoupila poslední den akce na parníku Děvín.

---

²⁵⁷ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, skupina Extempore – výtržnost v severočeském kraji – poznatky, 28. 4. 1979, s. 88 - 89

²⁵⁸ Národní archiv, Jazzová sekce, č. 1971, inv. č. 1, sign. Jazz/1, Usnesení, ka. 114, 17. 8. 1979

Tentokrát na Pražské jazzové dny přijela britská skupina Art Bears s hlavními představiteli Chrisem Culterem a Fredem Fritchtem. Původně měli hrát společně s Extempore. Na Chadimu velmi zapůsobili: „...Muzika mi však nepřipadala tak důležitá jako jejich přístup k ní. Uvědomil jsem si, jak jsme svázáni vším kolem nás a jak je pro nás těžký (i když ne nemožný) hrát tak, jak nám zobák narost.“²⁵⁹

Skupina v Edenu předvedla pořad „Zabíjačka“ a „Jaro, Léto, Podzim, Zima“. Zato na parníku byla velmi uvolněná a veselá atmosféra, proto zde zvolili repertoár pro taneční zábavy. Došlo i na improvizace - jam session - s Jaromírem J. Neduhou.

Po Pražských jazzových dnech se Extempore věnovalo zlepšení pódiové prezentace pořadu „Zabíjačka“. Chadima navázal spolupráci s mladým studentem Akademie výtvarných umění v Praze, dr. Zawrachem (Martin Němec). Ten společně se svými spolužáky připravil pro skupinu novou scénu. Tu tvořilo pět sololitových desek černě rozdělených tak, že vypadaly jako kachličky. Byly na nich červené, žluté a hnědé čmouhy. Scéna byla pokryta rozházenými igelity a svrchu byly zavěšené obrovské jitrnice vyplněné vzduchem. Co se dělo s jitrnicemi, je vyličen v Černé knize Extempore: „S posledními takty jsou fally (pozn. jitrnice) odříznuty a obětovány potlačované agresí posluchačů. Jsou z nich v okamžiku cáry. Jejich zničením symbolicky zabíjejí synové svého Otce – Uzurpátora s věčně vztyčeným prstem.“²⁶⁰

Bíle nalíčení pod syrovým zeleným světlem odehráli 15. 6. 1979 U Zábranských derniéru.

Z kolektivu členů Extempore se vydělili Záruba se Staňkem, a tak v červenci roku 1979 skupinu opustili. V Extempore zbyli jen Mikoláš Chadima, Marta Gotthard-Zelinková a Slávek Simon. Došlo i na další změnu názvu, která již měla definitivně oddělit Neduhovo Extempore od nového. Nyní byl celý název zkrácen na The Extempore Band. Záruba a Staněk pak založili vlastní skupinu, Personál X.

---

²⁵⁹ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 202

²⁶⁰ TURNOVSKÝ, P. Útěk do reality in: Černá kniha Extempore. 1. vyd. Praha: na vl. nákl. vydal Mikoláš Chadima, 1981, nestránkováno

Po „Zabíjačce“ začal Chadima zpracovávat nový pořad **Velkoměsto**. Přesněji první část, která obsahovala téma 1 – 4.

Bylo potřeba najít nového kytaristu a bubeníka. „*Chtěl jsem skloubit komponovanou muziku s opravdu svobodným hraním, zbaveným různých příkazů doby a toho, co se v rocku smí a nesmí, nebo co se má a nemá ... K tomu jsem potřeboval tvůrčí hudebníky, a ne muzikanty.*“²⁶¹

Slávek Simon nakonec přivedl do Extempore kytaristu Ladislava Broma, který navíc poskytl prostor pro zkoušení. Bubeníkem se stal Mirko „Ali“ Horáček.

V novém Extempore byl i patrný vliv Chadimova působení v Kilhets. Do skupiny přinesl hravost, a to jak v hudbě, tak i svými texty, ve kterých si hraje se slovy. Chadima se nechal inspirovat i technikou dadaistů.

Začali nacvičovat první čtyři témata „Velkoměsta“: *Ráno, Varování darebáků ředitelem výzkumného ústavu, Asi, asi, asi, asi, asi, asi* a *Rozhovor neznámých cizinců*.

Jak napovídá název, text se odehrává v prostředí civilizace a jejích postaviček a stejně jako „Zabíjačka“ je i její kritikou v podobě ironie a černého humoru.

Varování darebáků ředitelem výzkumného ústavu

hudba i text: M. Chadima

Já jen chci říct, dejte pozor.

Máme u nás dobrou dozor.

Kterej hlídá velký trezor.

A to není žádná sranda.

ref. 1 Dozor náš má pistole
vyřídí vás jedna dvě.

ref. 2 V trezoru 'sou tajný plány
na vylepšení splachování.

---

²⁶¹ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekválifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 232

ref. 3 POZOR , DOZOR,
TREZOR , SRANDA

Asi, asi, asi, asi asi

hudba i text: M. Chadima

Rozhlas po drátě zprávu vysílá.
Velmi špatnou, velmi špatnou.
Asi nebudou vejplaty ani přísliby.
Asi nebudou vejplaty ani přísliby.

Státní banka je úplně prázdná.
Zmizela Anka noční uklízečka.
Asi bude pachatelkou.
Asi bude pachatelkou.

Řiditel v řiditelně na kanapi leží.
Pot z čela stéká mu, výslechu se bojí.
Asi nebude mít čistý svědomí.
Asi nebude mít čistý svědomí.

IX. Pražské jazzové dny se konaly 2. - 4. 11. 1979. Extempore již neprošlo povolovacím řízením. Přesto mu Jazzová sekce umožnila nelegální koncert v sále U Záborských a také 3. 11. v hlavním večerním čase v hale na Folimance.

Scéna vypadala stejně jako u „Zabíjačky“, jen přibyly dvě figuríny – punker a neznámý občan ČSSR připomínající Karla Velebného.

Akci provázal strach z policejního obležení, které bylo okolo koncertních sálů. Místo také bylo pod dohledem policejních kamer. „*Pocit obležení byl naprosto oprávněný. Hustá atmosféra strachu. A uprostřed toho se konal koncert rockové hudby. Jakoby v jiném světě.*“²⁶²

---

²⁶² CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 242

V příloze programu k IX. Pražským jazzovým dnům vyšel text Josefa Vlčka, *Úkoly české alternativní hudby*. Jednalo se o teze, které měly pomoci hudebníkům k uchopení alternativní hudební scény a posílit jejich umělecké přesvědčení. Text odrážel soudobou kulturní a politickou situaci.

Mimo očekávání Jazzové sekce vyvolal rozporuplné reakce. Vladimír Kouřil odvážný počín vysvětluje tak, že Jazzová sekce právě na základě pobuřování rozšiřovala po celou dobu svůj životní prostor. Připouští, že tím zároveň mohla kdykoliv atakovat pomyslnou mez tolerance státních činitelů, což se stalo právě vydáním „Úkolů české alternativní hudby“ během IX. Pražských jazzových dnů.²⁶³ Nadšeně teze nepřijal Mikoláš Chadima: „Jednoznačný pocit jsem z toho neměl. S většinou těchto bodů jsem souhlasil. Ale! Do hlavy se mi vtírala neodbytná myšlenka: 'Není zbytečný vyřvávat takhle nahlas to, co většina lidí, kteří se kolem alternativního rocku motají, dobře ví? Neuškodí to spíš věci než naopak?'“²⁶⁴ Vladimír Kouřil na to reagoval: „Když se Mikoláš Chadima ve svých rockových pamětech přihlásil k rozpakům nad vydáním 'manifestu alternativy', divím se mu, že nebyl rozpačitý nad tím, že jsme mu umožnili vystoupit, přestože jsme to měli zakázáno. Byla to otázka téže paličatosti.“²⁶⁵

Miroslav Vaněk z pohledu historika o tezích napsal: „Jeho (pozn. Josefa Vlčka) jistě velmi odvážný počín se snažil mnohým otevřít oči a pojmenovat některé krizové jevy; na druhé straně byly tyto teze pro tehdejší dobu až příliš naivní a netaktické. Jen stěží mohl autor doufat, že může projít bez povšimnutí už jejich první bod.“²⁶⁶ Ten měl znění: „Není rozdílu mezi manipulací s mladým talentem kdekoli na světě. Všude je podřízen normám, na nichž systém stojí. Buď na obchodních, nebo ideologických.“²⁶⁷ Od vydání tohoto textu postup proti Jazzové sekci vrcholil.

---

²⁶³ KOUŘIL, V. Jazzová sekce v čase a nečase 1971 – 1987. 1. vyd. Praha: Torst, 1999. s. 166

²⁶⁴ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 240

²⁶⁵ KOUŘIL, V. Jazzová sekce v čase a nečase 1971 – 1987. 1. vyd. Praha: Torst, 1999. s. 168

²⁶⁶ VANĚK, M. Kytky v popelnici in: Ostrůvky svobody, Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AVČR, Votobia, 2002. s.190 - 191

²⁶⁷ Úkoly české alternativní hudby Josefa Vlčka cituje například: SRP, Karel: Vyjimečné stavy, povolání Jazzová sekce. Praha: Pragma, 1994. s. 38 – 39 také CHADIMA, M.: Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 239

Po Pražských jazzových dnech Chadima přišel s pátou částí pro pořad „Velkoměsto“, která má název *Sny obyvatele velkoměsta*. Ladislav Brom se s hudbou nadále neztotožňoval, a tak v listopadu 1979 oznámil, že ze skupiny odchází.

Místo něj přišel Jiří Radechovský alias „Ňory“, bývalý člen skupiny Slamník. S Chadimou spolupracoval už dříve na skladbě „Pracovní den“ pro VI. Pražské jazzové dny. S „Ňorym“ přišla do skupiny nejen veselá a talentovaná osoba, ale i možnost mít nové místo na zkoušení ve vilce jeho rodičů, která byla na Ořechovce.

Skladbu „Jaro, Léto, Podzim, Zima“ do dalších vystoupení už Chadima nezařadil a rozhodl se, že zkompletují všech pět částí „Velkoměsta“.

Premiéra kompletního pořadu se konala v Ondřejově 13. 3. 1980. Přišel se na ni podívat i Neduha se svou skupinou Mezanin. Ten dle Chadimy po koncertě řekl: „*Kdybych věděl, že budete dělat tohle, tak bych z kapely neodešel!*“²⁶⁸

Písničky byly inspirovány děním v Praze, jako „Chlap a opice“ nebo „Pod tramvají“. Dále Chadima nacházel inspiraci v událostech okolo skupiny; „Závody ve skoku z Nuselského mostu“ jsou inspirovány strachem z policejního obležení během IX. Pražských jazzových dnů nebo punková skladba „Libouchec“ je odplatou za policejní kontrolu Extempore po koncertě v Libouchci. V neposlední řadě Chadima použil při tvorbě textu techniku dadaistů, kdy náhodně vybral ze slovníku slova začínající na „ne“ a uspořádal je. Vznikla tak skladba „Ne“.

Po premiéře v Ondřejově vznikly ještě další dvě písně, „Každý se musí rozhodnout“, což byla reakce na snahu o zrušení Jazzové sekce a i na tlak proti Extempore, a „V prodejně ovoce a zeleniny“, což měla být kritika komunální satiry.

---

²⁶⁸ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od requalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 256

Chlap a opice

hudba: S. Simon

text: M. Chadima

Já viděl chlapa jak opici si ved'

Já viděl jak s ním divně hejbala.

Na záda

mu skákala zuřivě.

Do ucha

řvala jako pominutá.

Sváteční gatě

z něj rvala zvířecí silou.

Knoflíky ze saka házela okolo sebe.

Za vlasy ho držela

mlátila s ním o zem.

Lidé utekli, měli strach o svý obleky.

Závody ve skoku z Nuselského mostu

hudba: M. Chadima

text: M. Chadima

Stojí na zábradlí na prsou startovní čísla.

Nikdo nečekal tak velkou účast.

Dechovka vyhrává do kroku do skoku.

Rozhodčí usedají na svoje místa.

Děti jsou odvedeny. Závody mohou začít.

Pumpař pod mostem začíná být nervósní.

Startér vystřelil a teď chvíle napětí.
Kdo bude první dole? Uvidíme za chvíli

/

/

/

/

—
Pleskání dunění radostný křik. Kdo byl první?
Získá věčnou cenu a čestný titul.
„TJECILO“

V prodejně ovoce a zeleniny

hudba: M. Chadima

text: M. Chadima

Áááááááááááách.

Prakticky v této době už Extempore téměř nemohlo legálně v Praze vystupovat a snaha o jeho zatlačení do undergroundu dále sílila. Zároveň ale došlo k oživení mimopražské alternativní scény a skupina tak dostala nové možnosti k vystupování.

Například 12. května 1980 dostalo Extempore pozvání do Brna, konkrétně do klubu Šmok. Ten nespadal pod Národní výbor, ale pod děkana technické univerzity, Jana Kříže. Tudíž vše proběhlo bez již obvyklých obtíží.

Na počátku září 1980 se měly konat X. Pražské jazzové dny. Jazzová sekce ale obdržela seznam zakázaných skupin, který zahrnoval celou pražskou alternativní scénu. Za těchto podmínek se rozhodla, že akci o rok odloží.

V polovině listopadu projevil zájem o setkání s Extempore londýnský novinář, Chris Brown. Ten se vydal mapovat alternativní scénu ve východní Evropě. Extempore mu zahrálo několik svých skladeb a také se nechalo vyfotit. Brown se sešel i s Energií G, Classic Rock'n'Roll Bandem, Žabím hlenem a s Petrem Janíčkem z Plastic People. Článek

se jmenoval European Express – a journey through the curtain to the forbidden zones of the Eastern rock by Chris Brown.

Chadima s Extempore v tomto období vytvořil jen čtyři nové skladby. Přepracovali oblíbenou píseň od skupiny Katapult „A co děti, mají si kde hrát“ na „A co dědci, mají si kde hrát“. Dále předělali jednu píseň od Plastic People of the Universe „Trávím neděle a svátky“ na instrumentální skladbu. Nakonec Chadima napsal ještě dvě písně, „Ho vezou“ a „Boty vzala“.

Ho vezou!

hudba: S. Simon a J. Radechovský

text: M. Chadima

Ho vezou! V pěkným kvádru! Nalevo! Nohama! Napřed!

Ho vezou! Pěkně! Zabalenýho! To je divný! Nohama!

Ho vezou! Nahoru! Nohama! Prímovýho! Někam!

29 .11. 1980 mělo Extempore opět koncert v Ondřejově. Na koncertě se objevili i lidé spojení s undergroundem, což znamenalo, že underground začal skupinu respektovat (nebo považovat za vlastní?). „...už jsme v undergroundu prakticky byli. I když slovo underground asi naši tehdejší situaci přesně nevystihuje. Lépe by bylo užít termínu šedesátých let. Stali jsme se podzemní kapelou.“²⁶⁹ Tomu nasvědčoval i fakt, že během roku 1980 měla skupina více koncertů zrušených, nežli uskutečněných.

Velkou událostí byl výjezd Mikoláše Chadimy za oponu, kdy dostal pozvání Chrise Cultera do Londýna s tím, že tu s místními hudebníky odehrají pořad „Velkoměsto“.

V této souvislosti je třeba zmínit, že Chadima obdržel zpět po sedmi letech cestovní pas. Je to patrná známka toho, že policie měla zájem o to, aby emigroval.

---

²⁶⁹ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od requalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 270

S sebou do Británie vezl mj. „Černou knihu Extempore“,²⁷⁰ která vznikla zcela v utajení. Je zde popsána historie Extempore od pořadu „Milá čtyř viselců“ po pořad „Velkoměsto“.

1. 3. 1981 se konal koncert v Londýně pod anglickým názvem **The City – Czech Rock Music**. Obsazení bylo: M. Chadima (zpěv, saxofon, preparovaná kytara), Tim Hodgkinson (kytara, alt. saxofon, kláves. nástroje), Chris Culter (bicí), Nick Hobbs (baskytara).

Přes počáteční potíže se sehráním a nepřípraveností místních spoluhráčů koncert odehráli s pozitivní odezvou ze strany publika.

Chadima se při zpáteční cestě z Anglie zastavil v Norimberku, kde přebýval u Petra Křečana.

Po Chadimově návratu do Prahy se 15. 3. 1981 konal koncert Extempore se Zikkuratem v Ďáblicích. Koncert Chadima považuje za nejlepší v rámci programu „Velkoměsto“. „Nevím, čím to bylo. Nejspíš tím, že jsme si od sebe těch čtrnáct dní odpočinuli a nezkoušeli, anebo tím, že jsem klukům povídal, jak jsem je v Londýně postrádal a jakou bychom tam udělali díru do světa, kdybychom ten koncert mohli zahrát v normálním obsazení. A že ty oslavovaný anglický hudebníci nejsou nic moc.“²⁷¹

8. 4. 1981 skupina vystoupila v klubu SSM Akademie výtvarných umění v Liberci. Přesně v klubu Plamen. Koncert díky proaktivní vedoucí klubu, která byla příznivě nakloněna alternativní hudbě, proběhl bez komplikací. Extempore navíc pořídilo magnetofonovou nahrávku.

18. 4. vyjeli zahrát do Malechova, což je vesnice poblíž Klatov. V Malechově vznikla jakási komunita umělců, kteří se odstěhovali z Prahy s ideou žít společně pod jednou

---

²⁷⁰ První vydání Černé knihy Extempore vzniklo na náklady a tiskem Mikoláše Chadimy v roce 1981. Obsahuje fotografie a texty písní v letech 1976 – 1981. V úvodu je článek „Útěk do reality“ od Pavla Turnovského. Toto vydání je nyní uloženo v archivu Libri prohibiti. Druhé vydání vydal Black Point jako přílohu 2CD "M.Chadima & The Extempore Band - The City", toto vydání je doplněné o texty a fotografie pořadů před příchodem Mikoláše Chadimy do Extempore. Druhé vydání je z roku 2001.

²⁷¹ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 312

střechou a zároveň vytvořit jakési kulturní centrum. Idea se ale nenaplnila a komunita se rozešla.

20. 4. měli naplánovaný koncert v Plzni a 24. - 25. 4. zakončili koncerty plný duben vystoupením v Brně.

V květnu byl Chadima opět odveden na policejní výslech. Týkal se jeho výjezdu do Londýna, podpisu Charty 77 a Extempore. Nakonec byl propuštěn.

Vztahy v Extempore se dále zhoršovaly. S sebou to neslo i ztrátu inspirace pro tvorbu nových skladeb.

20. 6. 1981 se konal malý festival ve Veselí nad Moravou. Vystoupily zde například skupiny Švehlík, Zikkurat nebo zpěvák „Pepa“ Nos. Koncert se povedl a na čas se rozeprě ve skupině urovnaly. Chadima ale cítil změnu v přijetí skupiny ze strany fanoušků. „Z kapely se stala legenda, atrakce živená už jen drby, na kterou se jezdí s nadšením, ale kterou už nikdo neposlouchá.“²⁷²

Další nepříjemností pro Extempore bylo to, že v této době se začínala prosazovat „nová vlna“. Matením pojmů byla skupina zařazena mezi novovlnné, a tím pádem i do jedné „rodiny“ s oficiální hudební skupinou Pražský výběr. Ta byla mezi lidmi velmi oblíbená, ovšem Extempore se s ní v žádném případě neztotožňovalo. „*Něco nebylo v pořádku. Buď s náma, nebo s publikem. Buď jsme nějak zmrtvili to, co děláme, anebo jsou lidi jen lehce zmanipulovatelný nástroj. Cítil jsem, že je proti tomu jediná obrana. Zrušit kapelu a vyskočit z rozjetýho vlaku, kterej jsme přestali ovládat.*“²⁷³

Do toho všeho sílil i tlak ze strany státních činitelů. Speciálně vedoucí Odboru kultury Národního výboru hl. města Prahy, JUDr. František Trojan, který velmi tvrdě šel za cílem zničit Jazzovou sekci, Svaz Hudebníků, a tím i celou alternativní scénu.

Následovalo několik zrušených koncertů. 6. července 1981 se podařilo skupině vystoupit v Praze. Extempore již v této době nemělo v hlavním městě možnosti

---

²⁷² CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 326

²⁷³ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 326

k vystupování, proto tento koncert coby pozůstatek neuskutečněných XI. Pražských jazzových dnů znamenal i poslední vystoupení Chadimova Extempore v Praze.

Koncert se konal na parníku, který byl organizačním počinem Jazzové sekce. Příznačně byla akce přezdívána jako „loď mrtvých“. Dle Chadimy byla atmosféra parníku spíše depresivní. „Na mě lehnul takovej smutek nebo co. Nic se mi nezdálo. Celej parník mi začal smrdět. Hrajeme si, že se nic neděje, a přitom nikdo neví, co bude zítra.“²⁷⁴

Z deprese skupinu na čas vytrhl Mirko „Ali“ Horáček, který získal během svého pobytu v Maďarsku pro Extempore pozvání na koncertní turné místní skupiny Hubo Blues Band. Ačkoliv existovala cesta, jak přes úřady vyjet legálně do zahraničí, byla tak obtížná, že skupině nezbylo nic jiného, než vyjet „na černo“.

10. 7. 1981 se konal koncert v malém maďarském městě Dorog. Extempore jakožto host hrálo první. Koncert neměl velký úspěch u mladého publika – nejspíš právě pro věk.

Následujícího dne měli koncert na stadionu Szombathely. Tentokrát měli velký aplaus, ovšem kvůli pokračujícím hádkám ve skupině se Chadima (zatím sám pro sebe) rozhodl, že Extempore po odehrání všech závazků rozpustí.

Poslední koncert v Maďarsku se konal v Pomázu, 12. 7. Vydařený nebyl a hned po něm odjeli zpět do Prahy.

Začalo bilancování dojmů z cesty. „*Nezlomilo mě to, že maďarský kapely mohou hrát oproti nám bez problémů, ale poznání, jak jsme tím, v čem žijeme, zdeformováni ... Mezi klidnými a vyrovnanými Maďary ... jsme se chovali jako banda neurotickejch šílenců. Neustálý vypytování a ujišťování, že to, co bylo v plánu, se také uskuteční.*“²⁷⁵

Vztahy ve skupině již byly tak špatné, že nebylo možné takto pokračovat. Navíc Jiří „Nory“ Radechovský oznámil, že hodlá v říjnu 1981 odjet do NSR s tím, že neví, zda tam zůstane, nebo ne.

5. 9. 1981 se konal úplně poslední koncert Chadimova Extempore, a to ve Chvaleticích. Jednalo se o menší celodenní festival, kde vystupovaly přednostně oficiální

---

²⁷⁴ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od requalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 328

²⁷⁵ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od requalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 341

skupiny, proto Extempore bylo naplánováno až jako poslední po Classic Rock'n'Roll Bandu. Kvůli průtahům na Extempore zbyl tak krátký čas, že se jim podařilo zahrát pouze pět skladeb.

Pavel Turnovský v listopadu roku 1981 vydal v občasníku Jazzové sekce 43/10/88 článek, kde shrnuje, proč k rozpuštění Extempore došlo. Chtěli se vyvarovat dalšího spojování skupiny s novovlnnou profesionální scénou, jako byl Pražský výběr. Dále na sobě cítili únavu a tvůrčí vyčerpání, a jelikož nechtěli čerpat ze staré slávy, rozhodli se pro ukončení činnosti.

Jiří „Nory“ Radechovský již zůstal v Norimberku. Slávek Simon a Marta Gotthard-Zelinková se dále hudbě nevěnovali. Mirko „Ali“ Horáček pokračoval se skupinou Duševní hrob, později Precedens, kde působil i Ladislav Brom.

Mikoláš Chadima dostal pozvání na devítidenní koncertování na Slovensku a na Moravě, Rockové vianoce 81. Pro tento účel složil skupinu, která si dala název Fimfárum a kde se znovu sešel mj. s Pavlem Richterem.

Dále vznikla skupina MCH (post Extempore) Band. Chadima pro tuto sestavu s návazností na Extempore napsal nový pořad „Krokodlak“. Společně s Chadimou na tomto pořadu spolupracovali Pavel Richter (kytara, zpěv), Ivan Pavlů (bicí), Luboš Fidler (basová kytara) a hosté: Miroslav Šimáček (preprovaná kytara) a František Skála (bicí, perkuse). Chadima v rámci MCH Bandu pak spolupracoval s různými hudebníky, dál vystupoval pod různými názvy.

Jak jsem se již výše zmínila, v roce 1983 J. J. Neduha obnovil Extempore ve Vídni. Tam skupina fungovala do roku 1985. Znovuobnovena byla až po Neduhově návratu do Česka, roku 1989. Obnovené Extempore hrálo až do roku 1995 v sestavě: J. J. Neduha (kytara, zpěv), M. Chadima (saxofon, zpěv, kytara), Slávek Simon (basová kytara), Jiří Kovář (sólová kytara), Karel Kryštof Navrátil (kytara, zpěv, perkuse), Jan Landštof (bicí), Jiří Traub (perkuse).

Mezi léty 1995 až 1996 působil Neduha v „moravském Extempore“. Společně s ním vystupovali Bharata Rajnošek (saxofon, trubka), Jakub Doležal (saxofon), Radek Smetana (sólová kytara), Pavel Szabó (basová kytara, zpěv) a Milan Machát (bicí).

---

4. Hudební skupina Extempore v letech 1973 – 1981

Pak se střídaly různé sestavy kolem J. J. Neduhy. V letech 2001 – 2007 hrálo Extempore ve složení: J. J. Neduha (kytara, zpěv), Miroslav Holan (sólová kytara), Jiří Horálek (bicí), Miroslav Petr (basová kytara), Bharata Rajnošek (saxofón, trubka), Jakub Doležal (saxofon), Tomáš Brandejs (saxofon).

Od roku 2007 je sestava Extempore ustálená v podobě J. J. Neduha (zpěv, kytara), Jiří Hradec (sólová kytara), K. K. Navrátil (kytara, perkuse), Antonín Vosátko (bicí) a Josef Petrásek (basová kytara).

---

5. Extempore v záznamech Státní bezpečnosti

Tato kapitola má za cíl rekonstruovat příběh skupiny Extempore z pohledu Státní bezpečnosti a na základě jejích tajných informátorů z okruhu známých skupiny. Díky těmto informátorům Státní bezpečnost přezkoumala plány na emigraci skupiny.

Evidentně hlavními body zájmu policie byli protagonisté Extempore, Jaroslav J. Neduha a Mikoláš Chadima. Celá skupina měla být postupně zlikvidována v rámci celostátní akce Kapela.

Rekonstrukce vyšetřování je na základě archivního materiálu Archivu bezpečnostních složek v Praze.

5.1 Příklad plánované emigrace

Na počátku ledna roku 1977 vydala Správa státní bezpečnosti Praha „návrh na rozkladné opatření ve věci zabránění útěku části hudební skupiny EXTEMPORE.“²⁷⁶ Objekty zájmu byly: Jaroslav J. Neduha, Jaroslav Tomášek, Miroslav Toman a Mikoláš Chadima.

Státní bezpečnost je vyšetřovala na základě podezření z plánování emigrace. Motivem mělo být nepřátelství vůči socialistickému společenství a státnímu zřízení a snaha o zbavení se vyživovacích povinností vůči nezletilým dětem. Podle záznamu agenta donášejícího informace ohledně skupiny na StB byl motiv cesty „Touha stát se populární beatovou kapelou (jako třeba The Beatles), pročez prý v ČSSR neexistují podmínky.“²⁷⁷

Členové Extempore měli jít postupně žádat o vydání cestovního pasu (jediný J. J. Neduha pas doposud měl.). Dokonce měli uvažovat i o únosu letadla. Nakonec se údajně

---

²⁷⁶ ABS, fond KR – MV, a.č. 664175, Návrh na profylaktické opatření, 5.1. 1977, s. 8 - 11

²⁷⁷ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV, Záznam č. 3, Tomášek a spol. - další poznatky, 3.12. 1976, s. 25

rozhodli pro přechod z Východního do Západního Berlína. StB se rozhodla možné emigraci zamezit.

Policie používala taktiky manipulace vyslýchanými. V tomto případě se policista během výslechu Tomáška snažil navodit dojem, že Toman již úmysl skupiny vyzradil. Cílem bylo podlomení vzájemné důvěry mezi členy Extempore a následný rozpad skupiny.²⁷⁸

Dále v lednu roku 1977 Státní bezpečnost podala z těch samých důvodů „návrh na založení signálního svazku“,²⁷⁹ a to opět na Jaroslava Tomáška, Jaroslava Neduhu, Miroslava Tomana a Mikoláše Chadimu.²⁸⁰ Skupina ale byla sledována již delší dobu, což je patrné z policejních záznamů starších dat a samozřejmě ze vzpomínek samotných členů Extempore.

Pokusila jsem se na základě záznamů tajných informátorů StB, kteří se pohybovali v blízkosti členů skupiny, a na základě záznamů z výslechů vykonstruovat průběh plánování emigrace Extempore. V záznamech se občas vyskytují rozporné informace jako snaha o zmatení informátora StB, ke kterému skupina ztratila plnou důvěru.²⁸¹

První záznam týkající se zamýšlené emigrace Extempore pochází z 28. 11. 1976. Informace pochází z úst člověka, který měl důvěru u členů Extempore a v záznamu je jmenován jako „PRAMEN“.

Extempore mělo v plánu zakoupit zájezd na Kubu. Odlet měl být 16. 3. 1977. Emigrovat hodlali do Kanady. V záznamu policista zdůrazňuje, že Kanada nemá s ČSSR smlouvu o právní pravomoci, tudíž by zde nemuseli platit alimenty na nezletilé děti. Dále

²⁷⁸ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV, návrh na profylaktické opatření, 5.1. 1977, s. 8 - 11

²⁷⁹ Signální svazek byl založen ve chvíli, kdy se StB dozvěděla informaci (signál) o podezření z přípravy nebo provádění protistátní trestné činnosti. StB zahájila prověrku tohoto signálu a ve svazku soustřeďovala materiály o jejich výsledcích. Účelem bylo podezření potvrdit nebo vyvrátit. RŮŽIČKA, D.: Státní bezpečnost (StB) druhy svazků in: Totalita. [online] [stav ke dni: 23.2. 2015] Dostupné z WWW: <http://totalita.cz/stb/stb_04.php>

²⁸⁰ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV návrh na založení signálního svazku na osobu, 18.1. 1977, s. 5 - 7

²⁸¹ Tento fakt zaznamenávali vyšetřující policisté na konci záznamu v odstavci „Názor operativního pracovníka na zjištěný poznatek“. Zde policista hodnotil prověřenost informátora a důvěryhodnost jeho informací. O nedůvěryhodnosti informací se policista zmiňuje například v Záznamu č. 5. ABS Praha [odd. Federálního ministerstva vnitra]. Záznam č.5, Tomášek a spol. - další poznatky. [14.12. 1976] sv.č. 664175, s. 29

Tomášek údajně v té době žil v jednom bytě s těhotnou sestrou, která by uvítala byt pro sebe.

Mareš a Chadima jsou prý nespolehliví, proto doposud o plánech na cestu nevědí.²⁸²

Ve druhém záznamu je jen podstatná informace od „PRAMENE“, že Neduha i Tomášek již mají cestovní pas.²⁸³

Ve třetím záznamu „PRAMEN“ pochybuje o datu plánovaného odletu a tvrdí, že buď bylo změněno, nebo mu sdělil Tomášek naschvál jiné. Další rozporná informace je, že Tomášek jde teprve podat žádost o cestovní doklad - tudíž ho ještě nemá, jak je uvedeno ve druhém záznamu. U Neduhy platí, že pas má a Toman plánuje jít o něj zažádat.

Na pohřbu Neduhovy tety se prý seznámil s jakousi vzdálenou příbuznou, která byla zaměstnaná v ČEDOKu. S ní konzultoval plánovaný odjezd na Kubu. Od ní zjistil, že k emigraci stačí využít přestup v kanadském Montrealu.²⁸⁴

Ve čtvrtém záznamu nacházíme vznikající nedůvěru Tomáška v osobu zvanou „Pramen“ (což stojí i v hodnocení záznamu policistou). Mlží ohledně způsobu, jakým mají členové Extempore emigrovat. Vznikl alternativní plán emigrace výjezdem na MS v hokeji ve Vídni 1977 z důvodu, že zájezd na Kubu je pro ně drahý. Zároveň ale zájezd nevylučuje.

V záznamu je zmínka o setkání Tomáška s Miroslavem Hájkem, jehož matka pracovala na Ministerstvu vnitra. Tomášek byl informován, že tam disponují fotografií Neduhy a Tomana.

Pravděpodobně to tak ve skutečnosti nebylo, jelikož v odstavci „opatření“ (nachází se vždy v závěru záznamu) vyšetřující policista navrhuje, aby „PRAMEN“ tyto fotografie na MV donesl.²⁸⁵

---

²⁸² ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV Příprava emigrace – poznatky, 28.11. 1976, s. 20 - 22

²⁸³ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV, Příprava emigrace – další poznatky, 30.11. 1976, s. 23

²⁸⁴ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV, Záznam č.3, Tomášek a spol. – další poznatky, 3.12. 1976, s. 24 - 25

²⁸⁵ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV Záznam č.4, Tomášek a spol. – další poznatky, 7.12. 1976, s. 26 - 27

Na základě pátého záznamu se dozvídáme, že Tomášek již obdržel cestovní pas a Toman ho má dostat následující týden. Ke skupině plánující emigraci se připojil Mikoláš Chadima a rovněž plánuje požádat o cestovní doklad.

„Ihned po emigraci chtějí zveřejnit sérii protisocialistických článků v západním tisku a zejména prohlašovat, že hudebníci v ČSSR jsou všemožně omezováni a je jim ubíráno osobní svobody.“²⁸⁶

I zde je zmínka o nedůvěře vůči „PRAMENU“.²⁸⁷

Šestý záznam je vytvořen na základě nové informátorky s krycím jménem „ZLATA“.

Vztahy v Extempore se daří díky výsledkům narušovat a prý mají ostatní členové nedůvěru v Tomana. Také změnili plán emigrace tak, že se na Západ dostanou přechodem z Východního Berlína do západní části.²⁸⁸

V záznamu číslo sedm stojí, že během výslechu Tomášek zahlédl poodhalený spis, kde vykukovala fotografie muže, kterého zná jako známého Neduhy. Neduha s ním prý často tráví čas v hospodě a je možné, že mu plány o emigraci vyzradil. Nyní si již nemyslí, že úmysly Extempore vyzradil Toman.²⁸⁹

V následujícím záznamu je informace, že Extempore na základě obav z StB opouští plán na emigraci. Místo toho přijímá do skupiny Jiřího Hradce a chce se zaměřit na hudební produkci.²⁹⁰

Devátý záznam je zápis vlastních slov J. J. Neduhy. Dozvěděl se zde přes Mareše, že Chadima a Tomášek odevzdali pasy a přiznali se k plánované emigraci. Neduha to viděl tak, že naletěli manipulaci vyšetřovatelů. Ti jim měli klamně sdělit, že již o nich mají veškeré informace a pokud se přiznají, nechají je dále vystupovat se skupinou.

---

²⁸⁶ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV, Tomášek a spol. – další poznatky, 14.12. 1976, s. 28

²⁸⁷ tamatěž

²⁸⁸ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV, Skupina Extempore. – další poznatky, 28.12. 1976, s. 30

²⁸⁹ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV, Skupina Extempore – další poznatky, 17.1. 1977, s. 31 - 32

²⁹⁰ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV, Skupina Extempore, 28.1. 1977, s. 33 - 34

Neduha zde bilancuje svou celkovou situaci.²⁹¹

Schopnost manipulace policie se členy skupiny za účelem nabourání jejich vzájemné důvěry dokládá záznam číslo deset. Informátor „PRAMEN“ sděluje, že Tomášek je toho názoru, že plány na emigraci vyrazil Toman, kterému jako jedinému navrátili pas, nebo Mareš, který jako jediný nebyl ještě vyslýchán.

Policista takticky v odstavci „opatření“ navrhuje, aby Mareše dále nezvali k výsledku.²⁹²

Poslední tři záznamy pocházejí od informátorky „ZLATY“, která získávala informace převážně přes Tomáška. O vztahu mezi „ZLATOU“ a Tomáškem může napovídat věta v záznamu číslo jedenáct, kde se píše: „Pro úplnost sděluju, že dle ZLATY ani Tomášek ani ona nepomýšlejí a nikdy nepomýšleli na uzavření sňatku.“²⁹³

Zbylé záznamy pouze informují, že v Extempore vládne deprese z probíhajících výsledků a potvrzují, že skupina nadobro upustila od plánu na výjezd.

Státní bezpečnost považuje úkol za splněný a případ uzavírá.²⁹⁴ Nicméně „rozkladná opatření“ v zájmu rozpadu skupiny pokračují dále.

---

²⁹¹ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV, Skupina Extempore. – další poznatky, 27.1. 1977, s. 35 - 38

²⁹² ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV, Skupina Extempore – další poznatky, 4.2. 1977, s. 39 - 40

²⁹³ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV, Skupina Extempore – další poznatky, 6.2. 1977, s. 42

²⁹⁴ ABS, fond KR – MV, a. č. 664175 MV, Návrh na uložení svazku „Extempore“, 8.11 1977, s. 46

5.2 Postih Extempore v rámci celostátní akce „KAPELA“

Na rozdíl od prvních let komunistického upevňování moci se režim v sedmdesátých a osmdesátých letech projevoval zdánlivě méně agresivně (nepohodlné osoby nebyly nutně ihned uvězněny), ale cestou úředních postihů, zákazů a šikanování docílil svého. Jednalo se o tzv. preventivní činnost čs. kontrarozvědky²⁹⁵. Prevencí bylo myšleno dle interních směrnic StB²⁹⁶ „odstraňování podmínek umožňujících vznik tzv. trestné činnosti. Kromě zpravodajsko-taktických ozkladných a kontrolních opatření (vesměs operativního charakteru) používala StB ale i opatření administrativně právní, v mnoha případech mající spíše charakter svévolného trestání a závažných zásahů do práv a svobod občanů.“²⁹⁷

Akce KAPELA byla vyhlášena na jaře roku 1976 a týkala se všech krajských správ StB.²⁹⁸ Z toho plyne, že se jednalo o první celostátní akci za účelem potlačení negativního působení rockové hudby na mládež. Příčinou vzniku akce byl celostátní postih undergroundu na jaře roku 1976.

Souhrnem: „*Akce KAPELA měla pomoci, s využitím různých institucí státní správy i samosprávy, zmapovat rockové skupiny v daném teritoriu, prověřit jejich produkci a v případě, že jejich vystupování bylo shledáno nevhodným (underground, hippies, západní symbolika a způsoby, politické projevy), měla být provedena preventivní opatření vedoucí k dočasnému nebo úplnému ukončení činnosti, nebo k úpravám repertoáru, způsobu*

---

²⁹⁵ Kontrarozvědka - Bojovala proti "vnějšmu nepříteli" - tedy proti činnosti zahraničních rozvědek a jejím spolupracovníkům na území Československa. Působila také proti "vnitřnímu" nepříteli - tedy proti všem (i potenciálním) odpůrcům a oponentům komunistického režimu. RŮŽIČKA, D.: Státní bezpečnost (StB) in: Totalita. [online]. [cit. 27.2. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.totalita.cz/stb/stb.php>>

²⁹⁶ Metodické pokyny k provádění preventivní činnosti čs. Kontrarozvědky vydané I. náměstkem ministerstva vnitra ČSSR genmjr. JUDr. Jánem Kováčem, účinné od 1. 1. 1983 (čj.: NZ – 00459/1982). Obsah Metodických pokynů byl publikován: Žáček, Pavel: Přísně tajné. Státní bezpečnost za normalizace. Vybrané směrnice a pokyny politické policie z let 1978 – 1989. Vobotia, Praha 2001, s. 59 - 66

²⁹⁷ TOMEK, P.: Celostátní akce KAPELA. Tomek, Prokop. In: Securitas imperii. Sborník k problematice bezpečnostních služeb. Agent Hračka. Smrt na hranicích. Rozpuštění Lidových milicí. Laušman v Bělehradě. X. správa SNB / Praha : Themis 14, (2006,) s. 236

²⁹⁸ Akce Kapela byla vyhlášena 3. odborem X. správy Federálního ministerstva vnitra. Toto oddělení mělo za úkol řešit problematiku „neorganizované a organizované mládeže a sportu“.

vystupování, oblečení, názvu apod.“²⁹⁹ Akce KAPELA je také stručně charakterizována ve zhodnocení II. odboru Státní správy StB České Budějovice za rok 1977: „Cílem je provádět kontrolu a zamezit činnosti těch skupin, které v rozporu se státními zájmy ovlivňují mládež.“³⁰⁰

Rekonstrukce průběhu projektu je převážně na základě vyhodnocení a plánů krajských správ StB a okresních oddělení StB. Ve vyhodnocení Oddělení Státní bezpečnosti Havlíčkův Brod je patrné, co policie považovala za závadné: „...Bylo zjištěno, že se kolem těchto skupin (vystupujících na tanečních zábavách) soustřeďuje vesměs mládež do dvaceti let. Produkovaná hudba i místo konání zábav často inspiruje mládež k nevázanému chování. Pořadatelé většinou nedokáží zajistit řádný průběh zábavy ani oblečení účastníků.“³⁰¹

Dále je možno najít kritiku požívání alkoholu, propagace západního způsobu života, nošení různých odznaků hippies nebo vlaječek USA. Závadné bylo i přehrávání skladeb s anglickým textem.

Jedna z mála zpráv z Federálního ministerstva vnitra se dochovala za rok 1978, kde je zajímavé zhodnocení ve znění: „Agenturně operativní činností v rámci akce KAPELA se podařilo vyvolat mezi stoupenci undergroundového hnutí vzájemnou nedůvěru, především mezi skupinami v Praze...“³⁰²

---

²⁹⁹ TOMEK, P.: Celostátní akce KAPELA. Tomek, Prokop. In: Securitas imperii. Sborník k problematice bezpečnostních služeb. Agent Hračka. Smrt na hranicích. Rozpuštění Lidových milicí. Laušman v Bělehradě. X. správa SNB / Praha : Themis 14, (2006,) s. 237

³⁰⁰ AMV, f. B 2/II, inv. j. 213, Vyhodnocení ročního plánu práce po linii II. odboru 2. oddělení S StB České Budějovice, 6. 12. 1977, s. 3 také cituje TOMEK, P.: Celostátní akce KAPELA. Tomek, Prokop. In: Securitas imperii. Sborník k problematice bezpečnostních služeb. Agent Hračka. Smrt na hranicích. Rozpuštění Lidových milicí. Laušman v Bělehradě. X. správa SNB / Praha : Themis 14, (2006,) s. 238

³⁰¹ AMV, f. B 5/II, inv. j. 106, Vyhodnocení ročního prováděcího plánu práce Oddělení StB Havlíčkův Brod za rok 1976.

³⁰² AMV, f. 341, Vyhodnocení pracovních výsledků na úseku boje proti vnitřnímu nepříteli a ideologické diverzi za rok 1978 a současná operativní situace, 29. 1. 1979, s. 9

V rámci akce KAPELA figurovala i hudební skupina Extempore. Dne 13. 12. 1977 Správa StB Praha, 2. odbor 5. oddělení podala „Žádost o zavedení PO³⁰³ spisu v problematice Volná mládež“³⁰⁴ na osobu Jaroslava Jeronýma Neduhy.³⁰⁵

Dále byl podán „návrh na provedení profylaktického opatření v problematice 'volná mládež' v rámci akce 'KAPELA' s členy amatérské beatové skupiny EXTEMPORE“.³⁰⁶ Konkrétně s J. J. Neduhou a Mikolášem Chadimou. „Bylo zjištěno, že kolem uvedené skupiny se soustřeďují ve velkém množství závadové osoby typu 'hippies' z řad 'volné mládeže', které se dopouští v průběhu vystoupení výtržností a budí veřejné pohoršení.“³⁰⁷

Na základě tohoto dokumentu je vidět, že skupina je již delší dobu pod policejním dohledem za cílem ji rozložit.

Jaroslav J. Neduha během svého výslechu vše, mimo toho, že během vystoupení pronesl protisocialistické výroky, popřel. Repertoár dokonce označil za výchovný.³⁰⁸

Mikoláš Chadima během stejně zaměřeného výslechu také popírá pohoršující obsah textů Extempore a označuje část textů za nihilistické. Dále mu byl předložen text písně „Blues pavilonu č. 2“.

---

³⁰³ PO spis znamená „spis prověřované osoby“.

³⁰⁴ „Volné mládež“ - takto je nazývána mládež neorganizovaná v žádné společenské nebo politické organizaci.

³⁰⁵ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Žádost o zavedení PO spisu v problematice „Volná mládež“, 13. 12. 1977, s. 1

³⁰⁶ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Návrh na provedení profylaktického opatření v problematice „volná mládež“ č. sv. 23 860, 19. 4. 1977, s. 2

³⁰⁷ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Návrh na provedení profylaktického opatření v problematice „volná mládež“ č. sv. 23 860, 19. 4. 1977, s. 3

³⁰⁸ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Záznam o pohovoru, 2. 5. 1977, s. 6

Blues pavilonu č. 2

hudba i text: J. J. Neduha

Stočený v klubíčku, tvý tělo pomlácený.
Na schodech studených, tvoje já bezejmenný.

Na schodech do pekla
do prvního patra pavilonu číslo dvě.
Čekání na slávu, nebo na pohlazení.
Čekání na jídlo, na srdce nasycení.

Na schodech do nebe
do prvního patra pavilonu číslo dvě.
Pavilon číslo dvě, ten ti tvý rány zhojí.
Nic nebude tak zlé, za dveřma život stojí.

Ten tě zas zlomí,
až opustíš pavilon číslo dvě.
Pět kroků ke stěně a pak pět zase zpátky.
Počítáš zasněně všední dny jako svátky,
daleko od lidí,
tady na pavilonu číslo dvě.

Nějak se nehodí tohle blues o blázinci,
do života lidí, co bloumaj po ulici
a vůbec netušej
existenci pavilonu číslo dvě.

Ale až pojedou, jednou tím známým autem,
pak taky pochopěj, jak je to se životem.

Život má mříže
v oknech pavilonu číslo dvě.
Injekční stříkačky jim řeknou cestu pravou.
Z hlavy jim vymažou - sny, který jenom klamou
všechny sny končej
tady na pavilonu číslo dvě.
Pavilon číslo dvě ...

Chadima na tomto základě určitou možnost závadnosti textu přiznal, ale nic závažného nepotvrdil. Stejně jako Neduha byl upozorněn, že v případě, že se situace nezmění, bude skupině odebrána licence k oficiálnímu vystupování.³⁰⁹

Extempore bylo nadále sledováno tajnými informátory z řad známých skupiny.

V květnu roku 1977 si představitelé Státní bezpečnosti pozvali na pohovor zástupce zřizovatele Extempore a předsedu Svazu hudebníků, Jaroslava Kulicha. Ten byl upozorněn na záporné působení skupiny a zvláště Jaroslava J. Neduhu na mládež. Kulich slíbil, že se postará o nápravu.³¹⁰

V tom samém měsíci X. správa 3. odboru Federálního ministerstva vnitra Praha vypracovala dokument „Akce KAPELA - informace o provedeném preventivně rozkladném opatření s hudební skupinou Extempore.“³¹¹ Dle tohoto zápisu: „*Chadima potvrdil, že některá jejich vystoupení jsou skutečně doprovázena negativními jevy a úroveň některých textů je podprůměrná ... Jako iniciátora negativních politických projevů v průběhu vystoupení označil Neduhu. K tomu sdělil, že ne všichni se s Neduhovými názory ztotožňují a hodlají po tomto pohovoru učinit opatření ... Neduha v průběhu pohovoru popíral jakoukoliv negativní činnost skupiny i svojí osoby.*“³¹²

Policie se také zabývala propagačními materiály skupiny. Ty po výtvarné stránce vytvářel Neduha. Ohledně letáků a celkovému vztahu k Extempore byl 15. 7. 1977 vyslýchán manažer skupiny, Pavel Turnovský. Ten měl letáky odesílat na cca patnáct adres, které mu doporučila Jazzová sekce. Turnovský na materiálech neshledává nic špatného. Vzhledem k tomu, že program skupiny měl kladný ohlas v tisku, považuje ho za neškodný.³¹³

---

³⁰⁹ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Záznam o pohovoru, 28. 4. 1977, s. 10

³¹⁰ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Záznam o jednání, 19. 5. 1977, s. 21

³¹¹ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Akce KAPELA - informace o provedeném preventivně rozkladném opatření s hudební skupinou Extempore, 23. 5. 1977, s. 22

³¹² ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Akce KAPELA - informace o provedeném preventivně rozkladném opatření s hudební skupinou Extempore, 23. 5. 1977, s. 23

³¹³ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Turnovský – záznam, 15. 7. 1977, s. 30 - 31

Extempore je nadále kontrolováno na základě informátorů. Nechybí poznámka, že se kolem skupiny vyskytují osoby hlásící se k hippies a undergroundu, zvláště pak ke skupině Plastic People of the Universe. Také jsou skupině vyčítány styky se signatáři Charty 77. Již samotný člen Extempore Jiří Mareš Chartu 77 podepsal a dále styky například se Svatoplukem Karáskem, Karlem Soukupem atd.³¹⁴

Na základě policejních záznamů je také možno konstatovat, že i v Extempore tušili, že se mezi nimi pohybuje někdo, kdo o jejich činnosti informuje Státní bezpečnost. Dokonce v záznamu z 10. 4. 1978 vyplývá, že Jiří Hradec, který v této době spolupracoval se skupinou, měl podezření, že informátorem je Tomášek, anebo „ZLATKA“.³¹⁵

Objevují se i poznámky o plánech Jaroslava J. Neduha opustit skupinu, což udělal po odehrání koncertu na VI. Pražských jazzových dnech. Ze zorného pole StB tím ale neodešel. Neduha byl falešně nařčen z urážky důstojníka sovětské armády. Nicméně na základě jeho alibi z obvinění sešlo.

Neduha byl roku 1983 vystěhován do Vídně a jeho spis byl uzavřen k 30. 9. 1983.

5.3 Vyšetřování Mikoláše Chadimy a akce „MANEKÝN“

Mikoláš Chadima byl sledován již delší dobu v rámci svého působení v hudební skupině Extempore. Nicméně poté, co ze skupiny odešel Jaroslav J. Neduha a předal vedení skupiny právě Chadimovi, tlak na jeho osobu ze strany policie sílil.

Dne 21. 7. 1981 byl na 2a odboru 3. oddělení podán návrh na zavedení PO svazku na osobu Mikoláše Chadimy.³¹⁶

Důvodů bylo několik. Chadima podepsal Chartu 77, měl kontakty na některé členy skupiny Plastic People of the Universe, dále byl podezřelý ze šíření informací o možnostech emigrace od emigranta Josefa Kudláčka. Chadima byl zaměstnán jako tiskař pro Technické muzeum Praha. Z toho důvodu byl i podezřelý z šíření tiskovin týkajících se Charty 77.

---

³¹⁴ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Extempore – sdělení, 10. 2. 1978, s. 56 - 58

³¹⁵ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Extempore AZ, 10. 4. 1979, s. 69

³¹⁶ ABS, fond KR – MV, a. č. 826086 MV, Návrh na zavedení PO, 1981, s. 1 - 2

Chadima potvrdil, že udržuje styky s některými členy Plastic People, ale jen povrchně. Množení tiskovin Charty 77 popírá.³¹⁷

Policie se i zajímala o jeho cestu do Londýna a NSR (27. 2. 1981 – 13. 3. 1981), především o návštěvu u již zmíněného Josefa Kudláčka v Bonnu. Podle Chadimy se jednalo jen o přátelské setkání.³¹⁸

Dále byl Chadima podezřelý z členství ve skupině zabývající se paděláním dokladů čs. orgánů. Skupina se měla scházet v hospodě U zlatého tygra v Praze. Společně měli tisknout dokumenty, které měly dopomoci emigrantům v NSR najít lepší zaměstnání, a také byli nařčeni z pašování protistátních tiskovin do ČSSR.³¹⁹

V době po rozpuštění Extempore byl Mikoláš Chadima dál sledován StB v rámci akce „Manekýn“. Zvláště bylo sledováno, zda publikuje nelegální tiskoviny Charty 77 v rámci svého zaměstnání tiskaře. Také se měl zabývat tiskem materiálů pro Neduhovu skupinu Mezanin. Dále byla sledována jeho další hudební nelegální činnost, kdy vystupoval po rozpuštění Extempore pod různými názvy (Fimfárum, MCH Band atd.).

21. 10. 1982 byl vydán návrh na založení signálního svazku na jeho osobu.³²⁰ Zároveň od té doby stoupl tlak StB na jeho osobu. Nicméně mu žádný trestní čin nebyl prokázán, a proto byl ke dni 6. 10. 1987 podán návrh na uložení signálního svazku do archivu MV.³²¹

Chadima jako signatář Charty 77 byl ovšem sledován až do pádu režimu.

---

³¹⁷ ABS, fond KR – MV, a. č. 826086 MV, Záznam o pohovoru, 1981, s. 3 - 7

³¹⁸ ABS, fond KR – MV, a. č. 826086 MV, Protokol o výsledku svědka, s. 8- 10

³¹⁹ ABS, fond KR – MV, a. č. 826086 MV, Služební záznam, 14. 10. 1981, s. 87

³²⁰ ABS, fond KR – MV, a. č. 826086 MV, 21. 8. 1982, návrh na založení signálního svazku, s. 131 - 135

³²¹ ABS, fond KR – MV, a. č. 826086 MV, 6. 10. 1987, návrh na uložení signálního svazku do archivu MV, s. 124 - 126

---

6. Závěr

Jak jsem avizovala v úvodu, pokusila jsem se zpracovat teoreticky a prakticky pražskou neoficiální bigbítovou scénu sedmdesátých a počátku osmdesátých let za účelem nalezení role hudební skupiny Extempore v českém undergroundu.

Je patrné, že skupina Extempore nikdy nevystupovala s jiným přívlastkem, než „skupina alternativní“. Přívlastek „alternativní“ tak na základě své práce vnímám z hlediska tvorby a znamená svobodnou nekonvenční hudbu ve vztahu k hudbě oficiální.

Pro underground sedmdesátých let je také příznačná snaha o nezávislou hudební produkci. Má ale na víc silnou ideologii. Té dal podobu Ivan Martin Jirous a členové hudební skupiny Plastic People of the Universe. Důležitým bodem bylo odmítání jakéhokoliv ústupku režimu, což mělo za následek odchod do absolutní illegality. Přívlastek „undergroundový“ tedy vnímám spíše jako „příslušenství k ideologii undergroundu“.

Vyvstala mi tedy otázka, zda Extempore někdy tuto ideologii uznávalo. V prostudovaných pramenech jsem žádnou zmínku o figurování skupiny Extempore v „Jirousově“ undergroundu nenašla. Pro ujištění jsem se na věc dotázala bývalého manažera skupiny, Pavla Turnovského, který mou domněnku potvrdil.³²² Pavel Turnovský působil ve skupině od roku 1977 do jejího rozpuštění v roce 1981, tudíž se mi jeví jak osoba kompetentní pro zodpovězení dotazu.

To, co mělo Extempore společné s undergroundem, byla stále větší ilegality. Zájem o skupinu se výrazně zvýšil po odehrání „Milé čtyř viselců“ na V. Pražských jazzových dnech, které se konaly 4. - 10. dubna roku 1977, což dokazuje založení PO spisu³²³ na osobu Jaroslava Jeronýma Neduhy z 13. dubna 1977. Dalším výrazným mezníkem na cestě do illegality bylo policejní vyšetřování po taneční zábavě v Libouchci v březnu roku 1979,

---

³²² E-mailová korespondence s Pavlem Turnovským [online], 9. 3. 2015

³²³ ABS, fond KR – MV, a. č. 745431 MV, Žádost o zavedení PO spisu v problematice „Volná mládež“, 13. 12. 1977, s. 1

které mělo za následek nedůvěru mnohých pořadatelů koncertů. Vrcholem tlaku byl listopad roku 1981, kdy vedoucí Odboru kultury Národního výboru hl. města Prahy JUDr. František Trojan přidal Extempore na seznam zakázaných hudebních skupin, což znamenalo definitivní konec legálního vystupování v Praze. K faktickému sestupu do illegality celé alternativní scény došlo až v roce 1984 v důsledku zrušení Svazu hudebníků, který byl poskytovatelem povinných přehrávek pro většinu alternativních skupin. To ale Chadimovo Extempore bylo oficiálně už tři roky rozpuštěno.

Chadima sám napsal ve své vzpomínkové publikaci, že Extempore bylo spíše než undergroundem podzemní skupinou.³²⁴ Jaká tedy byla role skupiny v tomto podzemí?

Dle mého názoru hlavním důvodem existence Extempore byla tvorba – dělat si, co chceme – což dokazuje snaha o vystupování i za hranicemi legality.

Jejich roli nebo řekněme přínos vidím v umožnění seberealizace a pocitu svobody nejen sami sobě, ale hlavně co největšímu počtu posluchačů (na rozdíl od undergroundu). Extempore po celou dobu své předrevoluční existence dobývalo svůj „ostrůvek svobody“, o který se s nadšením sobě vlastním následně podělilo se svými příznivci.

Osobnosti jako Jaroslav J. Neduha, Mikoláš Chadima, Vlastimil Marek, Petr Křečan, Jiří Hradec a nejen oni vlastní talent, kterým výrazně ovlivnili směr alternativní hudby dané doby. Hudba a texty Extempore mají i dnes koho oslovit a osobně je cítím jako nedoceněné.

Nakonec slova Pavla Turnovského o Extempore: „Máme-li na paměti všechny obvyklé nebo iracionální překážky, kácející se odedávna do cesty modernímu myšlení a umění, máme-li na mysli všechny ztráty a porážky, které lze na této cestě utrpět ... může nám devítiletá existence Extempore připadat jako zázrak. Tento zázrak je však podmíněn tvrdošíjným setrváním na pozici tvorby, rozhodnuté nedat se chytit do léčky, kterou nám chystá represivní Civilizace. Extempore si to uvědomuje, a proto svůj obraz světa rozpouští a zahušťuje odpadky techniky a černým humorem ... Smích, který vzbuzuje, zní sice jako skřípání skla mezi zuby nebo jako kvílení pneumatik automobilu, srážejícího kuželky chodců na stanici tramvaje, ale je to smích osvobozující.“³²⁵

³²⁴ CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od requalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993. s. 270

³²⁵ TURNOVSKÝ, P. Jazz 27/28, Bulletin současné hudby. Jazzová sekce svazu hudebníků ČSR, Praha 1980

7. Zdroje

Monografie a periodika

BITRICH, T. ... [et al.] ; editor Josef ALAN. Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 – 1989. 1. vyd. Praha: NLN, 2001.

CÍSAŘOVÁ, B., PREČAN, V. Charta 77, Dokumenty 1977 – 1989: O populární hudbě, č. 31/83, 1.vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007.

DORUŽKA, P. Vystoupení Rock&Jokes Extempore a Abraxas in: Melodie. 1977, č. 3

HANZEL, Vladimír. Excentrici v přízemí. 1. vyd. Praha: Panton, 1989.

HLAVSA, M., PELC, J. Bez ohňů je underground. 3. vyd. Praha: BFS, 1992.

GRUNTORÁD, J. O nezávislých iniciativách v Československu. 1. vyd. Praha: Reprint Xerox, 1989.

CHADIMA, M. Alternativa: svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let (od rekvalifikací k „nové vlně se starým obsahem“). 1. vyd. Brno: HOST, 1993.

CHADIMA, M. Černá kniha Extempore. 1. vyd. Praha: na vl. nákl. vydal Mikoláš Chadima, 1981

JIROUS, I. M. Magorův zápisník. 1. vyd. Praha: TORST, 1997.

KONRÁD, O. Kdopak by se rocku bál. Gramorevue. 1989. roč. 25, č. 12

KOUŘIL, V. Jazzová sekce v čase a nečase 1971 – 1987. 1. vyd. Praha: Torst, 1999.

KOUŘIL, V. Recenzní text k programu V. Pražských jazzových in: Jazzová sekce v čase a nečase 1971 – 1987. 1. vyd. Praha: Torst, 1999. s. 124

KRÝZL, J. Nová vlna se starým obsahem. týdeník Tribuna, 1983, č. 12, s. 5

LÁDEK, L. Znovu o rekvalifikacích. In: Melodie, č. 6, 1982, s. 161 – 163

LINDAUR, V. - KONRÁD, O. Bigbít. 1. vyd. Praha: Torst, 2001.

MEZŘICKÝ, V. Plesnivý embryo a Pohřeb funebráka, Rozhovor Babylonu s rockerem Jaroslaven Jeronýmem Neduhou in: Babylon, studentský list pro seniory. Praha: Studentský spolek Babylon, roč. 19, č. 12, 2010. s. 5.

NEDUHA, J. J. To, co se sem nehodí, 1. vyd. Praha: Mat'a, 2002

NEDUHA, J. J. Antizpěvník. 1. vyd. Praha: Galén, 2011

RIEDEL, J. Kritik bez konzervatoře: rozhovor s Jířím Černým. 2. vyd. Praha: Galén, c2007

SLABÝ, Z. K., SLABÝ, P. Svět jiné hudby. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 2002.

SLAVÍK. M., ZADROBÍLEK, V. Žabohlenění aneb život v minulém čase. Praha: Trigon, 1993.

SRP, K. Vyjímečné stavy, povolání Jazzová sekce. 1. vyd. Praha: Pragma. 1994.

TOMEK, P.: Celostátní akce KAPELA. Tomek, Prokop. In: Securitas imperii. Sborník k problematice bezpečnostních služeb. Agent Hračka. Smrt na hranicích. Rozpuštění Lidových milicí. Laušman v Bělehradě. X. správa SNB / Praha : Themis 14, (2006,) s. 236

TURNOVSKÝ, P. Jazz 27/28, Bulletin současné hudby. Jazzová sekce svazu hudebníků ČSR, Praha 1980.

TURNOVSKÝ, P. Útěk do reality in: Černá kniha Extempore. 1. vyd. Praha: na vl. nákl. vydal Mikoláš Chadima, 1981.

VANĚK, M. Byl to jenom rock'n'roll? 1. vyd. Praha: Academia, 2010.

VANĚK. M. Kytky v popelnici in: Ostrůvky svobody, Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Českolovensku. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AVČR, Votobia, 2002.

VLASÁK, V. Folkři. Báječní muži s kytarou, kteří psali dějiny. Řitka: Daranus, s.r.o. 2008.

VLČEK, J. Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let, in: Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945-1989, ed. Josef Alan, Praha: NLN, 2001.

VLČEK, J. Rock na levém křídle. 1. vyd. Praha: Jazzová sekce, 1983, s. 9. – 10

ZAPLETAL, P. Cesta k vyšší kvalitě: rekvalifikace. Rozhovor P. Zapletala s pracovníky hudebního oddělení J. Hrabou, V. Tomkovou a ing. Z. Máchou. In: Melodie, č.1, 1974. s. 2

Bakalářské / Diplomové práce

RADOCHOVÁ, P.: Pódiové prezentace českých undergroundových a alternativních hudebních skupin, bakalářská diplomová práce na Ústavu hudební vědy na FFMU Brno, Brno 2009

WAGNER, F., W.: Miloš Pulec a Starokatolická církev, diplomová práce na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2014

Sleeve note k CD

RIEDEL, J. Historie hysterie [sleeve note k CD]. Guerilla records, 2004.

RIEDEL, J. Sny [sleeve note k CD]. Nextera, 2009.

Elektronické zdroje

Alternativní scéna II (1977- 1981) in: BIGBIT, dokument České televize. Režie: Václav Křístek, 1998 – 2000 [online]. [vid. 18.2. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/14-extempore/>>

Dokument České televize, Tajné akce StB: Akce Bojanovice. Režie: Pavel Křemen, 2009 [online]. [vid. 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10209991308-tajne-akce-stb/409235100221008-akce-bojanovice>>

HRABALIK, P. Bigbít, internetová encyklopedie rocku [online]. [stav k 14.12. 2014]. Dostupné z WWW:<<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/>>

CHADIMA, M. Dopis Mikoláše Chadimy k článku „Nová vlna se starým obsahem“ [online]. [citováno 7. prosince 2014]. Dostupné z WWW: URL:<http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1983/INFOCH_04_1983.pdf>

JIROUS, I. Zpráva o třetím československém obrození [online]. [stav k 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/zprava-o-tretim-ceskem-hudebnim-obrozeni-unor-1975/>>

LUNDÁK, D. Umělá hmota: Historie kapely [online]. [cit. 2.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.umelahmota.cz/historie.m>>

MAREČEK, P. Eva Pilarová o Antichartě: podepsala jsem ze zbabelosti in: iDnes [online]. [cit. 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <http://kultura.idnes.cz/eva-pilarova-o-anticharte-podepsala-jsem-ze-zbabelosti-p15-/hudba.aspx?c=A090819_141746_hudba_ob>

MAREK, V. Amalgam v Lucerně [online]. [stav k 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://blog.baraka.cz/2014/09/amalgam-v-lucerne/>>

Neznámý autor: Je Je Neduha & Extempore: historie [online]. [stav k 29.1. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.extempore.sneznik.cz/historie.htm>>

POLÍVKA, S. T. Jak dokázali Kilhets v roce 1979 naštvat i bavit Čechy in: Týden [online]. [cit. 4. 3. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/hudba/jak-dokazali-kilhets-v-roce-1979-nastvat-i-bavit-cechy_103574.html#.VPbQkXyG_-9>

RIEDEL, J. Interview M. Knižák a J. Riedel [online]. [stav k 14.12. 2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.milanknizak.com/195-hudba/221-kapela-aktual/>>

RŮŽIČKA, D. Státní bezpečnost (StB) druhy svazků in: Totalita. [online] [stav ke dni: 23.2. 2015] Dostupné z WWW: <http://totalita.cz/stb/stb_04.php>

STÁREK, F. Bojanovická ikona 30 let stará [online]. [cit. 5.12. 2014]. Dostupné z WWW: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/seminare/bojanovice-1976.pd>

TESAŘ, M. „Ty lumpy chytit a pověsit!“, Rozhovor s písničkářem JéJé Neduhou in: Folk [online] 2011, č. 1 [cit. 4. 2. 1015] Dostupný z WWW: <http://www.folkcountrty.cz/rozhovory/rozhovor-neduha_jeje0111.htm>

VEPŘEK, K.: Jaroslav Jeroným Neduha a jeho meditace, 7. 12. 2008 [online]. [cit. 19. 3. 1015] Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/hudba/_zprava/jaroslav-jeronym-neduha-a-jeho-meditace--524710>

Archivy

Archiv bezpečnostních složek Praha (ABS):

Fond Svazky kontrarozvědného rozpracování - Centrála (fond KR – MV): Mnoho dokumentů ze svazků: 64175 MV, 745431 MV, 826086 MV týkajících se hudební skupiny Extempore a osob Jaroslava Jeronýma Neduchy a Mikoláše Chadimy.

Archiv Ministerstva vnitra (AMV):

AMV, f. B 2//II, inv. j. 213, Vyhodnocení ročního plánu práce po linii II. odboru 2. oddělení S StB České Budějovice, 6. 12. 1977, s. 3 také cituje TOMEK, P.: Celostátní akce KAPELA. Tomek, Prokop. In: Securitas imperii. Sborník k problematice bezpečnostních služeb. Agent Hračka. Smrt na hranicích. Rozpuštění Lidových milicí. Laušman v Bělehradě. X. správa SNB / Praha : Themis 14, (2006,) s. 238

AMV, f. B 5/II, inv. j. 106, Vyhodnocení ročního prováděcího plánu práce Oddělení StB Havlíčkův Brod za rok 1976.

AMV, f. 341, Vyhodnocení pracovních výsledků na úseku boje proti vnitřnímu nepříteli a ideologické diverzi za rok 1978 a současná operativní situace, 29. 1. 1979, s. 9

Národní archiv Praha (NA):

NA, Jazzová sekce, č. 1971, inv. č. 1, sign. Jazz/1, Usnesení, ka. 1, s. 114. 17. 8. 1979

NA-PÚV KSČ. Zpráva o situaci v oblasti kulturních styků se zahraničím na komerční základně a návrh zásad pro další rozvoj v těchto oblastech, 1.10. 1974, sv. 131, ar. j. 132, str. 15 – 16

NA – MK ČSR. Zpráva o situaci a návrh opatření v oblasti zábavné hudby, ČSSR, 3.5. 1981. Nezpracovaný fond.